

НАЦРТ ИЗВЕШТАЈ ЗА СТРАТЕГИСКА ОЦЕНКА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Плански документ:

**Урбанистички план за вон населено место за изградба
на индустриска зона,
КО Баланци, општина Центар Жупа**

Скопје, Април, 2021 година

ОПШТИ ПОДАТОЦИ

Документ:	Нацрт извештај за стратегиска оценка на животната средина
Плански документ:	Урбанистички план за вон населено место за изградба на индустриска зона, КО Баланци, општина Центар Жупа
Датум на изработка	Скопје, Април, 2021 година
Надлежен орган за спроведување на планскиот документ:	Општина Центар Жупа
Надлежен орган за СОЖС постапката:	Министерство за животна средина и просторно планирање
Одговорно лице за изработка на документот	
Име и презиме:	м-р Марјан Михајлов, дипл.инж. за животна средина
Учесници:	

Содржина

1 	ВОВЕД ВО СТРАТЕГИСКА ОЦЕНКА ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА.....	6
2 	КРАТОК ПРЕГЛЕД НА СОДРЖИНАТА, ГЛАВНИТЕ ЦЕЛИ НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ И ВРСКА СО ДРУГИ ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ	13
2.1	ВОВЕД	13
2.2	ГЛАВНИ ЦЕЛИ НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ	13
2.3	ОПИС НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ	14
2.4	ВРСКА СО ДРУГИ ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ	25
3 	СОСТОЈБА БЕЗ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ	29
4 	СОСТОЈБА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА.....	30
4.1	ГЕНЕРАЛНИ АСПЕКТИ.....	30
4.1.1	Географска положба на планскиот опфат	30
4.1.2	Климатско-метеоролошки карактеристики.....	30
4.1.3	Геолошки карактеристики	31
4.1.4	Физичко-географски карактеристики.....	32
4.1.5	Сеизмички карактеристики	33
4.1.6	Хидрографски карактеристики.....	33
4.1.7	Квалитет на водите	34
4.1.8	Шуми	35
4.1.9	Релјеф	35
4.1.10	Економски карактеристики	35
4.1.11	Демографски карактеристики	37
4.1.12	Биодиверзитет и предел	37
4.1.13	Квалитет на амбиентниот воздух	38
4.1.14	Управување со отпад.....	40
4.1.15	Бучава	40
4.1.16	Културно и историско наследство	42
4.2	ОБЛАСТИ ШТО СЕ ОД ПОСЕБНО ЗНАЧЕЊЕ ЗА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА ОД АСПЕКТ НА ЗАШТИТА НА ДИВИТЕ ПТИЦИ И ХАБИТАТИ	44
5 	ЦЕЛИ ЗА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	46
5.1	ГЕНЕРАЛНИ ЦЕЛИ НА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	46
5.2	РЕЛЕВАНТНИ СОЖС ЦЕЛИ	47
5.3	ЦЕЛИ РЕЛЕВАНТНИ ЗА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ НА РЕГИОНАЛНО И ЛОКАЛНО НИВО	48
6 	АНАЛИЗА НА АЛТЕРНАТИВИ	50
7 	ВЕРОЈАТНО ЗНАЧАЈНИ ВЛИЈАНИЈА ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА.....	51
7.1	ВЛИЈАНИЈА ВРЗ НАСЕЛЕНИЕ, ЧОВЕКОВО ЗДРАВЈЕ, ИНСТИТУЦИОНАЛНИ АСПЕКТИ.....	51
7.2	ВЛИЈАНИЈА ВРЗ СОЦИО-ЕКОНОМСКАТА СОСТОЈБА.....	52
7.3	ВЛИЈАНИЈА ВРЗ КВАЛИТЕТОТ НА АМБИЕНТАЛНИОТ ВОЗДУХ.....	52
7.4	ВЛИЈАНИЈА ВРЗ КВАЛИТЕТОТ НА ПОВРШИНСКИТЕ И ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ И ПОЧВАТА	53
7.5	ВЛИЈАНИЕ ПОВРЗАНО СО УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАДОТ	54
7.6	ВЛИЈАНИЕ ОД БУЧАВА.....	55
7.7	ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ПРИРОДНОТО НАСЛЕДСТВО, БИОЛОШКАТА И ПРЕДЕЛСКАТА РАЗНОВИДНОСТ	56
7.8	ВЛИЈАНИЕ ВРЗ КУЛТУРНО И ИСТОРИСКО НАСЛЕДСТВО	56
7.9	ВЛИЈАНИЕ ОД НЕСРЕЌИ И ХАВАРИИ	56
7.10	ПРЕКУГРАНИЧНО ВЛИЈАНИЕ.....	57
8 	ПРЕДВИДЕНИ МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА, НАМАЛУВАЊЕ И НЕУТРАЛИЗИРАЊЕ НА НЕГАТИВНИТЕ ВЛИЈАНИЈА	58

8.1 МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЈА ВРЗ НАСЕЛЕНИЕ, ЧОВЕКОВО ЗДРАВЈЕ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ АСПЕКТИ	58
8.2 МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЈА ВРЗ СОЦИО-ЕКОНОМСКАТА СОСТОЈБА	59
8.3 МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЈА ВРЗ КВАЛИТЕТОТ НА АМБИЕНТАЛНИОТ ВОЗДУХ	59
8.4 МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЈА ВРЗ КВАЛИТЕТОТ НА ПОВРШИНСКИТЕ И ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ И ПОЧВАТА	61
8.5 МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕ ПОВРЗАНО СО УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАДОТ	63
8.6 МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕ ОД БУЧАВА	64
8.7 МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ПРИРОДНОТО НАСЛЕДСТВО, БИОЛОШКАТА И ПРЕДЕЛСКАТА РАЗНОВИДНОСТ	64
8.8 МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕ ВРЗ КУЛТУРНО И ИСТОРИСКО НАСЛЕДСТВО	65
8.9 МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕ ОД НЕСРЕКИ И ХАВАРИИ	65
8.10 МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ПРЕКУГРАНИЧНО ВЛИЈАНИЕ	65
9 ПЛАН ЗА МОНИТОРИНГ НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	66
10 УЧЕСТВО НА ЈАВНОСТА ВО СОЖС	69
11 ЗАКЛУЧНИ СОГЛЕДУВАЊА	71
12 НЕТЕХНИЧКО РЕЗИМЕ	72
13 КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА	75
ПРИЛОЗИ	76
Прилог 1 Одлука за спроведување на СТРАТЕГИСКА ОЦЕНКА	76
Прилог 2 Мислење од МЖСПП по однос на СОЖС Одлука	76
Прилог 3 Местоположба на локацијата и ружа на ВЕТРОВИ	76
Прилог 4 Граници на планскиот опфат – ДОКУМЕНТАЦИОНА ОСНОВА	76
Прилог 5 Ажурирана ГЕОДЕТСКА ПОДЛОГА	76
Прилог 6 Градениот фонд, зеленилото и вкупната ФИЗИЧКА СУПРАСТРУКТУРА	76
Прилог 7 СООБРАЌАЈНО ОКРУЖУВАЊЕ	76
Прилог 8 Комунална ИНФРАСТРУКТУРА	76
Прилог 9 План на НАМЕНА НА ЗЕМЈИШТЕ	76
Прилог 10 РЕГУЛАЦИОНЕН И ПЛАНОТ НА ПАРЦЕЛАЦИЈА	76
Прилог 11 План на ЗЕЛЕНИЛО И ПОВРШИНИ ЗА ГРАДЕЊЕ	76
Прилог 12 СООБРАЌАЕН И НИВЕЛМАНСКИ ПЛАН	76
Прилог 13 ИНФРАСТРУКТУРЕН ПЛАН	76
Прилог 14 СИНТЕЗЕН ПЛАН	76

ГЕНЕРАЛЕН ВОВЕД

Подготвен е **НАЦРТ ИЗВЕШТАЈ ЗА СТРАТЕГИСКА ОЦЕНА** на животната средина за урбанистичка планска документација за вон населено место за изградба на индустриска зона, КО Баланци, општина Центар Жупа.

Изработката на извештајот е согласно обврската на доносителот на планскиот документ за спроведување на постапка за оценка на влијанието од планскиот документ врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето, дадена во глава X од Законот за животна средина и согласно Одлуката¹ за спроведување на стратегиска оценка на доносителот на планскиот документ, Совет на општина Центар Жупа (арх. бр. 09-84/1 од 16.02.2021 година). Согласно точка 13 (Планирање на просторот и користење на земјиштето), член 3 од *Уредбата за стратегии, планови програми, вклучувајќи и нивните промени, за кои задолжително се спроведува постапка за оценка на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето*, планскиот документ претставува документ за кој треба да се спроведе стратегиска оценка на животната средина.

Целта на овој извештај е да изврши идентификација и анализа на влијанијата врз животната средина од имплементацијата на предвидениот плански документ, да осигура дека еколошките последици од стратешките одлуки се идентификувани уште во фазата на неговата подготовка и планирање и да предложи соодветни мерки за спречување, контрола и/или компензација на влијанијата. Постапката треба да обезбеди рамка за јавна дебата за последиците, опциите и обврските, разгледување на коментарите и нивно вклучување во носењето на одлуките.

Извештајот е изработен согласно содржината на извештајот пропишана во *Уредбата за содржина на извештајот за стратегиска оценка на животната средина* (Сл. весник на РМ бр.153 од 20.12.2007 год.).

Одговорен за изработката на Извештајот за стратегиска оценка е м-р Марјан Михајлов, експерт за стратегиска оценка на животната средина.

¹ Копија од одлуката за спроведување на стратегиска оценка дадена е во Прилог 1.

1 | ВОВЕД ВО СТРАТЕГИСКА ОЦЕНКА ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Вовед и методологија

Стратедиската оцена на животната средина (СОЖС) е систематски, тековен процес на информирање на инвеститорите, надлежните органи и засегнатата јавност за одржливоста на стратешките политики, плановите и програмите кои може да имаат влијание врз животната средина, барајќи ги најдобрите алтернативи и обезбедување на целосна интеграција на релевантните биофизички, економски, социјални и политички фактори во процесот на планирање.

СОЖС е процес на прелиминарна идентификација и разгледување на можното негативно влијание врз животната средина и човековото здравје предизвикани од спроведувањето на кој било план, програма или друг стратешки документ.

Стратедиска оцена на животната средина (СОВЖС) е алатка која се користи за да се разгледаат потенцијалните влијанија на планските документи врз животната средина.

СОЖС извештајот треба да им обезбеди на консултантите и надлежните органи информации во врска со еколошките импликации од одреден плански документ.

Како модел на стратешко размислување, СОЖС се применува како стратешка компонента за донесување одлуки на процеси во (i) јавни политики, (ii) секторски развојни планови и програми, (iii) планови за територијален развој и програми (iv), како и на главни структурни инвестициски проекти кои имаат долгорочни стратешки цели.

СОЖС е широко промовирана од страна на меѓународни агенции за развој (Светска банка, 2011, УНЕП, 2009, ОЕЦД, 2006). Сепак, СОЖС е важен инструмент во соочувањето со развојни предизвици генерирани од:

- а) адаптација и ублажување на климатските промени;
- б) искоренување на сиромаштијата и надминување на социјалните и регионалните нееднаквости;
- в) Зајакнување и одржување на вредностите на биолошката разновидност, екосистемските услуги и благосостојбата на луѓето;
- г) Социјална и територијална кохезија;
- д) промоција на потенцијалот за регионален развој;
- ѓ) иновации и културна разновидност на населението;
- е) Промовирање на квалитетот на животната средина, пределот и културното наследство и одржливото користење на природните ресурси.

Цели на СОЖС

СОЖС, во пристапот за стратешко размислување, има три конкретни цели:

1. Поттикнување на интеграцијата на животната средина и одржливоста (вклучувајќи биофизички, социјални, институционални и економски аспекти), поставувајќи услови кои овозможуваат гнездење на идни предлози за развој;
2. Донесување на одлуки, дискутирање за можностите и ризиците од можностите за развој и претворање на проблемите во можности;
3. Менување на мислења и создавање на стратешка култура во донесувањето на одлуки, промовирање на институционална соработка и дијалози, избегнувајќи конфликти.

Со овие цели, СОВЖС може да придонесе до:

- обезбедување на стратешка, системска и широка перспектива во однос на прашањата поврзани со животната средина во рамките на одржливоста;
- идентификување, избор и дискусија за главните развојни опции кон поодржливи одлуки (биофизички, социјални, институционални и економски прашања);
- Откривање на стратешките можности и ризици во опциите кои се анализирани и олеснување на разгледувањето на кумулативните процеси;
- предложување на програми, преку стратешки менаџмент и мониторинг;

- обезбедување на партиципативни и транспарентни процеси кои ги вклучуваат сите релевантни чинители преку дијалози и
- поттикнување на повеќе интегрирани одлуки во врска со низа релевантни гледишта.

За да се обезбеди ефективност на процесот на СОЖС, од суштинско значење е разгледувањето на неколку алтернативни опции за постигнување на утврдените цели. Во овој случај СОЖС им овозможува на носителите на одлуки да ја разгледаат можноста за повеќе еколошки опции.

Принципи на СОЖС

Главните принципи на СОЖС се:

- Промовирање на одржлив развој - Процесот треба да ја олесни идентификацијата на развојните опции и предлози кои се еколошки одржливи.
- Интегративност - препознавање на меѓусекторските аспекти на квалитетот на животната средина со социјалните и економските проценки, земајќи ги во предвид и другите планови и програми за да се избегне дуплирање и да се идентификува синергија.
- Реалност – ги зема во предвид и намерата и испорачливоста на планскиот документ.
- Партиципативност - Рано и тековно вклучување на заинтересираните органи и јавноста.
- Креативност - Потенцијал за иновативен развој на алтернативи и ангажирање на заинтересираните страни.
- Итеративност - Процесот на СОЖС треба да се интегрира во процесот на креирање планови и програми.
- Фокус - Обработка на значајни еколошки прашања од особено значење за планскиот документ.

Постапката за стратегиска оценка на животната средина треба да обезбеди високо ниво на заштита на животната средина, спроведување на насоките од релевантни стратешки и плански документи и интегрирање на целите на животната средина во подготовката и усвојувањето на стратегии, планови и програми (плански документи), а во насока на промовирање на одржливиот развој.

СОЖС треба да:

- претставува средство за подобрување на активноста;
- го промовира учеството на јавноста во процесот на донесување одлуки;
- се фокусира на клучните еколошки/одржливи ограничувања;
- помогне при идентификувањето на најдобрата опција;
- го минимизира негативното влијание и оптимизира позитивното и да компензира за загубата на вредни карактеристики и придобивки;
- осигура дека активноста не ги надминува границите кои може да доведат до појава на иреверзибилна штета.

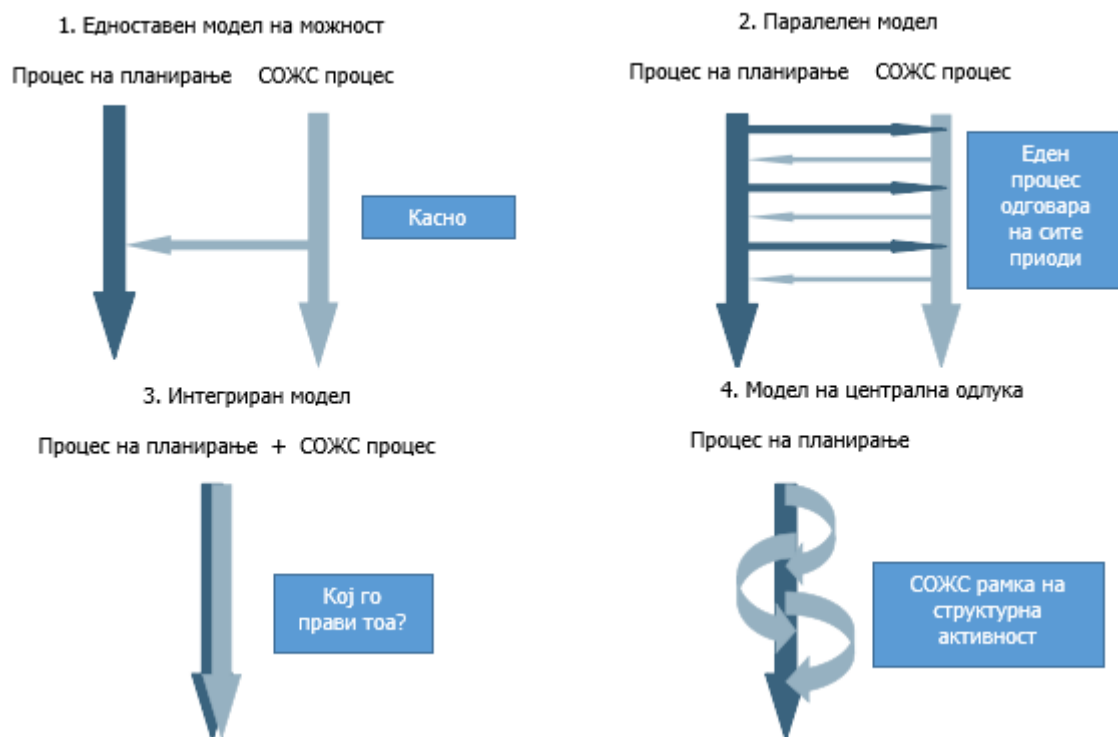
СОЖС претставува важен инструмент за помош за постигнување на одржлив развој во јавното планирање и креирање на политики. Придобивките од СОЖС вклучуваат:

- поддршка на одржливиот развој;
- подобрување на базата на податоци за донесување на стратегиски оценки;
- договарање на консултации помеѓу засегнатите страни;
- насочување кон други процеси, како што е оценката на влијанието врз животната средина врз поединечни развојни проекти.

Различни модели за тоа како СОЖС и процесот на креирање политики / планирање може да бидат поврзани беа идентификувани пред неколку години (Партидарио, 2004) и служат како илустрација за можни врски.

Првите два модели (1 и 2) поблиску се однесуваат на ЕИА пристапите за СОЖС, при што паралелниот модел (2) е најчесто користени. Моделите 3 и 4 се однесуваат на поинтегрирани и стратешки пристапи во СВЖС.

Додека интегрираниот модел (3) на крајот може да го претставува најдобриот модел на СОЖС на долгорочен план, модел (4) се чини дека е најфлексибилен и прилагодлив.

Слика Модели на поврзување на СОЖС со процесот на донесување одлуки

Процесот на стратегиска оценка опфаќа:

- Утврдување на потребата од спроведување на стратегиска оценка на животната средина.
- Одредување на опсегот на прашања од областа на животната средина кои треба да бидат опфатени во извештајот за стратегиска оценка на животната средина.
- Подготовка на извештај за стратегиска оценка на животната средина.
- Консултации со јавноста.
- Интеграција на еколошките аспекти во планот или програмата.
- Објавување на одлука за профаќање на планскиот документ.

Процесот на стратегиска оценка претставен по фази е даден на следниот дијаграм.

Слика Процедура на постапката на стратегиска оценка на животната средина

Спроведувањето на постапката следува по утврдување на потребата за спроведување СОЖС по пат на скрининг процедура каде врз основа на пропишани критериуми и документи се определува дали еден плански документ би можел да има значително влијание врз животната средина и врз здравјето на луѓето. Врз основа на тоа, органот што го подготвува планскиот документ е должен да донесе одлука за спроведување или не спроведување на стратегиска оценка во која се образложени причините за спроведувањето, односно не спроведувањето согласно со критериумите утврдени во прописот.

Согласно одредбите, доносителот на предметниот плански документ, Совет на општина Центар Жипа врз основа на претходно подготвен СОЖС формулар, донесе Одлука за спроведување на стратегиска оценка (арх. бр 09-84/1 од 16.02.2021 година, Прилог 1), по што Одлуката и Формуларот се објавени на интернет страната на општината Центар Жупа.

Согласно СОЖС процедурата, а врз основа на доставените СОЖС формулар и Одлука до надлежниот орган, МЖСПП достави мислење до доносителот на планскиот документ со кои одлуката се прифаќа (Прилог 2).

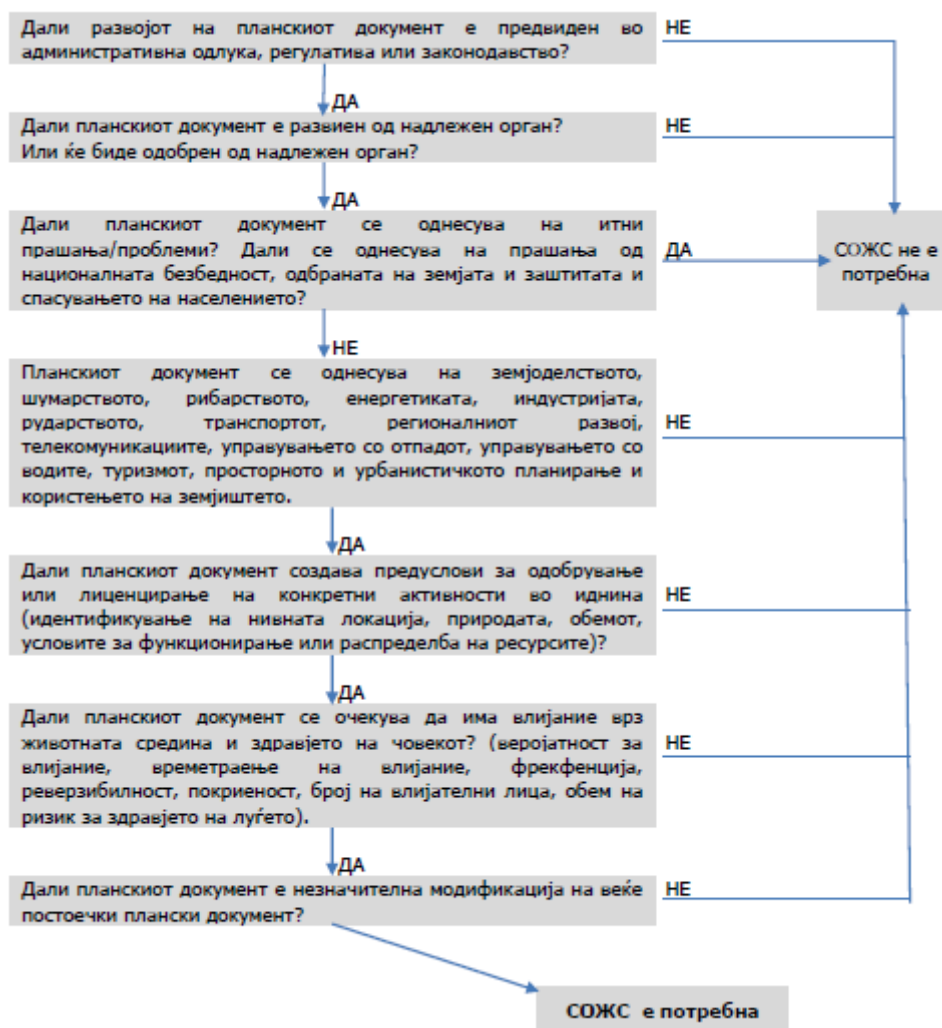
Поставување на контекстот за СОЖС

Контекстот на планскиот документ го определува обемот на СОЖС: кои прашања се важни, кои цели се реалистични, кои можни решенија може да ги обезбеди планот и кои информации се потребни за да се направат неопходните избори.

Обемот на Извештајот за стратегиска оценка определено е да ги опфати следните аспекти: заштита на медиумите на животната средина (почва, води, воздух), управување со квалитет на амбиентен воздух, површински и подземни води, заштита на почви, заштита од бучава, употреба на земјиштето, управување со отпад, биолошка и пределска разновидност, социо-економски

развој на општина Центар Жупа, население и човековото здравје, културно и историско наследство, заштита од несреќи и хаварији.

Утврдување на потребата од спроведување на СОЖС

Идентификување на рамката на СОЖС

Во оваа фаза:

- се идентификуваат сите политики, закони и други планови и програми кои може да го засегаат планот за управувањето со дадената област.
- се анализираат последиците од истите по планот за управување. Други политики можеби диктираат одредени цели или ги ограничуваат можните решенија.

Рамката на СОЖС и врската на планскиот документ со други релевантни документи е дадено во поглавје 2.4 од овој извештај.

Информации за појдовната состојба

За да се идентификуваат прашањата и трендовите за животната средина кои се однесуваат на подрачјето засегнато со планскиот документ, потребно е да се соберат доволно информации. Појдовната состојба и показателот на тековните трендови ќе ги дадат информациите кои се потребни за:

- идентификување на проблемите (кои се меродавни за планот) и веројатното идно развивање на тие проблеми,
- утврдување на референтната ситуација која ќе се искористи за споредување на алтернативите на ниво на остварување на целите и влијанието врз животната средина.

Во оваа фаза потребно е:

- да се анализираат проблемите кои се меродавни за планот за управувањето и да се одреди нивната итност,
- да се идентификуваат изворите и механизмите кои ги предизвикуваат овие проблеми и да се опишат несигурностите,
- да се дискутираат проблемите, изворите и несигурностите со засегнатите страни и заедно да се определи контекстот на планот (и на СОЖС). Ова е појдовната точка за фокусирање на работата во фазата на утврдување на обемот: дефинирање на целите и определување на алтернативите.

Појдовната состојба релевантна за предметниот плански документ е дадена во поглавје 4 од овој извештај.

Спроведување на СОЖС за планови, програми и политики

Неопходно е да се изврши прелиминарно скенирање за да се утврди дали спроведувањето на планот, програмата или политиката имаат значително влијание врз животната средина. Прелиминарното скенирање е всушност брзо идентификување на потенцијалните значајни влијанија врз животната средина и нивно маркирање како позитивни или негативни. При спроведување на прелиминарното скенирање се користат следните прашања:

- Која е содржината на проектот?
- На која област или сектор се однесува проектот?
- Дали проектот е познато дека има или може да има влијанија врз животната средина?
- Дали постојат компоненти кои можат да имаат кумулативно или долгорочно влијание врз животната средина?
- Дали проектот се однесува на активности кои имаат директно влијание врз животната средина или имаат мали или никакви влијанија врз животната средина?

Доколку прелиминарното скенирање покаже дека имплементацијата на проектот може да има влијанија врз животната средина, без разлика дали тие влијанија се позитивни или негативни, потребно е спроведување на СОЖС.

Учество на јавноста

Уште еден важен аспект е дека СОЖС е транспарентен процес базиран на учество на јавноста. Лица, чии животни услови и здравје може да бидат под влијание на спроведувањето на планот и програмата, имаат право да ги изразат своите интереси и нивните мислења треба да бидат земени во предвид во процесот на донесување одлуки. Освен тоа, општеството е неисцрпен извор на идеи не само за јавните власти, туку и за експертите. На тој начин, експертите за СОЖС може да имаат корист од предлозите дадени од засегнатите граѓани.

Придобивки

СОЖС има за цел да обезбеди рамка за дејствување врз процесот на одлучување уште во најрана фаза кога планските документи (кои пак најчесто предвидуваат индивидуални проекти) се подготвуваат.

СВЖС мора да биде флексибилен и прилагодлив процес на специфични контексти. При спроведувањето на СВЖС мора да се обезбедат четирите компоненти: технички, процес, институционална и комуникација/ангажман, како и нејзините три функции: интеграција, проценка и валидација.

Клучните придобивки од СОВЖС се:

- СОЖС обезбедува средства за систематско инкорпорирање на еколошки, социјални и економски размислувања во политики, планови и програми.
- СОЖС овозможува разгледување на кумулативни и синергистички ефекти. Како таква, кумулативното влијание на серија помали проекти врз животната средина може подобро да се разбере преку СОЖС.
- СОЖС ја олеснува имплементацијата на повеќе еколошки одржливи проекти. СОЖС помага да се идентификуваат најпрактичните алтернативи за постигнување на позитивни резултати и минимизирање на потенцијално негативните ефекти од политиките,

плановите и програмите, а со тоа резултира со имплементација на повеќе еколошки одржливи проекти.

- СОВЖС ги зајакнува политиките, плановите и програмите при донесување одлуки.
- СОВЖС може да ги намали барањата за детална студија за оценка на влијание врз животната средина за индивидуален проект за ОВЖС.

Стратегиската оцена има за цел да обрне внимание и предупреди за големи и кумулативни ефекти од имплементацијата на планскиот документ, вклучувајќи го и влијанието од помалите индивидуални проекти вклучени со планот, а кои според својот праг не се опфатени со СОЖС постапката.

Табела 1 Преглед на активностите по процедура (подготовка на плански документ / спроведување на стратегиска оцена)

Фаза	ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТ	СОЖС
Првичен преглед	Подготовка на работни документи за клучните прашања	Определување на потреба од спроведување на СОЖС; Донесување на Одлука за спроведување на СОЖС
Првични консултации со јавноста	Објавување на одлука за намера за подготовка на плански документ	Определување на обем и деталност на Извештајот
Подготовка на документација	Подготовка на нацрт плански документ	Подготовка на Извештај за стратегиска оцена
Консултации со јавноста	Јавен увид во планскиот документ	Јавен увид во Извештајот
	Јавна расправа	Јавна расправа
	Разгледување на забелешките	Идентификација на значајни забелешки
	Подготовка на извештај за јавната расправа и објава	Подготовка на извештај за јавната расправа и објава
Консултации со надлежен орган	Земање предвид на сите релевантни забелешки	Оценка на соодветноста на Извештајот
Комплетирање на процесот	Усвојување на планскиот документ и објава на одлука	Објава
Пост-фаза	Имплементација	Мониторинг на имплементацијата на планскиот документ

2 | КРАТОК ПРЕГЛЕД НА СОДРЖИНАТА, ГЛАВНИТЕ ЦЕЛИ НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ И ВРСКА СО ДРУГИ ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ

2.1 | ВОВЕД

Со Просторниот план на РС Македонија се утврдуваат условите за хумано живеење и работа на граѓаните, рационалното управување со просторот и се обезбедуваат условите за спроведување на мерки и активности за заштита и унапредување на животната средина и природата, заштита од воени дејствија, природни и технолошки катастрофи. Со донесување на Планот донесен е и Закон за спроведување на Просторниот план на РСМ, со што се уредуваат условите, начините и динамиката на спроведувањето на Просторниот план, како и правата и одговорностите на субјектите во спроведувањето на Планот. Просторниот план се спроведува со изготвување и донесување на просторни планови за региони, за подрачја од посебен интерес, како и со урбанистички планови за села и друга документација за планирање и уредување на просторот, предвидена со закон. Спроведувањето на Планот подразбира задолжително усогласување на соодветните стратегии, основи, други развојни програми и сите видови на планови од пониско ниво, со Просторниот план.

Изработката на СОЖС извештајот е согласно обврската на доносителот на планскиот документ за спроведување на постапка за оценка на влијанието од планскиот документ врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето, дадена во глава X од Законот за животна средина и согласно Одлуката за спроведување на стратегиска оценка на доносителот на планскиот документ, совет на општина Центар Жупа (арх. бр. 09-84/1 од 16.02.2021 година). Согласно точка 13 (Планирање на просторот и користење на земјиштето), член 3 од *Уредбата за стратегии, планови програми, вклучувајќи и нивните промени, за кои задолжително се спроведува постапка за оценка на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето*, планскиот документ Урбанистички план за вон населено место за изградба на индустриска зона, КО Баланци, општина Центар Жупа, претставува документ за кој треба да се спроведе стратегиска оценка на животната средина.

2.2 | Главни цели на планскиот документ

Планскиот документ Урбанистички план за вон населено место за изградба на индустриска зона, КО Баланци, општина Центар Жупа, видено од самиот плански документ, треба да овозможи постигнување на следните цели:

- Усогласување на планот со поставките од Просторниот план на РМ;
- Хармонизација на просторот;
- Рационално користење на земјиштето;
- Ефикасно инфраструктурно поврзување и опремување на просторот;
- Вклопување или реконструкција на постоечки градби и инфраструктура;
- Обезбедување услови за одржлив локален економски развој и нови работни места;
- Вградување на мерки за заштита на животната средина, природното и културното наследство;
- Вградување мерки за справување со отпад, мерки за одржлива мобилност и безбедност во сообраќајот;
- Вградување мерки за заштита и спасување;
- Справување со климатските промени со вградување на стратегии на одржливост во просторниот развој;
- Подигнување на хуманоста во просторот преку обезбедување на лесно и непречено движење на лицата со посебни потреби;
- Почитување на законските прописи, стандарди и нормативи во планирањето;
- Дефинирање на урбанистичките параметри за изградба, развој и користење на земјиштето во рамките на планскиот опфат, при реализација на Урбанистички план вон населено место за изградба на индустриска зона, КО Баланци, Општина Центар Жупа.

2.3 | ОПИС НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ

Урбанистичкиот план за вон населено место содржи:

1. Документациона основа во која се систематизирани податоци за постојната состојба во рамки на планскиот опфат, анализа на можностите за просторен развој и програмските проекции за подрачјето на планскиот опфат;
2. Планска документација во која се презентирани планските решенија и дефинирани се сите плански одредби потребни за донесување и спроведување на планот;
3. Составни делови на урбанистичкиот план: сите студии, акти, записници и мислења што се неопходни законски делови на планот во текот на постапката за негово изработување и донесување.

ДОКУМЕНТАЦИОНА ОСНОВА

Површина и опис на границите на планскиот опфат со географско и геодетско одредување на неговото подрачје

Предметната локација се наоѓа североисточно од населено место Баланци на надморска височина од 770-830 m. Планскиот опфат територијално зафаќа дел од општина Центар Жупа, во КО Баланци. Во Прилог 2 е дадена местоположбата на локацијата и ружа на ветрови.

- На западната страна опфатот граничи со: КП 72, КП 59, КП 382, КП53 и КП 52, КО Баланци.
- На северната страна опфатот граничи со: КП 375, КП 378/1, КП 80/2, КП 74 и КП 75, КО Баланци.
- На источната страна со: КП 271, КП 267, КП 266, КП 261, КП 260, КП 84/3, КП 84/2, КП 84/1, КП 85, КП 368, КП 370, КП 371, КП 373, КП 374, КО Баланци.
- На јужната страна опфатот граничи со КП 803, КО Баланци, а на југоисток го тангира опфатот на УПС Баланци, Општина Центар Жупа.

Според опишаните граници, периметарот на планскиот опфат изнесува 2524.15 m, а површината изнесува 302.608,22 m² (30,26 ha).

Границите на планскиот опфат дадени се во прилог 3.

Историјат на планирањето и уредувањето на подрачјето на планскиот опфат и неговата околина

За поголем дел од предметниот плански опфат изработени се неколку плански документации за коишто се добиени:

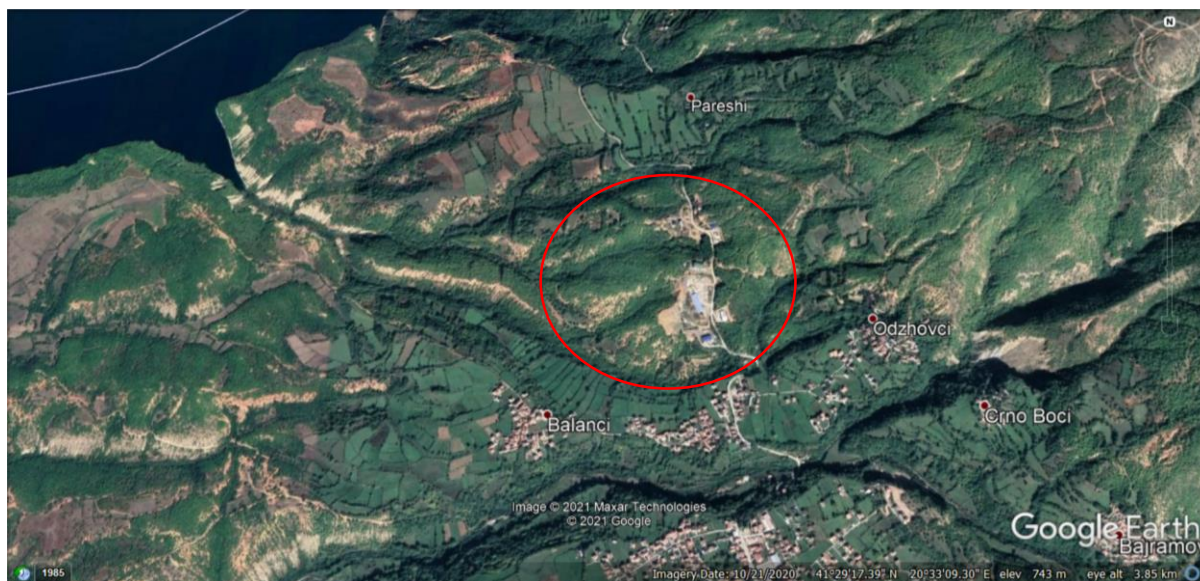
- Услови за планирање на просторот со тех. бр. 14109 од септември 2009 (Решение од МЖСПП со бр.15-6698/5 од 02.10.2009) за УПВНМ за изградба на индустриска зона во КО Баланци, м.в. „Пашини Кории“ во општина Центар Жупа и
- Услови за планирање на просторот со тех. бр. Y04818 од април 2018 (Решение од МЖСПП со бр.УП1-15 865/2018 од 25.6.2018) за ЛУПД за изградба на објекти со основна класа на намена Г2 - лесна и загадувачка индустрија на КП 265, КО Баланци, Општина Центар Жупа.
- На јужната страна планскиот опфат го тангира опфатот за којшто се издадени Услови за планирање на просторот за изработка на „Урбанистички план за село Баланци, Општина Центар Жупа“, со техн.бр.Y21916 од мај 2018 (Решение од МЖСПП со бр.УП1-15 897/2018 од 25.6.2018). За овој соседен план нема издадено Извод од план затоа што сè уште е во постапка на одобрување.

Од вкупната површина на предметниот планскиот опфат, делот којшто влегува во плански опфат на урбанистички план/ урбанистичко планска документација и за кој претходно се добиени Услови за планирање на просторот изнесува 22.7 ha, а за 7.6 ha од опфатот досега не постои претходно изработена урбанистичка документација и за тој дел се издадени:

- Услови за планирање на просторот со тех. бр. У14109i од јануари 2021 - изработени од Агенцијата за планирање на просторот со Решение издадено од МЖСПП со арх. бр. УП1-15 126/2021 од 16.2.2021.

Податоци за создадени вредности и чинители кои ја синтетизираат состојбата на животот на човекот и начинот на употреба на земјиштето во рамките на планскиот опфат

Просторот во планскиот опфат за изградба на индустриска зона, КО Баланци, Општина Центар Жупа е надвор од урбаниот опфат на најблиската населба и претставува делумно урбанизиран простор, но со можност за оформување на индустриска зона со почитување на релевантната законска и подзаконска регулатива.

Слика Поглед на плански опфат во рамки на поширока локација – постоечка состојба

Според податоците од Пописот на населението, домаќинствата и становите спроведен во 2002 год. вкупниот број на жители во општината Центар Жупа на чиј простор се наоѓа предметната локација, изнесува 6519 жители, од кои 13.4% претставува расположива работна сила значаен потенцијал за идниот развој на овој крај.

Релевантен патен правец за планскиот опфат, кој минува низ опфатот е регионалниот пат Р2249 (Р410) - Мелнички мост (врска со Р 1102) Папрадник – Брештани - Селце (врска со Р2243). Поволната просторна диспозиција, односно непосредната близина на горенаведениот патен правец е еден од поволните фактори за развој на предвидената индустриска зона.

Карта на ажурирана геодетска подлога дадена е во прилог 4. Карта на градежниот фонд, зеленилото и вкупната физичка супраструктура дадена е во прилог 5.

Инвентаризација на земјиштето и зеленилото во планскиот опфат, на изграден градежен фонд и вкупна физичка супраструктура

Во границите на планскиот опфат земјиштето е диференцирано на две категории: земјиште за општа употреба во плански опфат 2.8% и површина на парцелирано земјиште на катастарски парцели во плански опфат 97.2%. Земјиштето во катастарските парцели од коишто се состои опфатот е делумно изградено, односно изградени се само 7 катастарски парцели од вкупно 30.

Инвентаризација и снимање на изградена комунална инфраструктура

Сообраќајна инфраструктура

Согласно добиеното известување од ЈПДП со бр.10-12410/2 од 07.12.2020, низ предметниот плански опфат поминува регионалниот пат Р2249 (Р410) – Мелнички мост (врска со Р 1102)

Папрадник – Брештани - Селце (врска со Р2243), за кој во плановите на ЈПДП не е предвидено проширување ниту менување на сегашната траса.

Карта на поширокото сообраќајно опкружување дадена е во прилог 6.

АД Водостопанство и МЖСПП-Сектор за води

На барањето за податоци и информации со бр.0302-398/3 од 01.12.2020 сè уште нема одговор од АД Водостопанство на РСМ. Согласно добиеното известување од МЖСПП - Сектор за води, предметната локација е надвор од границите на заштитени подрачја во РСМ, притоа зафаќа повеќе непостојани водени текови. Во дописот наведени се одредени критериуми што треба да се исполнети при изготвување на планската документација од аспект на заштита на водите, а во согласност со Законот за води.

Водоснабдување и канализациона мрежа

На барањето за податоци и информации со бр.0302-398/3 од 01.12.2020, од комуналното претпријатие ЈП "Кале" (бр. 02-25/3 од 26.05.2020) доставени се информации според кои опфатот за УПВНМ за изградба на индустриска зона во КО Баланци, општина Центар Жупа е со објекти од водна инфраструктура и тоа по должина на регионалниот пат кон Жупа од десна страна цевковод за довод на вода за пиење до резервоар Центар Жупа со Ø220 mm. Во истиот опфат на доводниот цевковод постојат приклучоци за вода за објектите изградени на КП 81/1, КП 82, објект бр. 1 на КП 379/2 на КП 379/1 објект 1 и 2 и на КП 265 објект бр.1 сите во КО Баланци. Освен гореспоменатата инфраструктура за питка вода за пиење нема други подземни или надземни објекти со кои управува ЈП Кале општина Центар Жупа.

Карта на комуналната инфраструктура дадена е во прилог 7.

Електроенергетска мрежа

Согласно добиеното известување од ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА ДООЕЛ, Скопје во и во непосредна близина на опфатот има електроенергетски објекти што се во нивна надлежност: надземна мрежа 10(20) kV, 2 трансформатори 10(20)/0.4 kV и подземна и надземна вод - приклучоци 0.4 kV. Согласно добиеното известување од МЕПСО АД, Скопје на предметната локација нема електроенергетски објекти што се во нивна надлежност.

Телекомуникациска мрежа

Согласно добиеното известување од АЕК и Телеком АД Скопје во непосредна близина на опфатот има постоечки ТК бакарни кабли. Согласно добиеното известување од А1 Македонија ДООЕЛ Скопје во непосредна близина на опфатот нема постоечки инсталации во нивна надлежност. Согласно добиеното известување од МВР, Сектор за телекомуникации во граници на опфатот нема постоечка ТК инфраструктура во нивна надлежност.

Согласно добиеното известување од МО, Сектор за недвижности, Одделение за недвижности, не располагаат со техничка документација за кабелски инсталации во нивна надлежност на предметната локација.

Гасоводна мрежа

Согласно дописите од АД ГАМА Скопје и НЕР Скопје во државна сопственост, на локацијата нема ниту изведена, ниту планирана гасоводна мрежа што е во нивна надлежност.

ДЗС Подрачно одделение Дебар

Согласно добиеното известување од ДЗС, Сектор за оператива и логистика Подрачно одделение - Дебар со бр.09-74/2 од 03.12.2020, во прилог на дописот ни доставуваат мерки за заштита и спасување кои треба да се вградат во планската документација.

Инвентаризација на постојни споменички целини, градби од културно-историско значење и културни предели (заштитно-конзерваторски основи)

Согласно известувањето од Министерство за култура, Управа за заштита на културното наследство, со бр.17-3381/2 од 21.12.2020 година, во близина на подрачјето на предметниот плански опфат се евидентирани културни добра и тоа археолошки локалитети: Тејупци

(некропола/доцен среден век), Над Еѓупци (населба/доцен среден век) - добра за кои основано се претпоставува дека претставуваат културно наследство.

Анализа на степен на реализација на важечкиот урбанистички план, со анализа на проблеми во функционирањето и просторниот развој на подрачјето во рамките на планскиот опфат

Од вкупната површина на предметниот планскиот опфат, делот којшто влегува во плански опфат и за кој претходно се добиени Услови за планирање на просторот изнесува 22.7 ha, а за 7,6 ha од опфатот досега не постои претходно изработена урбанистичка документација и за тој дел се издадени: Услови за планирање на просторот со тех. бр. У14109i од јануари 2021 - изработени од Агенцијата за планирање на просторот со Решение издадено од МЖСПП со арх.бр. УП1-15 126/2021 од 16.2.2021.

Нумерички податоци за постојната состојба

1.	Површина на плански опфат	100%	302,608.22	m ²
2.	Земјиште за општа употреба во планскиот опфат	2,8%	8,554.79	m ²
2.1	Коловоз / Асфалт / Регионален пат (P2249)		4,036.61	m ²
2.2	Земјен пат		325.14	m ²
2.3	Неуредени јавни површини со зеленило		4,193.04	m ²
3	Парцелирано земјиште – вк. површина на КП во планскиот опфат	97,2%	294,053.43	m ²
4	Површина за градба (под објекти)		4,291.39	m ²
5	Вкупно изградена површина		4,877.67	m ²
6	Процент на изграденост (просек) - Пи		1,5%	
7	Коефициент на искористеност (просек)- Ки		0.02	
8	Вк. број на КП		30	
9	Број на изградени КП		7	
10	Број на неизградени КП		23	

ПЛАНСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

Прецизен опис на границата на планскиот опфат според границите на катастарските парцели со кои се совпаѓа, регулациони линии, оски на улици или други експлицитни линеарни симболи на геодетската подлога

Предметната локација се наоѓа североисточно од населено место Баланци на надморска височина од 770-830 m.

Планскиот опфат територијално зафаќа дел од општина Центар Жупа во КО Баланци. На западната страна опфатот граничи со: КП 72, КП 59, КП 382, КП53 и КП 52, КО Баланци. На северната страна опфатот граничи со: КП 375, КП 378/1, КП 80/2, КП 74 и КП 75, КО Баланци. На источната страна со: КП 271, КП 267, КП 266, КП 261, КП 260, КП 84/3, КП 84/2, КП 84/1, КП 85, КП 368, КП 370, КП 371, КП 373, КП 374, КО Баланци. На јужната страна опфатот граничи со КП 803, КО Баланци, а на југоисток го тангира опфатот на УПС Баланци, Општина Центар Жупа.

Опис и образложение на планските решенија за изградба, на наменската употреба на градежното земјиште, сообраќајната и комуналната инфраструктура

Во планскиот опфат што се обработува со планскиот документ, планирани се 23 градежни парцели. Покрај 4 парцели што се со намена „Е“ – инфраструктури (11,6%), сите останати се со основна класа на намена „Г2“, „Г3“ и „Г4“, и зафаќаат 76,8% од површината. За парцелираното земјиште се предвидуваат следните наменски употреби на земјиштето:

Г - Производство, рударство, енергетика и индустрија:

- **Г2** - Лесна преработувачка и помалку загадувачка индустрија;
- **Г3** - Индустрија за склопување на финални производи, сервисни услуги и производство на енергија од обновливи извори;
- **Г4** - Стоваришта, складови и отпади;

Д - Зеленило, рекреација и меморијални простори:

- **Д1** - Парковско и пејзажно зеленило

Е - Инфраструктури:

- **Е1** - Сообраќајни, линиски и други инфраструктури, односно
- **Е1.8** - Инфраструктури за пренос на електрична енергија: трансформаторска станица 20/0,4 kV.
- **Е2** - Згради и комплекси на инфраструктурните системи, односно
- **Е2.1** - Згради и комплекси на патниот сообраќај: бензинска пумпна станица.

Непарцелираното земјиште за општа употреба се предвидува како што следи:

- **Е1.1** - сообраќајна патна инфраструктура и
- **Д2** - заштитно и сообраќајно зеленило.

Намените на наменските зони во планот се дадени во следната табела:

1	ПОВРШИНА НА ПЛАНСКИ ОПФАТ	100.0%	302,608.22	m ²
2	Г - РУДАРСТВО, ЕНЕРГЕТИКА ИНДУСТРИЈА	76.8%	232,410.85	m ²
2.1	Г2 - Лесна преработувачка и помалку загадувачка индустрија Г3 - Индустрија за склопување на финални производи, сервисни услуги и производство на енергија од обновливи извори Г4 - Стоваришта, складови и отпади	76.8%	232,410.85	m ²
3	Е - ИНФРАСТРУКТУРИ	11.6%	35,222.04	m ²
3.1	Е1 - Сообраќајни, линиски и други инфраструктури	7.7%	23,302.19	m ²
3.1.1	Е1.1 - сообраќајна патна инфраструктура	7.6%	22,993.10	m ²
3.1.2	Е1.8 - трафостаница 20/0,4 kV	0.1%	309.09	m ²
3.2	Е2 - Згради и комплекси на инфраструктурните системи	3.9%	11,919.85	m ²
3.2.1	Е2.1 - Згради и комплекси на патниот сообраќај: бензинска пумпна станица	3.9%	11,919.85	m ²
4	Д - ЗЕЛЕНИЛО, РЕКРЕАЦИЈА И МЕМОРИЈАЛНИ ПРОСТОРИ	11.6%	34,975.33	m ²
4.1	Д1 - Парковско и пејзажно зеленило	7.6%	22,894.74	m ²
4.2	Д2 - Заштитно и сообраќајно зеленило	4.0%	12,080.59	m ²

Слика Преглед на намените на наменските зони во планот

Карта со планот на намена на земјиштето дадена е во прилог 8. Карта на регулациониот и планот на парцелација дадена е во прилог 9.

Сообраќај

Низ планскиот опфат минува јавен пат од државно значење категоризиран како регионалниот пат, Р2249 (Р410) – Мелнички мост (врска со Р1102) - Папрадник - Брштани - Селце (врска со Р2243). Поврзувањето на локацијата со овој патен правец е предвидено на три места со крстосници со сообраќајниците од секундарната мрежа.

Карактеристичниот сообраќајен профил на планираниот регионален пат Р2249 изнесува 7,9 m (1 m банкина + 5,9 m коловоз + 1 m банкина).

Границите на новоформираните градежни парцели се на растојание од 5 m лево и десно од крајната линија на патот. Тој простор е предвиден со заштитно зеленило. Заштитниот појас на

регионалниот пат изнесува по 20 m лево и десно од крајната линија на патот и во тој простор не се предвидуваат градби.

Секундарната мрежа е предвидена со сервисни, индустриски и пристапни улици коишто служат за пристап во новоформираните градежни парцели.

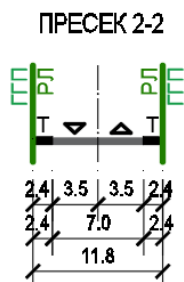
Индустриска улица „1“ со сообраќаен профил од 11.8 m (2,4 m тротоар + 7 m коловоз + 2,4 m тротоар), пресек 2-2. Индустриската улица, како улица од секундарната мрежа на улици во планскиот опфат служи за пристап во градежните парцели со број: 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6, 3.7, 4.1, 4.2, 4.4 и 4.5.

Сервисна улица „1“ со сообраќаен профил од 10,8 m (2,4 m тротоар + 6 m коловоз + 2,4 m тротоар), пресек 3-3. Преку оваа улица се пристапува во наменската зона со намена Д1 - парковско и пејзажно зеленило и градежните парцели со број: 3.5, 4.5, 4.6 и 4.7.

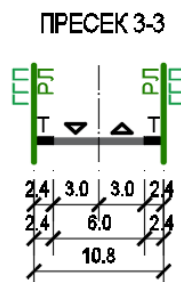
Сервисна улица „2“ со сообраќаен профил од 10,8 m (2,4 m тротоар + 6 m коловоз + 2,4 m тротоар), пресек 3-3. Преку оваа улица се пристапува во градежните парцели со број: 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6 и 2.7.

Сервисна улица „3“ со сообраќаен профил од 10,8 m (2,4 m тротоар + 6 m коловоз + 2,4 m тротоар), пресек 3-3. Преку оваа улица се пристапува во градежните парцели со број: 1.2 и 2.1.

ИНДУСТРИСКА УЛ. „1“

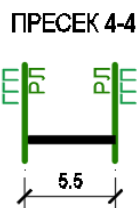
СЕРВИСНИ УЛ. „1“ „2“ и „3“

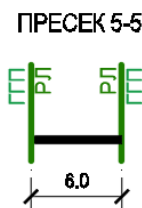
Пристапна улица „1“ со сообраќаен профил од 5,5 m на ниво на тротоар, пресек 4-4. Преку оваа улица се пристапува во градежните парцели со број: 4.2, 4.3 и 4.4.

Пристапна улица „2“ со сообраќаен профил од 6,0 m на ниво на тротоар, пресек 5-5. Преку оваа улица се пристапува во градежната парцели со број: 1.1 и 1.2.

ПРИСТАПНА УЛ. „1“

ПРИСТАПНА УЛ. „2“

Стационарен сообраќај

Паркирањето е предвидено во рамките на сопствената градежна парцела.

Нивелмански план

За градби на терен со голем наклон котата на приземјето не може да биде повисока ниту пониска од половина спратна височина од котата на пристапната улица или тротоар, зависно од тоа дали пристапната улица е над или под лицето на парцелата и пристапот до површината за градење.

План на зеленило

Зеленилото е предвидено на земјиште за општа употреба како парковско и пејзажно зеленило - Д1, заштитно и сообраќајно зеленило - Д2 и партерно зеленило во склоп на градежните парцели.

Парковското и пејзажно зеленило е предвидено како наменска зона со парк - шума и претставува зелен појас од околу 50 m кој го дели селото Баланци со индустриската зона на нејзината јужна страна.

Покрај регионалниот пат на растојание од 5 m лево и десно од крајната линија на патот се предвидува јавно заштитно зеленило.

Вегетацијата на сите слободни неизградени делови од градежната парцела како и делот од градежните парцели што го зафаќа заштитниот појас на регионалниот пат Р2249, кои се надвор од просторот неопходен за функционирање на индустриската зона се предвидува да се задржи и дополнително да се посади со ниско и високо зеленило. Утврден е минимален процент на озеленетост за градежната парцела од 20% што е во согласност со тековниот Закон за зеленило.

Во следната табела дадени се нумеричките показатели со биланси на озеленетост во планскиот опфат.

бр.	Назив	%	Површина	
1.	Плански опфат	27.7	302,608.22	m²
2.	Земјиште за општа употреба	4	12,080.59	m²
2.1.	Д2 - Заштитно и сообраќајно зеленило	4	12,080.59	m ²
3.	Парцелирано земјиште	23.7	71,822.70	m²
3.1.	Д1 – Парковско и пејзажно зеленило	7.6	22,894.74	m ²
3.2.	% на озеленетост во ГП (20% од површината на секоја ГП)	16.2	48,927.96	m ²

Комунална хидротехничка инфраструктура

Водоснабдување

Во планскиот опфат за индустриска зона, КО Баланци, Центар Жупа, планирани се 23 градежни парцели. Покрај 4 парцели кои се со намена „Е“ – инфраструктури (11,6%), сите останати се со основна класа на намена „Г2“, „Г3“ и „Г4“, и зафаќаат 76,8% од површината.

За индустриската зона потребно е да се обезбеди санитарна, технолошка, техничка и вода за противпожарна заштита. Според искуствени податоци од технолошко - индустриски развојни зони во РМ, за санитарна и технолошка вода земена е водоснабвителна норма од 30 m³/ден/ha. Потребната количина на техничка вода за полевање на зелени површини и миеење на улици поплочени површини е земена да изнесува 1,5 l/ден/m². За планскиот опфат со веројатност на појава се претпоставува еден пожар, со времетраење од 2 часа и количина на вода од 10.0 l/s. За превентивна заштита од пожар, се предвидува истовремена работа на два надворешни пожарни хидранти Ø80 mm, со проток од по 5.0 l/s. Според добиената максималната часова потрошувачка на вода, пожарната и техничката вода, се добива потребна количина на вода за индустриската зона од 13,23 l/s.

До ЈП „Кале“ Центар Жупа, испратено е барање за податоци и информации за постојна или планирана водоводна и канализациона мрежа, со бр. 0302-398/3 од 01.12.2020 год. Сè уште не е пристигнат одговор на доставениот допис.

На југоисточната страна покрај планскиот опфат, според УПС за село Баланци има постојна водоводна линија со дијаметар на цевка Ø225 mm, која поминува по регионалниот пат „Р-2249“.

Водоснабдувањето на индустриската зона ќе се изведе со приклучок на постојна водоводна линија, а доводниот цевковод е трасиран покрај регионалниот пат. За надворешна пожарна заштита на објектите предвидени се надворешни пожарни хидранти (НПХ) Ø80 mm.

До реализација на планираната водоводна мрежа, снабдувањето со вода може да се изведе од сопствени бунари. Пред изведбата потребно е да се направат хидрогеолошки истражни и пробно експлоатациони работи со кои ќе се утврди издашноста и капацитетот на бунарот. Истотака треба да се направат испитувања со кои ќе се утврди и квалитетот на водата, односно дали физичко - хемиските и бактериолошките карактеристики на водата ќе одговараат за соодветната намена.

Фекална канализација

Количината на фекалните отпадни води која ќе се канализира се пресметува како 80% од употребената вода, зголемена за 20% поради инфилтрација на подземни води. Во планскиот опфат или во негова непосредна близина нема постојна фекална канализациона мрежа.

Поради променливиот пад на теренот во различни правци, во планскиот опфат не може да се проектира канализациона мрежа која по гравитационен пат би ги одведувала фекалните води. Истото може да се направи само со повеќе препумни станици или повеќе пречистителни станици.

Поради економска неоправданост, фекалните води планирано е да се собираат во водонепропусливи септички јами (СЈ) или во мали монтажни пречистителни станици (МПС). Истите треба да се лоцирани во сопствените градежни парцели или може да бидат заеднички за неколку субјекти по договор. Отпадните води од технолошкиот процес може да се испуштаат во канализацијата, после сопствено пречистување до степен потребен за испуштање во канализациона мрежа.

Атмосферска канализација

Од вкупната површина на планскиот опфат од 30.26 ha, на градежните парцели со намена „Г“ припаѓаат 23,24 ha, на патната инфраструктура 3,52 ha и на зеленило 3,50 ha. Површината за градба изнесува 16,69 ha, што значи дека на партерното уредување во парцелите би припаднало околу 6.55 ha.

Во планскиот опфат атмосферска канализација нема. Според УПС за село Балинци југоисточно е планирана атмосферска канализација Ø300 mm.

Најголемиот дел од површинските води слободно истекуваат западно или се сливаат кон доловите, кои гравитираат западно кон Дебарско Езеро. Помал дел истекуваат кон северната и јужната страна, како што е и падот на теренот. Помеѓу планскиот опфат и село Балинци поминува долот Челов Трап, а на спротивната страна Пурева чешма. Измеѓу има и помали долови, и сите се поврзуваат на долот Челов Трап, кој водите ги испушта во Дебарско езеро.

Исто како и за фекалната канализација, поради нерамниот терен нема можност за целосно гравитационо одведување на атмосферски води. Предвидена е атмосферска канализација по регионалниот пат „Р-2249“ и индустриска улица „ИН1“. Таа е со дијаметар на канализациона цевка Ø300 mm и е насочена кон доловите на јужната и северната страна. На источната страна за заштита на зоната од надворешни води, планиран е ободен атмосферски канал.

Градежните парцели кои неможат да се приклучат на канализацијата поради висинската разлика, атмосферските води може да ги испуштаат во доловите (каде има можност) или во попивателни бунари. Во случај да влививата моќ на почвата е мала и атмосферската вода не може да понири при јаки поројни дождови, покрај попивателните бунари може да се постават вкопани цистерни за акумулирање на тие води, кои можат да се пренаменат. За да има помали истечни количини на атмосферска вода, поголем дел од нив ќе се испуштаат во зелените површини.

Со реализација на градбите за лесна и незагадувачка индустрија и сообраќајното регулирање, ќе се зголемат количините на атмосферски води во опфатот во зависност од кровните, асфалтираните или поплочени површини. Дел од тие води ќе истекуваат по природен пат кон тревните или земјаните површини, а останатите ќе се зафатат со систем на каналска мрежа и испуштаат во доловите кон Дебарско Езеро.

Електроенергетска и телекомуникациска инфраструктура

Потребите за енергетска моќност во планскиот опфат се дефинирани со користење на следните коефициенти:

- Г - индустрија, сервиси, стоваришта: 150 kW/ha;
- Д - зеленило, спорт, рекреација и меморијални простори: 10 kW/ha;
- Е - инфраструктура: 50 kW/ha.

Потребите за енергетска моќност во рамки на планскиот опфат за плански период од 2021 до 2026 година вкупно изнесуваат цца 3130 kW.

Во рамки на планскиот опфат има евидентирано две постоечки трансформаторски станици кои во графичкиот прилог Инфраструктурен план се прикажани со соодветен симбол. Предвидени се

три локации за планирани трафостаници, односно за зоната планирани се 3 (три) градежни парцели со намена (Е1.8) за Електроенергетска инфраструктура за монтажа на компактни бетонски трафостаници (КБТС) за монтажа на трансформатори секој со инсталирана моќност од 1250 kVA.

Доколку се утврдат зголемени потреби за снабдување кај поединечните капацитети, се предвидува изградба на трансформаторски станици во рамки на градежните парцели или во самите објекти во парцелите, со разработка на истите со проекти од пониско ниво.

Согласно податоците добиени од ЕВН Македонија, допис бр. 10-1671/6-346 од 07-12-2020 год, во планскиот опфат евидентирана е 10 (20) kV подземна енергетска мрежа како и 0.4 подземна и надземна енергетска мрежа. Согласно Мрежните правила околу подземниот 10 kV вод предвиден е заштитен појас од 20 m (10+10) лево и десно од истиот.

Улично осветление

Се предвидува изградба на нови сообраќајници па согласно со тоа ќе се третира и уличното осветлување. Уличната расвета ќе се реализира со поставување на нови расветни тела.

Телекомуникациска инфраструктура

Согласно податоците добиени во ПИМ постапката од АЕК и Телеком АД Скопје, во границите на планираниот опфат има постојна подземна телекомуникациска мрежа. Телекомуникациските коридори за новата инфраструктура ќе се реализираат во коридорите на сообраќајниците, односно на тротоарите и пристапните улици.

Бројот и местоположбата на инфраструктурни објекти – собирно распределителни ормани ќе бидат дефинирани согласно развојните потреби на мрежата, во или надвор од коридорот на тротоарот (во зависност од конкретната ситуација и услови на теренот), а во соработка со стручните служби на надлежните институции за електронски комуникации.

Посебни услови за изградба, развој и користење на градежното земјиште и градбите

БЛОК 1

Граници на блокот:

- Север: Граница на катастарска општина меѓу КО Пареша и КО Баланци;
- Исток: Граница на катастарска општина меѓу КО Пареша и КО Баланци и пристапна улица - Пр2;
- Југ: Осовина на сервисна улица - Ср3;
- Запад: Осовина на регионален пат - Р2249.

	Намена на земјиште	P/m ²	%
Б1	Г – РУДАРСТВО, ЕНЕРГЕТИКА, ИНДУСТРИЈА Г2 – Лесна преработувачка и помалку загадувачка индустрија Г3 – Индустрија за склопување на финални производи, сервисни услуги и производство на енергија од обновливи извори Г4 – Стоваришта, складов и отпади	42536.18	91.1
	Д – ЗЕЛЕНИЛО, РЕКРЕАЦИЈА И МЕМОРИЈАЛНИ ПРОСТОРИ Д2 – Заштитно и сообраќајно зеленило	1614.97	3.5
	Е – ИНФРАСТРУКТУРИ Е1 – Сообраќајни, линиски и други инфраструктури Е1.1. – Собраќајни патни инфраструктури	2534.76	5.4

БЛОК 2

Граници на блокот:

- Север: Осовина на сервисна улица - Ср3;
- Исток: Осовина на сервисна улица - Ср2 и граница на наменската зона;
- Југ: Граница на УПС Баланци и осовина на регионален пат - Р2249;
- Запад: Осовина на регионален пат - Р2249.

	Намена на земјиште	P/m ²	%
--	--------------------	------------------	---

Б1	Г – РУДАРСТВО, ЕНЕРГЕТИКА, ИНДУСТРИЈА Г2 – Лесна преработувачка и помалку загадувачка индустрија Г3 – Индустрија за склопување на финални производи, сервисни услуги и производство на енергија од обновливи извори Г4 – Стоваришта, складов и отпади	20573.23	73.45
	Д – ЗЕЛЕНИЛО, РЕКРЕАЦИЈА И МЕМОРИЈАЛНИ ПРОСТОРИ Д2 – Заштитно и сообраќајно зеленило	3107.73	11.09
	Е – ИНФРАСТРУКТУРИ Е1 – Сообраќајни, линиски и други инфраструктури Е1.1. – Собраќајни патни инфраструктури Е1.8 – Инфраструктури за пренос на електрична енергија ТС 20/0.4 kV	4330.07	15.46
	ВКУПНО:	28011.03	100

БЛОК 3

Граници на блокот:

- Север: Граница на наменска зона;
- Исток: Осовина на регионален пат - Р2249;
- Југ: Осовина на Сервисна улица - Ср1;
- Запад: Осовина на Индустриска улица - Ин1.

	Намена на земјиште	Р/м ²	%
Б1	Г – РУДАРСТВО, ЕНЕРГЕТИКА, ИНДУСТРИЈА Г2 – Лесна преработувачка и помалку загадувачка индустрија Г3 – Индустрија за склопување на финални производи, сервисни услуги и производство на енергија од обновливи извори Г4 – Стоваришта, складов и отпади	57994.28	71.3
	Д – ЗЕЛЕНИЛО, РЕКРЕАЦИЈА И МЕМОРИЈАЛНИ ПРОСТОРИ Д2 – Заштитно и сообраќајно зеленило	3232.68	4
	Е – ИНФРАСТРУКТУРИ Е1 – Сообраќајни, линиски и други инфраструктури Е1.1. – Собраќајни патни инфраструктури Е1.8 – Инфраструктури за пренос на електрична енергија ТС 20/0.4 Kv Е2 – Згради и комплекси на инфраструктурните системи Е2.1 – Згради и комплекси на патниот сообраќај: бензински пумпни станици	20117.7	24.7
	ВКУПНО:	81344.66	100

БЛОК 4

Граници на блокот:

- Север: Граница на наменска зона;
- Исток: Осовина на Индустриска улица - Ин1;
- Југ: Осовина на Сервисна улица - Ср1;
- Запад: Граница на наменска зона.

	Намена на земјиште	Р/м ²	%
Б1	Г – РУДАРСТВО, ЕНЕРГЕТИКА, ИНДУСТРИЈА Г2 – Лесна преработувачка и помалку загадувачка индустрија Г3 – Индустрија за склопување на финални производи, сервисни услуги и производство на енергија од обновливи извори Г4 – Стоваришта, складов и отпади	111307.17	95.2
	Е – ИНФРАСТРУКТУРИ Е1 – Сообраќајни, линиски и други инфраструктури Е1.1. – Собраќајни патни инфраструктури Е1.8 – Инфраструктури за пренос на електрична енергија ТС 20/0.4 kV	5598.24	4.8
	ВКУПНО:	116905.41	100

БЛОК 5

Граници на блокот:

- Север: Осовина на Сервисна улица - Ср.1;
- Исток: Осовина на Регионален пат - Р2249;
- Југ: Граница на наменска зона;
- Запад: Граница на наменска зона.

	Намена на земјиште	Р/м ²	%
Б1	Д – ЗЕЛЕНИЛО, РЕКРЕАЦИЈА И МЕМОРИЈАЛНИ ПРОСТОРИ	26975.16	90.9
	Д1 – Парковско и пејзажно зеленило		
	Д2 – Заштитно и сообраќајно зеленило		
	Е – ИНФРАСТРУКТУРИ	2686.05	9.1
	Е1 – Сообраќајни, линиски и други инфраструктури		
	Е1.1. – Собраќајни патни инфраструктури		
ВКУПНО:		29661.21	100

Наменска зона со класа на намена Д1- парковско и пејзажно зеленило

Парковското и пејзажно зеленило е предвидено како наменска зона со парк-шума и претставува зелен појас од околу 50 метри кој го дели селото Баланци со индустриската зона.

Компатибилна класа на намена:

ДЗ - спорт и рекреација на зелени површини со максимален процент на учество 10%;

Дополнителни прилози:

- Карта со план на зеленило и површини за градење дадена е во прилог 10.
- Карта на сообраќаен и нивелмански план дадена е во прилог 11.
- Карта на инфраструктурен план дадена е во прилог 12.
- Карта на синтезен план дадена е во прилог 13.

Нумерички показатели

Табелата со нумеричките показатели е дадена во прилог 14.

Нумерички показатели со биланси на озеленетост во планскиот опфат				
бр.	Назив	%	Површина	
1	Плански опфат	27.7	302,608.22	м ²
2	Земјиште за општа употреба	4	12,080.59	м ²
2.1	Д2 – Заштитно и сообраќајно зеленило	4	12,080.59	м ²
3	Парцелирано земјиште	23.7	71,822.7	м ²
3.1	Д1 – Парковско и пејзажно зеленило	7.6	22,894.74	м ²
3.2	Процент на озеленетост во ГП (20% од површината на секоја ГП)	16.2	48,927.96	м ²

Билансни показатели

бр.	Име	Постојна состојба			Планирана состојба		
1	Површина на плански опфат	100%	302,608.22	м ²	100%	302,608.22	м ²
2	Земјиште за општа употреба	2.8%	8,554.79	м ²	11.6%	35,073.69	м ²
3	Парцелирано земјиште	97.2	294,053.43	м ²	88.4%	267,534.53	м ²
4	Површина за градба	4,291.39		м ²	146,333		м ²
5	Вкупно изградена површина	4,877.67		м ²	356,079		м ²
6	% на изграденост – Пи	1,5%			55%		
7	Коефициент на искористеност - Ки	0.02			1.33		

2.4 | Врска со други плански документи

Во насока на анализа на врската на имплементацијата на планскиот документ со други повисоки и поврзани стратешки документи и нивна усогласеност, направена е идентификација на релевантни документи (планови и програми на локално, регионално и национално ниво) за планскиот документ и истите се анализирани. Во прилог се дадени детали за нивната поврзаност со планскиот документ.

Табела 2 Врска на Планот со релевантни плански документи

Плански документ	Цели на планскиот документ
Просторен План на Република Македонија (2002-2020)	Просторниот план на РМ претставува стратегија за просторен развој на земјата, кој дава насоки за намената, користењето, заштитата, организацијата, уредувањето и управувањето со просторот, преку: - остварување на повисок степен на вкупната функционална интегрираност на просторот на државата, - обезбедување услови за значително поголема инфраструктурна и економска интеграција со соседните и останатите европски земји, - усмерување на развојот на одделни области и краеви според реалните можности, особености и потенцијали, - порамномерна и порационална разместеност на индустријата, - индустрискиот развој да се темели на оптимално користење на компаративни предности на одделни подрачја на земјата и соодветна дисперзија на индустриските капацитети, - рамномерна разместеност на индустриските капацитети во просторот усогласена со основните фактори на развој, - поттикнување на селективниот развој на индустријата во малите центри, посебно на недоволно развиените подрачја, - вклучување на еколошките преференци во развојот на индустријата и нејзина алокација и разместување, - развој на индустријата во насока на поефикасно управување и технолошка модернизација, - рационална комбинација и алокација на расположивите ресурси преку ефектуирање на постојните и изградба на нови преработувачки производствени капацитети
Стратегија за регионален развој на Република Македонија 2009 – 2019	Цели на Стратегијата за регионален развој: – Рамномерен и одржлив развој на целата територија на РМ, заснован врз моделот на полицентричен развој; – Намалување на диспаритетите меѓу и во рамките на планските региони и подигнување на квалитетот на животот на сите граѓани; – Зголемување на конкурентноста на планските региони преку јакнење на нивниот – Иновациски капацитет, оптимално користење и валоризирање на природното богатство, човечкиот капитал и економските особености на планските региони; – Зачувување и развивање на посебниот идентитет на планските региони, како и нивна афирмација и развој; – Ревитализација на селата и развој на подрачјата со специфични развојни потреби.
Национална стратегија за одржлив развој во Република Македонија (2009-2030)	Стратешка определба бр. 2: Зголемување на свеста и посветеноста за одржлив развој Стратешка определба бр. 5: Насочување на финансискиот сектор кон одржлив развој Стратешка определба бр. 6: Насочување на приватниот сектор кон одржлив развој Стратешка определба бр. 7: Имплементирање на пилот и демонстрациски проекти за одржлив развој

Плански документ	Цели на планскиот документ
Национална стратегија за намалување на сиромаштијата и социјалната исклученост во РМ 2010-2020	- Подобро користење и зајакнување на расположливите човечки и материјални ресурси. - Подобрување на условите за живот. - Системско и институционално содејство во функција на побрз развој, повисок стандард, поквалитетно живеење и развој на механизми за социјално вклучување на ранливите категории на граѓани во локален контекст.
Национална стратегија за управување со отпад на Република Македонија (2008-2020)	Стратегијата за управување со отпадот на РМ: - ги одредува основните насоки во доменот на управувањето со отпадот во временскиот период за кој се однесува Стратегијата - ги одредува основните насоки за постапно воспоставување на систем за управување со отпадот во наредниот период, во согласност со основниот пристап на ЕУ кон управувањето со отпадот, при што ќе се земат предвид можностите на економијата; - ги одредува основните принципи за одржливо користење на природните ресурси и за управување со отпадот, вклучувајќи ја хиерархијата на основните принципи во управувањето со отпадот; - го води системот на активности во доменот на усогласувањето на законодавството со <i>acquis communautaire</i> како неодминлив процес во приближувањето на РМ кон членството во ЕУ.
Национален план за управување со отпад на Република Македонија (2009-2015)	Националниот план за управување со отпад на РМ ги утврдува основните, посебните и квантитативните цели во процесот на воспоставување на системот на управување со отпад што мора да се постигнат и ги дефинира основните активности и задачи во правната, институционалната, организациската, техничката и економската сфера.
Национална стратегија за води на Република Македонија (2012-2042)	Стратегијата за води ги утврдува долгорочните чекори за управување со водите, кои вклучуваат: - одржлив развој на водните ресурси за задоволување на потребите на сите корисници; - рационално и економично користење на водата; - заштита на водата и мерки за спречување на загадувањето; - заштита и подобрување на водните екосистеми, и - заштита од штетните ефекти на водите.
Национален план за заштита на амбиентен воздух на Република Македонија (2013 – 2018)	Дефинира генерални и конкретни мерки за подобрување на квалитетот на воздухот (по сектори) на целата територија на РМ, воедно ги наведува и сите релевантни институции одговорни за имплементација на мерките со цел подобрување на квалитетот на воздухот на локално и глобално ниво.
Национална стратегија за биолошка разновидност со акциски план	Национални цели: - Надминување на основните причини за загуба на биолошката разновидност преку интегрирање во целото општество, - Намалување на директните и индиректните притисоци, - Подобрување на статусот преку зачувување на екосистемите, видовите, и генетската разновидност заради зголемување на придобивките, - Подобрување на знаењето и достапноста на сите релевантни информации во врска со биолошката разновидност.

Плански документ	Цели на планскиот документ
Индустриска стратегија на Република Македонија 2018-2027, со Акциски план	Унапредување на индустријализацијата преку стимулирање на растот и развојот на преработувачката индустрија со цел зголемување на продуктивноста, создавање нови работни места, зголемување на приходите и зајакнување на човечкиот капитал, истовремено решавајќи ги предизвиците на циркуларната економија.
Индустриска политика на РМ 2009-2020	Основна цел на документот Индустриска политика на Република Македонија 2009-2020 е зголемување на конкурентноста на домашната индустрија, базирана на знаење, иновации и истражувања кои водат кон раст и развој, создавање стимулативна деловна и инвестициона клима и поддршка на претпријатијата за подобрување на нивните конкурентни способности со стекнување знаења, нови технологии и пазари.
Национална стратегија за мали и средни претпријатија (2018-2023)	Стратегијата за МСП воспоставува рамка за соработка меѓу чинителите од јавниот и приватниот сектор и граѓанското општество со цел поддршка на развојот на МСП и иновативноста а во насока на подобрување на нивната конкурентност.
План на програми за развој на општина Центар Жупа 2021-2023	Создавање на предуслови за задоволување на потребите и услугите на граѓаните, подобрување на квалитетот на живот и заштита на животната средина.
Програма за развој на Југозападниот плански регион 2020-2024	Развој на на Регионот со цел да се подобри општественоекономска положба на ниво на РСМ, со заложба ЈЗПР да придонесува во унапредување на политиката на рамномерниот регионален развој, но и во просперитет на ЕЛС, што се во негови рамки. До 2025-та година ЈЗПР треба да биде просторна целина во која населението ќе има оптимален квалитет на живот, концепиран на одржливиот развој кој подразбира рационално искористување на расположивите ресурси. Со балансирано управување, Регионот ќе стане препознатлива еколошка средина во национални и меѓународни рамки.

3 | СОСТОЈБА БЕЗ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ

Оваа глава од Извештајот се однесува на развојот во рамките на планскиот опфат без имплементација на предвидениот плански документ. СОЖС треба да помогне во идентификацијата на долгорочни одржливи алтернативни решенија, да ги идентификува и процени влијанијата врз животната средина/одржливиот развој за да ја информира јавноста, да даде поддршка во изборот на алтернативи и да објасни како тие алтернативи биле избрани. Со други зборови СОЖС треба да го направи процесот на донесување на одлуки поактивен, постратегиски, поодржлив и помалку политички. СОЖС исто така може да обезбеди сигурност дека, во рамките на ограничувањата со кои се соочува носителите на одлуки, тие не пропуштиле некои други подобри алтернативи.

“Business as usual”, “do nothing” и “do minimum” алтернативите се прилично слични помеѓу себе. “Business as usual” се однесува на продолжување на статус кво ситуацијата. “Do nothing” алтернативата се залага за непревземање на никаква активност во планскиот опфат. Кога станува збор за нова активност, тогаш “business as usual” и “do nothing” се едно исто. Кога активноста веќе постои и кај истата се вршат измени, “do nothing” алтернативата е изводлива. “Do minimum” опцијата претставува ситуација на минимално одржување на постоечките ресурси, со минимални заложби во планскиот опфат.

“Do-nothing” сценарио - проценка за тоа како условите во животната средина ќе се променат со текот на времето без имплементација на планот, т.е. како воопшто и да немало план. Целта е да се идентификува моменталната состојба во животната средина, против која веројатните ефекти од имплементацијата на планот може да се проценат. Влијанието на планот може да се процени како разлика во условите во животната средина со или без имплементација на планот. “Do-nothing” сценариото претставува продолжување на сегашните трендови без никакви промени во политиката или инфраструктурни подобрувања - кои може да бидат предложени во нацрт планот. Тоа ја формира основата за споредба наспроти која ефектите од планскиот документ врз животната средина може да се утврдат.

Состојбата без имплементација на планскиот документ подразбира иднина на потесното и поширокото подрачје на планскиот документ, посредно и непосредно засегнати со реализацијата на планот, без имплементација на планираните активности од планскиот документ, односно продолжување на актуелната состојба онаква каква што е сега во моментот во планското подрачје.

Состојбата без имплементација на планскиот документ подразбира иднина на подрачјето на планскиот документ без имплементација на планираните активности од планскиот документ, односно продолжување на актуелната состојба онаква каква што е сега во моментот.

Нереализацијата на планскиот документ може да придонесе кон веќе идентификуваните социо – економски проблеми и закани за општината и регионот:

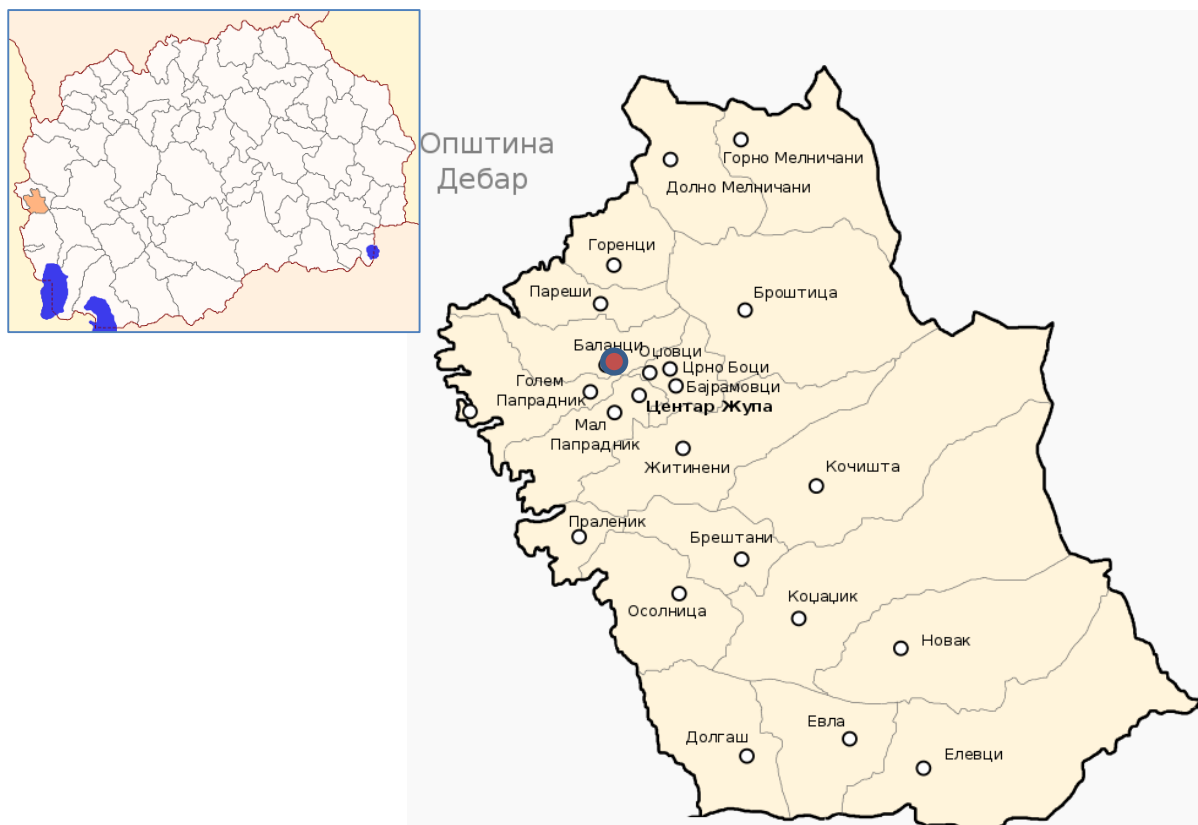
- Намален број инвестиции и странски вложувања,
- Одлив на млади кадри од регионот,
- Ниско ниво на животен стандард,
- Намален наталитет и иселување од економски причини,
- Ограничување на економскиот развој на територијата на планскиот опфат и општината,
- Намалена конкурентност на регионот по однос на природата на активноста предвидена со намената во опфатот,
- Послаба атрактивност за инвестиции,
- Намалени општински буџетски приходи,
- Ограничување на нови работни места,
- Слаба и ограничена поддршка за локалните компании,
- Намалување на интересот на идни потенцијални инвеститори и отсуство на финансиски вложувања,
- Губење на придобивки од идни потенцијални инвестиции директно или индиректно поврзани со планираната активност.

4 | СОСТОЈБА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

4.1 | ГЕНЕРАЛНИ АСПЕКТИ

4.1.1 | Географска положба на планскиот опфат

Предметната локација се наоѓа североисточно од населено место Баланци на надморска височина од 770-830 m. Планскиот опфат територијално зафаќа дел од општина Центар Жупа, во КО Баланци.

Слика Географска локација на плански опфат во рамки на општина Ц. Жупа

Општина Центар Жупа е лоцирана во западниот дел на Република Македонија. Центар Жупа исто така е и името на селото во кое што е и седиштето на општината. Општината опфаќа површина од 117 km² и припаѓа на Југозападниот Статистички Регион. Општината Центар Жупа се протега по долината на реката Црн Дрим, планината Стогово и Дебарското езеро. Западниот дел е понизок, а источниот повисок планински, бидејќи тука се издига планината Стогово.

Општината Центар Жупа граничи со Албанија на запад, со општина Дебар на север и североисток, со општина Струга на југ, додека на исток, на сосема мал дел од својата територија граничи со општините Дебрца и Другово.

Во општина Жупа се наоѓаат селата: Бајрамовци, Баланци, Брештани, Броштица, Власиќи, Голем Папрадник, Горно Мелничани, Горенци, Долгаш, Долно Мелничани, Евла, Елевци, Мал Папрадник, Новак, Осолница, Оцовци, Пареша, Праленик, Центар Жупа, Црно Боци, Житинени, Кочишта и Коџаџик.

4.1.2 | Климатско-метеоролошки карактеристики

Климатските елементи (температура, влажност, инсолација, облачност, врнежи, ветрови, итн.) и климатските фактори влијаат на развојот и егзистенцијата на живиот свет, на целосната активност на човекот и на одредени процеси во природата, како значаен елемент во биосферата.

Дистрибуцијата на загадувачките материји, покрај другото зависи и од метеоролошките прилики. Се работи за взаемно дејство, бидејќи загадувачките материји влијаат врз промена на климата.

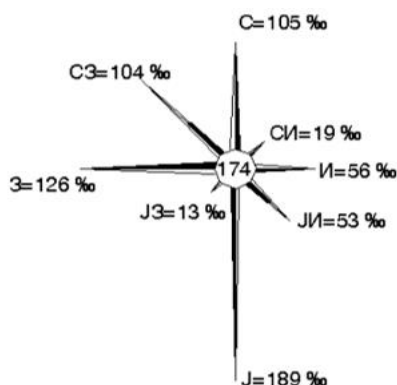
Тоа се манифестира како промени во температурата на воздухот, воздушни струења, облачноста, атмосферски талози, влажност на воздухот, неговите физичко хемиски карактеристики, итн.

Во подрачјето на Општина Центар Жупа се чувствува влијанието на континентална и планинска клима. Поради надморската височина климата станува поладна и повлажна, особено кога станува збор за количини на врнежи и температура, како и нивната распределба во текот на годината.

Во долниот дел на течението на реката Радика преовладува умерено-континентална клима, која доаѓа по течението на реката Црн Дрим, Дебарско езеро, каде се влева и реката Радика. Територијата на општината, во делот на планинскиот масив на Стогово и врвот Бабин Срт кој се наоѓа на надморска висина од 2070 м поседува елементи и на Медитеранско биогеографски регион. На овој локалитет се откриени многубројни фрагменти од фаунистички елементи кои припаѓаат на медитеранското подрачје со што оваа локација преставува посебен споменик на природата.

Климатските прилики на општината се нешто модифицирани затоа што котлината е заштитена со околните планини. Низ речните котлини на Црн Дрим и Радика постои перманентна циркулација на ветрови. По течението на Црн Дрим и преку превоите на албанските планини се чувствува влијанието на јадранската клима, особено во летните месеци и на пониските тераси. Летата се топли, но нема големи горештини, а зимите се ладни. Есента е потопла од пролетта.

Годишната распределба на врнежите е неравномерна. Врнежите се максимални во есенските месеци и раните зимски месеци. Во летото врнежите се минимални. Облачноста е најголема во зимските месеци, а најмала во летните, што е спротивно на одот на сончевиот сјај. Преовладуваат ветрови од северен и североисточен правец. Поконкретни податоци за климата се земени од мерна станица Дебар и се следните: Температура на воздухот: просечна годишна 11,7°C, средна минимална 1,8°C, средна максимална 28,0°C, апсолутна минимална -23,9°C, апсолутна максимална 37,0°C. Просечно годишно има 2295 часа сончев сјај. Траење на мразниот период: просечно годишно 141 ден, реален просечен број денови со мраз е 70,7, последен ден на касен пролетен мраз е 26 април, прв ден на ран есенски мраз 12-октомври. Врнежи: Просечно годишна сума 764mm, есен 253mm воден талог, зима 231mm, пролет 182mm, лето 98mm воден талог. Најчест е ветарот од јужен правец со честина од 189‰, па од западен со 126‰ па северниот и северозападниот со 105‰ и 104‰. Северниот ветар дува со средна годишна брзина од 1,8m/s преку целата година до максимум во декември, јануари и февруари и минимум од септември до ноември.

Слика Ружа на ветрови за подрачјето на планскиот опфат (Извор: Услови за планирање на просторот за планскиот опфат)

4.1.3 | Геолошки карактеристики

Геолошкиот состав на поширокото подрачје е претставено со флишоидни седименти (K22,3), конгломерати, глинци, песочници, лапорци и лапоровити варовници (E3), пролувиум (pr) и делувиум (d) додека во пошироката околина се среќаваат банковити и масивни варовници и дијабази.

Флишоидни седименти (K22.3) се доста испокршени и распаднати, поради што се подложни на ерозија, која во овие седименти е интензивна. Во состав на флишоидните седименти влегуваат песочници, глиненни шкрилци, алевролити, лапорци и лапоровити варовници. Ретко во нив се среќаваат интерсериски конгломерати и рожњачки партии. Овие седименти се одликуваат со сива, темносива до зелено-сива и кафеава боја поради што се наречени црн флиш. Поради честите сменувања во вертикален и хоризонтален правец не е можно издвојување на посебни литолошки членови освен на варовниците.

Песочниците се средно до ситнозрнести, сивозелени по боја наместо кафеава боја составени од кварц, лискун, хлорит, фелдспат и др. Цементната материја е кварцно-серицитска, карбонатна или глиновито-лимонитска. Се јавуваат во потенки или подебели банци и особено се застапени во средишниот и погорниот дел на флишоидната серија.

Глинестите шкрилци и алевролитите се одликуваат со сива до темносива и црна боја. Тие се листаста, на површина се дробат во вид на ситни лиски и плочи. Составени се од серицитско-глиновита материја, хлорит, ситен кварц а структурата им е пелитска. Глинестите шкрилци се застапени во пониските делови на флишоидната серија, слабо се метаморфисани како и целата серија, при што се забележува слаба плисираност на истите.

Лапорците и лапоровитите варовници се јавуваат во вид на потенки пакети во флишоидната серија или во вид на леќи. По боја се сиви до жолтеникави, ретко темно сиви, составени од глиновито-карбонатна материја. Локално во флишоидната серија се среќаваат интрасериски конгломерати составени од валутоци на кварц, варовници, шкрилци и др, а врзивната маса им е песочливо-глиновита, карбонатна или лимонитска материја. Се јавуваат во прослојки од 5 до 10 m.

Конгломерати, глинци, песочници, лапорци и лапоровити варовници (E3) од горноеоценска старост покрај трасата на патот се среќаваат кај село Мелничани кои имаат сиво-црна боја со леќи од црни лапоровити варовници. Во овие седименти се среќаваат преталожени партии од глинци и песочници во вид на поголеми или помали парчиња и блокови. Доста се набрани и испокршени. Контактот со гипсот е доста нејасен, наместа се забележува тенок бречоиден слој составен од гипс, глинци и песочници. Конгломератите се составени од валутоци на кварц, варовници и други седименти од оваа серија. Глинците и лапорците се со црна боја и се јавуваат заедно со останатите литолошки членови на оваа серија.

Пролувиум (pr) - овие седименти се среќаваат на почетниот дел покрај трасата на патот. Претставени се со грубокластичен материјал, неklasифицирани се и слабообработени, составени од жолтеникаво-црвеникави песочливи глини, чакали, парчиња и блокови од кварц, шкрилци, варовници и други карпи од кои се изградени околните падини. Наместа пролувијалниот материјал се јавува како растресит материјал, а наместа како слабо врзани партии, каде врзивото е глиновито, ретко со карбонатно потекло.

Делувиум (d) - делувијалниот материјал покрај трасата се среќава во средишниот или на крајниот дел од патот кадешто ги покриваат кредните флишоидни карпи или пак плиоценските седименти. Делувиумот е составен од глиновит материјал, помешан со дробина од разновиден материјал а дебелината на делувијалните наслаги изнесува 5- 10 m.

4.1.4 | Физичко-географски карактеристики

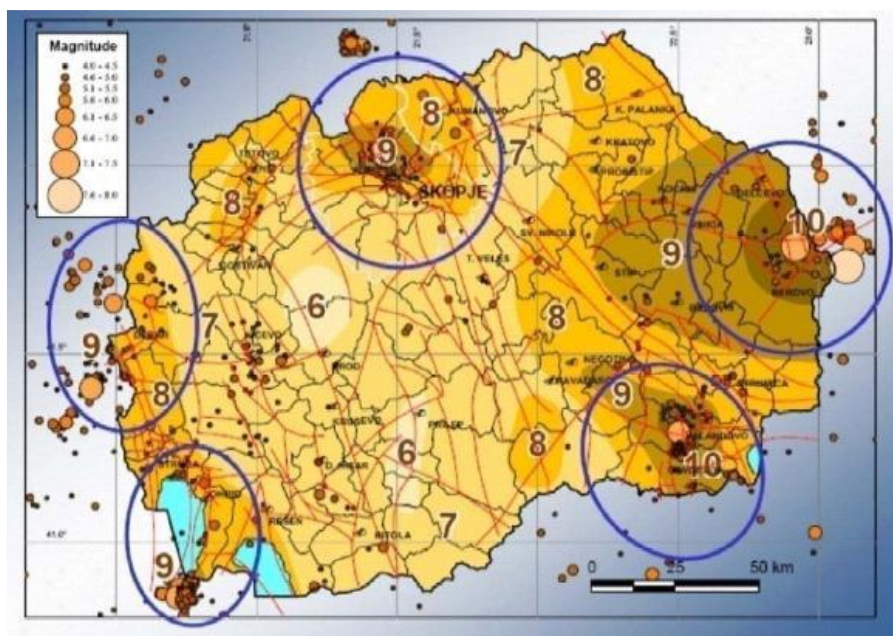
Предметната локација се наоѓа во подножјето на планината Стогово. Стогово со Караорман е висок планински масив кој е дел од централното стебло на Западномакедонската (Шарско-пиндска) планинска верига. Се протега меѓу долините на реките Црни Дрим и Радика со Дебарско Езеро на запад, до Мала Река на север, а на југ со крајните ограноци се спушта во Охридско-струшката Котлина. Со Мала Река и преседлината Јама (1507 m) на североисток е јасно одвоена од планината Бистра. Широчината меѓу Дебарското Езеро на запад и с. Кленоец на исток, изнесува 17,5 km. Стогово има динарски правец на протегање СЗ-ЈИ, во должина од 35 km, а површината му изнесува 475,5 km² (Milevski, 2011). Во геолошката градба на Стогово, учествуваат палеозојски кристалести шкрилци претставени со филити, потоа тријаски и кредни седименти. На неколку места во централниот и северниот дел има плочести и масивни тријаски варовници. Највисок врв е Голем Рид или Бик Дорук (2268 m) во северозападниот дел.

Гребенот на Стогово се одликува со поголем број на голи и карпести врвови повисоки од 2000 m: Бабин Срт (2242 m), Стогово (2218 m), Канеш (2218 m), Ржански Рид (2145 m) и др. Оградоците од западната, северозападната и источната страна, стрмно се спуштаат кон долината на Радика, Мала Река и котлината Дебарца. Под главниот гребен се наоѓаат извориштата на Јамска Река, Гарска Река, Белешница, Ехловечка Река, Радомирска, Песочанска, Мелничанска и др. Реките имаат длабоко всечени долини и голем надолжен пад, поради што често има мали водопади. Во тријаските варовници е развиен карстниот процес, со голем број вртаци, помали пештери и пропасти, особено на Голема Мегданица, долината на Јамска Река, но и под Канеш.

Високопланинските предели на Стогово, за време на плеистоцен биле зафатени со интензивна глацијација. Тоа придонело денес да има бројни фосилни глацијални форми: циркови, морени, а поретко и валови. Покрај тоа, се застапени и бројни периглацијални форми: нивациони вдлабнатини (ниши), тревни тераси, камени прстени и др. (Колчаковски, 2004). Поради геолошкиот состав и антропогените влијанија, јужните делови на Стогово се под силни ерозивни процеси: долови, јаруги, мелови, а има и појави на свлечишта. Геоморфолошки вредности: структурен релјеф (повеќе раседни и карпести отсеци, остри врвови и површи), флувијален релјеф (расчленет со речни долини со голем надолжен пад, мали водопади, плавини во подножјето), глацијален релјеф (циркови, морени и неколку кратки валови), периглацијален релјеф, карстен релјеф (шкрапи, повеќе вртаци, мали пештери и пропасти), рецентна ерозија и денудација.

4.1.5 | Сеизмички карактеристики

Земјотресите како сеизмички појави се доминантни природни непогоди кои го карактеризираат Дебарскиот простор со значителна активност, која е тесно поврзана со тектониката на теренот. Поголемиот дел од раседите се стари и стабилизирани, но има и такви кои се обновени и активирани, како и помлади кои се исто така активни. Теренот на Дебарскиот базен е сеизмички потенцијален простор, каде може да се случат земјотреси од 9° по Меркалиева скала, по непосредниот обод на базенот до 8° по Меркалиева скала, а во останатите делови до 7° по Меркалиева скала.

Слика Сеизмотектонска карта со очекувани максимални интензитети на сеизмичките потреси

4.1.6 | Хидрографски карактеристики

Планскиот опфат на индустриската зона во КО Баланци, општина Центар Жупа, се наоѓа во водостопанското подрачје (ВП) "Дебар", кое ги опфаќа сливовите на реката Црн Дрим, од браната Глобочица до македонско - албанската граница и долниот тек на реката Радика. Сливот на Горна Радика преку хидроенергетскиот систем "Маврово" е приклучен на сливот на реката Вардар. За целосно искористување на постојниот хидролошки потенцијал на површинските

водотеци во ВП "Дебар" изградена е акумулацијата "Дебарско Езеро" на реката Црн Дрим со корисен простор од 75x106 m³. Водата од акумулацијата е намената за производство на електрична енергија, водоснабдување, наводнување и контрола на поплави. Во ова ВП се предвидува изградба и на акумулацијата "Тресонче" со корисен волумен од 1x106 m³ на Мала Река чија намена ќе биде производство на енергија, заштита од поплави и задршка на наноси.

Најголемата акумулациона хидроелектрана на сливното подрачје на р. Црн Дрим е ХЕ Шпилје во близината на Дебар и Центар Жупа. Со пуштањето во работа во 1969 година, оваа хидроелектрана е значаен извор на електрична енергија во македонскиот електроенергетски систем. ХЕ Шпилје има камено насипна брана со висина од 100 м, при што се формира акумулација со вкупен волумен од 520 милиони m³, од кои корисниот волумен изнесува 223 милиони m³. Нормалното проектирано ниво на акумулацијата е 580 м.н.в., а минималното е 575 м.н.в., меѓутоа за да се намалат преливите во тек на експлоатацијата, нивото во акумулацијата е спуштено и до кота 560,00 м.н.в. Хидроцентралата се наоѓа на самиот состав на реките Црн Дрим и Радика, па затоа режимот на дотекувањата во акумулацијата зависи од режимот на двете реки. Дотекувањето од страна на Црн Дрим во тек на годината е доста рамномерно поради постоењето на две возводни акумулации, Охридско Езеро и акумулацијата Глобочица. Протекувањата во Радика се мошне променливи, што се должи на природните фактори во сливот. Вкупните годишни дотекувања на профилот Шпилје изнесуваат 1700 милиони m³, додека просечниот проток е 53.76 m³/s.

Планскиот опфат на индустриската зона се наоѓа во сливот на акумулацијата Дебарско Езеро. Теренот е со променлив пад кон западната страна, но дел има пад кон северната и јужната страна. Надморската височина изнесува 810 м на источната страна, односно 730 м во нискиот западен дел. На територијата на планскиот опфат постојат неколку непостојани водни текови што гравитираат кон запад и се спуштаат со теренот кон Дебарското езеро.

4.1.7 | Квалитет на водите

Црн Дрим истекува од Охридското Езеро во Струга преку отока што народот ја нарекува "уста" на височина од 695 m, кон север, најпрво тече низ Струшко Поле до с. Ташмаруниште од каде навлегува во заезерената Дримколска Клисуре, односно во езерото Глобочица. Под браната Глобочица повторно се формира краток речен тек за повторно да навлезе во соседното Дебарско Езеро. Него го напушта кај Шпилски Мост и натаму 12 km тече како гранична река, за потоа, во Дебарско Поле западно од с. Спас на кота од 746 m, да влезе во Р. Албанија. Според тоа нејзиното поранешно корито доста е изменето. По изградбата на двете вештачки Езера - Глобочица и Дебарско Езеро, реката претежно е заезерена. Пред тоа должината на Црн Дрим на нашата територија изнесувала 56 km, со среден пад од 4‰ и среден проток од 56 m³/s.

Со Уредбата за класификација на водите, а според намената и степенот на чистотата, површинските води (водотеците, езерата и акумулациите) и подземните води се распоредуваат во класи, и тоа:

Класа	Употреба / користење на водата
I	Класа многу чиста, олиготрофична вода, која во природна состојба со евентуална дезинфекција може да се употребува за пиење и за производство и преработка на прехранбени производи и претставува подлога за мрестење и одгледување на благородни видови на риби - салмониди. Пуферниот капацитетот на водата е многу добар. Постојано е заситена со кислород, со ниска содржина на нутриенти и бактерии, содржи многу мало, случајно антропогено загадување со органски материи (но не и неоргански материи).
II	Класа малку загадена, мезотрофична вода, која во природна состојба може да се употребува за капење и рекреација, за спортови на вода, за одгледување на други видови риби (циприниди), или која со вообичаени методи на обработка-кондиционирање (коагулација, филтрација, дезинфекција и слично), може да се употребува за пиење и за производство и преработка на прехранбени производи. Пуферниот капацитет и заситеноста на водата со кислород, низ целата година, се добри. Присутното оптоварување може да доведе до незначително зголемување на примарната продуктивност.
III	Класа умерено еутрофична вода, која во природна состојба може да се употребува за наводнување, а по вообичаените методи на обработка (кондиционирање) и во индустријата на која не и е потребна вода со квалитет за пиење. Пуферниот капацитет е слаб, но ја задржува киселоста на водата на нивоа кои сеуште се погодни за повеќето риби. Во

	хиполимнион повремено може да се јави недостиг на кислород. Нивото на примарната продукција е значајно, и може да се забележат некои промени во структурата на заедницата, вклучувајќи ги и видовите на риби. Евидентно е оптоварување од штетни супстанции и микробиолошко загадување. Концентрацијата на штетните супстанции варира од природни нивоа до нивоа на хронична токсичност за водниот живот.
IV	Класа силно еутрофична, загадена вода, која во природна состојба може да се употребува за други намени, само по одредена обработка. Пuferниот капацитетот е пречекорен, што доведува до поголеми нивоа на киселост, а што се одразува на развојот на подмладокот. Во епилимнионот се јавува презаситеност со кислород, а во хиполимнионот се јавува кислороден недостиг. Присутно е "цветање" на алги.

Природните и вештачките водотеци, делниците на водотеците, езерата, акумулациите и подземните води, чии води според намената и степенот на чистотата се распоредуваат во класи, согласно Уредбата за категоризацијана водите, се делат на пет категории.

Во I категорија се распоредуваат водотеците чии води мораат да ги исполнуваат условите на I класа, во II категорија условите на II класа, во III категорија условите на III класа, во IV категорија условите на IV класа, а во V категорија се распоредуваат водотеците чии води мораат да ги исполнуваат условите на V класа.

Според Уредбата за категоризација на водотеците, Езерата, акумулациите и подземните води, водите од Црн Дрим се во втора категорија.

Според последниот достапен годишен извештај за животна средина за 2019 година, квалитетот на водите во реката Црн Дрим, на мерното место Шпиље, ги има следните карактеристики:

- по однос на концентрацијата на кислородните показатели, нитрати, средногодишна концентрација на Fe, Mn и Zn, водите генерално спаѓаат во прва и втора категорија со исклучок на биохемиската потрошувачка на кислород.

4.1.8 | Шуми

Во општината обработливата површина зафаќа вкупно 6.520 ha, од која на обработливо земјиште отпаѓаат 15.5% или 1.010,6 ha, пасишта 51.4% или 3.351,28 ha, додека на шуми 33.1% односно 2.158,12 ha. Од земјоделските култури најзастапени се пченицата, јачменот и пченката. Шумскиот фонд е значаен фактор за развој на стопанство, а пасиштата се услов за развој на сточарството кое има традиција со векови.

4.1.9 | Релјеф

Дебарската Котлина е ограничена со највисоките била и гребени на Крчин, Стогово и Јабланица. Зафаќа површина од 973,4 km². Поради присуството на највисоките планини во Република Македонија и длабоко всечените клисуресто кањонести долини на реките Радика и Црни Дрим, хипсометриската големина на површините е мошне изедначена со постепено намалување со височината. Застапено е хипсометриско протегање на просторот од 450 до 2753 m. Во Дебарско-реканската Котлина морфолошки и морфоструктурно се издвојуваат, како посебни просторни целини, Дримкол, Дебарското Поле, Долна Река.

Теренот на планскиот опфат е со променлив пад кон западната страна, но дел има пад кон северната и јужната страна. Надморската височина изнесува од 730 m во нискиот западен дел, до 810 m на источната страна.

4.1.10 | Економски карактеристики

Сообраќајна мрежа

До центарот Жупа може да се стигне преку локален пат кој е долг 11 km, што всушност претставува гранка од интернационалниот пат Маврово - Дебар.

Стопански развој

Општината Центар Жупа има потенцијал да ја развие својата економија, особено во областа на агрикултурата и туризмот. Центар Жупа има под наем имот кој е лоциран веднаш до патот за развој на индустриски не-загадувачки капацитети. Има неколку деловни згради што се лоцирани

на тој простор во кои се вработени мал број на жители. Исто така треба да се напомене дека има повеќе продавници и маркети, складишта за градежен материјал, локали за столарија (дрвена и ПВЦ столарија), бизнис објекти за пластична обработка, кафичи, ресторани, аптека која е лоцирана на главниот пат која ги задоволува потребите на локалното население. Според податоците од Заводот за Статистика, за активните бизниси во Општината Центар Жупа, поголемиот дел од вработувањата се вршат во областа на агрикултурата, ловот и шумарството како и продажната и препродажната трговија.

Главните приоритети при стратегискиот пристап за економскиот развој на Општина Центар Жупа се развојот на агрикултурата, како и промоцијата на општината како туристичка дестинација.

Земјоделство

Обработливата земја во општината Центар Жупа покрива вкупно 36520 хектари, од кои 15,5%, или 1010 хектари се земја за агрикултура, 51,4% или 3351 хектари се пасишта, додека 33,1% или 2158 хектари се шума. Општината има традиционален систем за наводнување. Жито и пченка се најраспространетите агрикултурни култури во засегнатата општина. Висококвалитетен мед исто така се произведува во Центар Жупа, а локалното население обично собира разновидно овошје и билки во оваа област.

Образование

На територијата на општината Центар Жупа има две основни училишта и едно средно училиште. Едно училиште е сместено во Центар Жупа, додека другото во населбата Коџаџик. Предавањето во училиштата во оваа општина се одржува на Македонски, Албански и Турски јазик.

Генерално, бројките на учениците кои се инволвирани во системот на основното образование во општината Центар Жупа постојано опаѓа. Спротивно на основното образование бројот на ученици во средното образование се зголемува. Што се однесува на половата структура, во основното образование има мала доминација на машката популација во однос на женската. Секако, доминацијата на машката популација е по голема во средните училишта, која останува околу 40%.

Здравствени институции

Примарната грижа за здравјето е организирана во самата општина Центар Жупа. Што се однесува до здравствениот систем има неколку основни единици за примарната грижа за здравјето (Општи лекари, педијатрија, Сектор за Здравствена грижа, Дентална грижа, Аптека).

нерамнините на планината Стогово, покрај источниот брег на Дебарско Езеро, кој е полн со остри врвови и бројни кривини. Статистиките околу состојбата на патната мрежа во последните години укажуваат на тоа дека во Општината Центар Жупа, асфалтот и калдрмата доминираат. Компаративната анализа на елементите за општината покажуваат одредена "инерцијалност". Причина за тоа е дека во последните години, Општината не ја подобрила својата патна инфраструктура.

Главниот пат што проаѓа преку општината е и главна патна линија, бидејќи истовремено повеќе од 80% од секојдневните активности се одвиваат на овој пат. Дури и најоддалечените села го користат овој пат. Воглавно, тој е единствениот регионален пат во општината и единствениот пат кој ги спојува локалните (асфалтни или земјени) патишта кои водат до главните населени делови. Долгите и ладни зими како и отсуството на одводен систем на постојниот пат, придонесуваат на брзото распаѓање и го прават помалку безбеден за користење или во одредени периоди, тотално бескорисен.

Според Просторниот план на Република Македонија, автопатската и магистрална патна мрежа релевантна за предметниот простор е:

- **Е-852** кој се поклопува со дел од магистралниот пат М-4: (АЛ - Кафа Сан - Струга - Требеништа - Е-65) - Дел од коридорот за патен сообраќај во насока запад-исток
- **М-4** - (АЛ - ГП Кафасан - Струга - Кичево - Скопје - Миладиновци - М-1).

Врз основа на **Одлуката за категоризација на државните патишта** („Службен весник на Република Македонија” број 133/11, 150/11 и 20/12) овој магистрален патен правец се

преименува со ознаката: **A2** - (Граница со Бугарија - ГП Деве Баир - Крива Паланка - Страцин - Романовце - Куманово - Миладиновце - обиколница Скопје - Тетово - ГостиварКичево - Требениште - Струга - граница со Албанија - ГП Кафасан).

Во идната патна мрежа на Републиката, основните патни коридори ќе ги следат веќе традиционалните правци во насока север-југ (коридор 10), односно исток-запад (коридор 8), што се вкрстосуваат во просторот помеѓу градовите: Скопје, Куманово и Велес. На тој начин дел од магистралните патишта во Републиката ќе формираат три основни патни коридори, што треба да се изградат со технички и експлоатациони карактеристики компатибилни со системот на европските автопатишта (ТЕМ):

- север-југ: М-1 (Србија - Куманово - Велес - Гевгелија - Грција),
- исток-запад: М-2 и М-4 (Бугарија-Крива Паланка-Куманово-СкопјеТетово-Струга-Албанија и крак Скопје - Србија),
- исток-запад: М-5 (Бугарија - Делчево - Кочани - Штип - Велес -Прилеп - Битола - Ресен - Охрид- Требеништа - М4 (крак Битола -граница со Грција).

Релевантен регионален патен правец за предметната локација, според Просторниот план на Република Македонија, влегува во групата на **регионални патишта "Р2"** и е со ознака:

- **P2249** - Мелнички мост (врска со Р 1102) Папрадник – Брештани – Селце (врска со Р2243).

4.1.11 | Демографски карактеристики

Во општината Центар Жупа, според индикаторите во 2016 година, има околу 6990 жители. Општината се карактеризира со споро покачување на популацијата, што се сведува на 559 жители во последните 10 години.

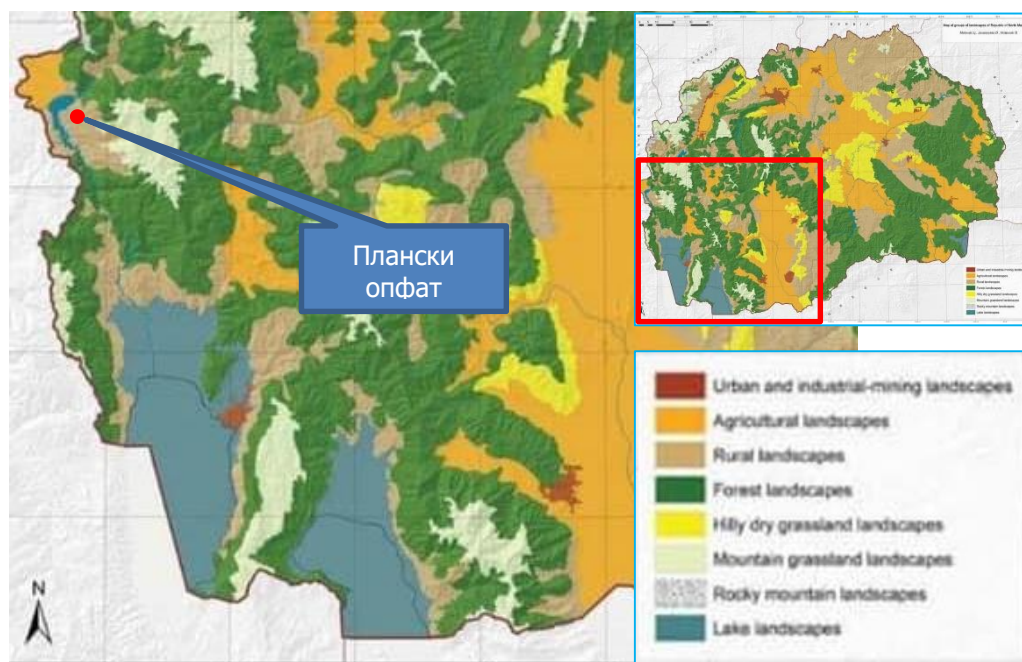
Што се однесува на старосната структура на регионално ниво, популацијата во општината Центар Жупа е во стадиум на демографската зрелост. Според податоците од пописот во 2002, има 1444 домаќинства во Центар Жупа и 1583 живеалишта (со 124639 m² подна површина). Битен индикатор кој го опишува демографскиот статус на населението е нивото на образование. Според достапните податоци, бројот на неписмени жители во општината Центар Жупа е многу низок (околу 162 жители). Според школското образование, 65% од жителите на Центар Жупа имаат завршено средно образование.

Населението во општината Центар Жупа има мешан етнички состав. Процентот на Турското население е највисок (80,2%).

4.1.12 | Биодиверзитет и предел

Согласно Студијата за заштита на природното наследство, изработена за потребите на Просторниот план на Република Македонија на просторот кој е предмет на изработка на Урбанистички план за вон населено место за изградба на индустриска зона, КО Баланци, Општина Центар Жупа, нема регистрирано ниту евидентирано природно наследство.

Локацијата на која е предвидена индустриската зона се наоѓа во рурален предел.

Слика Карта на предели во РСМ и локација на проектот

4.1.13 | Квалитет на амбиентниот воздух

Мониторинг на квалитетот на воздухот во земјата се врши автоматски со фиксни мониторинг станици, семплери и со рачно земање проби од однапред определени мерни места.

Квалитетот на амбиентниот воздух во Р.Македонија го следат следните институции:

- Институт за јавно здравје, Скопје и Велес. Мониторинг мрежата на овие институции вклучува вкупно 10 мерни места, од кои седум се во Скопје. на мерните места се мерат концентрации на SO_2 и црн чад,
- Управата за хидро-метеоролошки работи, Мониторинг мрежата на оваа институција вклучува вкупно 19 мерни места, од кои девет се во Скопје. На мерните места се мерат концентрации на SO_2 и црн чад,
- Министерството за животна средина и просторно планирање.

Мониторинг мрежата на министерството вклучува вкупно 13 фиксни автоматски мониторинг станици. Во скопје се инсталирани 4 станици, и тоа во Карпош, Центар, Лисиче и Гази баба. Овие станици ги мерат еколошките параметри: CO , SO_2 , азотни оксиди NO_x , суспендирани честички PM_{10} и озон O_3 .

Граничните вредности за нивоа и видови на загадувачки супстанции во амбиентниот воздух се дадени во следната табела.

Табела Гранични вредности, целни вредности и долгорочни целиза квалитетот на воздух, вредности на праговите за информирање и алармирање за заштита на човековото здравје

Загад. супст.	Гранична или целна вредност			Долгорочна цел	Прагови на информирање и алармирање	
	Просечен период	Вредност	Макс. број дозволени надмин.	Вредност	Период	Вредност на прагот
SO_2	Час	$350 \mu\text{g}/\text{m}^3$	24		3 часови	$500 \mu\text{g}/\text{m}^3$ **
	Ден	$125 \mu\text{g}/\text{m}^3$	3			
NO_2	Час	$200 \mu\text{g}/\text{m}^3$	18		3 часови	$400 \mu\text{g}/\text{m}^3$ **
	Година	$40 \mu\text{g}/\text{m}^3$	0			

Загад. супст.	Гранична или целна вредност			Долгорочна цел	Прагови на информирање и алармирање	
	Просечен период	Вредност	Макс. број дозволени надмин.	Вредност	Период	Вредност на прагот
Бензен (C ₆ H ₆)	Година	5 µg/m ³	0			
CO	Максимална дневна 8-часовна просечна	10 mg/m ³	0			
PM ₁₀	Ден Година	50 µg/m ³ 40 µg/m ³	35 0		2 дена 2 дена	150 µg/m ³ * 200 µg/m ³ со маргина на толеранција 50 µg/m ³ (25%) при денот на отпочнување на примената, со намалување натаму на секои 12 месеци во еднакви годишни проценти, за да достигне 0 % до 1 јануари 2022 година ** (нацртпредлог во моментов)
PM _{2.5}	Година	25 µg/m ³	0			
Pb	Година	0.5 µg/m ³	0			
As	Година	6 ng/m ³	0			
Cd	Година	5 ng/m ³	0			
Ni	Година	20 ng/m ³	0			
BaP	Година	1 ng/m ³	0			
O ₃	Максимална дневна 8-часовна просечна во текот на 3 години	120 µg/m ³	25	120 µg/m ³	1 час 3 часови	180 µg/m ³ * 240 µg/m ³ **

* праг на информирање

** праг на алармирање

Автоматските мониторинг станици за квалитет на воздух мерат еколошки и метеоролошки параметри, кои пристигнуваат модемски во централната станица секој час. Од еколошки параметри се мерат:

- CO - јаглероден моноксид изразен во mg/m³
- SO₂ - сулфур диоксид, изразен во µg/ m³
- Азотни оксиди, изразени во µg/ m³
- O₃ - озон, изразен во µg/ m³
- PM₁₀ - суспендирани честички во воздухот со големина помала од 10 микрометри, изразени во µg/ m³

Овие мониторинг станици ги мерат и следните метеоролошки параметри:

- брзина на ветер, изразена во m/s
- насока на ветер, изразена во степени
- температура, изразена во степени целзиусови
- влажност, изразена во %
- притисок, изразен во hPa

- глобална радијација, изразена во W/m^2

Квалитет на воздухот во општина Центар Жупа

Податоците за квалитетот на воздухот во општината Центар Жупа се превземени од последниот достапен годишен извештај за квалитет на воздухот за 2019 година, за мерното место Лазарополе², најблиска мерна станица до планскиот опфат:

- просечната концентрација на сулфур диоксид измерена во зимскиот период е повисока од просечната годишна концентрација и нема надминувања на критичното ниво за заштита на вегетацијата во однос на просечната годишна концентрација. Најниска просечна годишна концентрација на сулфур диоксид е забележана на мерното место Лазарополе од $0,92 \mu g/m^3$. Во 2019 година не е регистрирано надминување на бројот на дозволени надминувања на часовната гранична вредност од аспект на здравствена заштита.
- Просечната годишна концентрација на азот диоксид во однос на граничната вредност за заштита на човековото здравје не е надмината. Најниска просечната годишна концентрација на азот диоксид е забележана во Лазарополе од $1,23 \mu g/m^3$. Во 2019 година бројот на дозволени надминувања на часовната гранична вредност од аспект на здравствена заштита не е надминат.
- Просечната годишна концентрација во однос на годишната гранична вредност за заштита на човековото здравје за ПМ10 честичките не е надмината во с. Лазарополе и е измерена најниска просечна годишна концентрација за ПМ10 од $14.99 \mu g/m^3$.
- Дозволените број на надминувања на целната вредност за заштита на човековото здравје за озон е надминат на мерното место Лазарополе, како и долгорочната цел за заштита на човековото здравје.

4.1.14 | Управување со отпад

Сегашното управување со отпадот во Општина Центар Жупа се спроведува од страна на ЈКП "Кале". Комуналниот отпад во согласност со усвоената годишна програма за вршење на оваа комунална дејност од страна на ЈКП "Кале" за собирање на отпад има:

- контејнери со капацитет од $1,8 m^3$ - вкупно 14,
- пластични канти од 120 литри - вкупно 240 за индивидуални корисници и
- други импровизирани садови во кои се собира комунален отпад од домаќинствата.

Собирањето на комунален цврст отпад се врши од неколку поголеми населени места, додека помалите места немаат пристап до услуга за собирање на отпад и истите отпадот го исфрлаат во нивната близина.

Локалната нестандартна општинска депонија Пареси се наоѓа на оддалеченост од 4 km од општина Центар Жупа. Депонијата за цврст комунален отпад се наоѓа помеѓу ридови и отпадот се исфрла во природна депресија (дупка), со можност за експлоатација на најмалку 50 години. На истата локација се исфрла и градежен отпад. Нестандардната депонија вкупно зафаќа $10.000 m^2$ и постојните практики за отстранување на отпадот не се во согласност со техничките и европските стандарди. Се до изградба на регионална депонија, вкупниот собран отпад од ЈКП "Кале" предвидено е да биде депониран на локалната депонија Пареси.

4.1.15 | Бучава

Бучавата во животната средина е во постојан пораст, особено тешко се контролира, во густо населените агломерации и резиденцијалните средини во близина на автопатишта, железнички пруги и аеродроми. Таа зазема значајно место во редот на негативните последици врз животната средина и претставува бучава предизвикана од несакан или штетен надворешен звук, создаден од човековите активности, којшто, предизвикува непријатност и вознемирување.

Најголеми извори на бучавата во животната средина се превозните средства од патен, железнички и воздушен сообраќај, индустриската активност, бучава од соседството и особено

² На мерното место Лазарополе не се мери концентрацијата на јаглерод монооксид.

значајна и специфична за Македонија е бучавата од градежните активности. Влијанијата на бучавата врз луѓето се сумирани на следната слика.

Мерењето и следењето на бучавата се потребни за постигнување и одржување на нивоа на бучава во животната средина во рамки на граничните вредности, дефинирани во четири подрачја според степенот за заштита од бучава, со крајна цел да се заштити здравјето и добросостојбата на населението. Согласно постојната законска регулатива, податоците од мерењето и следењето на нивото на бучава се доставуваат до Министерството за животна средина и просторно планирање, Македонски информативен центар за животна средина. Законот ги определува основните носители на обврската за заштита од бучава во животната средина, а тоа се:

- Органите на државната управа;
- Општините, градот Скопје и општините во градот Скопје;
- Правните и физички лица.

Според Законот за заштита од бучава во животната средина, бучава во животната средина е бучава предизвикана од несакан или штетен надворешен звук создаден од човековите активности кој што е наметнат од блиската средина и предизвикува непријатност и вознемирување, вклучувајќи ја и бучавата емитувана од превозни средства, патен, железнички и воздушен сообраќај и од места на индустриска активност.

Непријатност од бучава значи вознемиреност предизвикана од емисија на звук кој е чест и/или долготраен, создаден во определно време и место, а кој ги попречува или влијае на вообичаената активност и работа, концентрација, одморот и спиење на луѓето. Вознемиреност од бучава се дефинира преку степенот на вознемиреност на населението од бучава определена со помош на теренски примери или увиди. Граничните вредности за основните индикатори за бучавата во животната средина се утврдени во Правилникот за гранични вредности на нивото на бучава. Според степенот за заштита од бучава, граничните вредности за основните индикатори за бучавата во животната средина предизвикана од различни извори не треба да бидат повисоки од:

Подрачје дефинирано според степенот за заштита од бучава	Ниво на бучава изразено во dB		
	Лд	Лв	Лн
Подрачје од прв степен	50	50	40
Подрачје од втор степен	55	55	45
Подрачје од трет степен	60	60	55
Подрачје од четврт степен	70	70	60

Лд - ден (период од 07,00 до 19,00 часот), Лв - вечер (период од 19,00 до 23,00 часот) / Лн - ноќ (период од 23,00 до 07,00 часот)

Подрачјата според степенот на заштита од бучава се определени во Правилникот за локациите на мерните станици и мерните места (2008).

- Подрачје со I степен на заштита од бучава е подрачје наменето за туризам и рекреација, подрачје во непосредна близина на здравствени установи за болничко лекување и подрачје на национални паркови и природни резервати.
- Подрачје со II степен на заштита од бучава е подрачје кое е примарно наменето за престој, односно станбен реон, подрачје во околина на објекти наменети за воспитна и образовна дејност, објекти за социјална заштита наменети за сместување на деца и стари лица и објекти за примарна здравствена заштита, подрачје на игралишта и јавни паркови, јавни зеленила и рекреативски површини и подрачја на локални паркови.
- Подрачје со III степен на заштита од бучава е подрачје каде е дозволен зафат во околината, во кое помалку ќе смета предизвикувањето на бучава, односно трговско - деловно - станбено подрачје, кое истовремено е наменето за престој, односно во кое има објекти во кои има заштитени простории, занаетчиски и слични дејности на производство (мешано подрачје), подрачје наменето за земјоделска дејност и јавни центри, каде се вршат управни, трговски, услужни и угостителски дејности.
- Подрачје со IV степен на заштита од бучава е подрачје каде се дозволени зафати во околината, кои можат да предизвикаат пречење со бучава, подрачје без станови,

наменето за индустриски и занаетчиски или други слични производствени дејности, транспортни дејности, дејности за складирање и сервисни дејности и комунални дејности кои создаваат поголема бучава.

4.1.16 | Културно и историско наследство

На територијата на испитуваната секција од Мелнички Мост до селото Центар Жупа има голем има значителен број на културни споменици од раниот период до денес. Овој документ ќе ги вклучи забележаните и регистрираните неподвижни културни имоти кои имаат одредена особина на споменик (археолошко наоѓалиште, цркви, манастири, џамии, покриени и стари места за трговија, кули, мавзолеи, анови, мостови, згради, куќи, стари маркети, стари сидини на градови и други споменици) на локацијата по оваа секција Мелнички Мост-Центар Жупа. Регистерот на културното наследство во голем дел се базира на пронајдоците на Археолошката мапа на Република Македонија³, потоа картата на Религиозни Објекти (издадена од Комисијата за односи помеѓу религиозните заедници и групи); како и податоците собрани од посетите, разгледувањето и е-истражувањето. Културните предмети кои се евидентирани се презентирани според временските периоди од нивното потекло.

Археолошки наоѓалишта од Бронзено и Метлано доба:

- Аџи Чорме Мемети (Adji Chorme Memeti),
- Коџаџик (Центар Жупа)

Археолошки наоѓалишта од Ран Антиквитет и од Хеленистички период:

- На Црков (Na Crkov),
- Горенци (Центар Жупа)
- Кале (Fortress),
- Коџаџик (Центар Жупа)

Археолошки наоѓалишта од Римски период: гробови, индивидуални пронајдоци:

- Баја Дол, (Baja Dol),
- Мал Парпадник (Центар Жупа)

Археолошки наоѓалишта од Доцната Антика и од Палеохристијанскиот период: населби, сидини, рудници:

- Долно Поличе, (Dolno Poliche),
- Брештани (Центар Жупа)
- Вапарска Краста, (Vaparska Krasta),
- Голем Парпадник (Центар Жупа)

Археолошки наоѓалишта од Средновековието: населби, сидини, рудници

- Влаи Лаи, (Vlai Lai),
- Брештани (Центар Жупа)
- Стара Кука, (Stara Kukja),
- Броштица (Центар Жупа)
- Бежан, (Bezhan),
- Елевци (Центар Жупа)
- Рајки Евлер, (Rajki Evler),
- Елевци (Центар Жупа)
- Манастир, (Manastir),
- Житинени (Центар Жупа)
- Чифлик, (Čiflik),

³ Национална стратегија за Рурален Туризам 2012-2017, Министерство за Економија, Дивизија за туризам, Скопје, Република Македонија.

- Житинени (Центар Жупа)
- Кале (Fortress),
- Коџаџик (Центар Жупа)
- Келица (Kelica),
- Коџаџик (Центар Жупа)
- Петко (Petko),
- Коџаџик (Центар Жупа)
- Цутина (Cutina),
- Мал Парпадник (Центар Жупа)
- Парешко Поле, (Pareško Pole),
- Пареши (Центар Жупа)

Археолошки наоѓалишта од Средновековието: ритуални предмети, некрополиси, индивидуални предмети и пронајдоци.

- Варварица (Varvarica),
- Бајрамовци (Центар Жупа)
- Церков (Cerkov),
- Бајрамовци (Центар Жупа)
- Црква (Crkva),
- Бајрамовци (Центар Жупа)
- Машталак (Maštalak),
- Брештани (Центар Жупа)
- Поличе-Тумка (Poliče-Tumka),
- Брештани (Центар Жупа)
- Црквиште (Crkvište),
- Броштица (Центар Жупа)
- Вапчица (Varčica),
- Голем Парпадник (Центар Жупа)
- Света Петка (Sveta Petka),
- Голем Парпадник (Центар Жупа)
- Црквичка, (Crkvička),
- Голем Парпадник (Центар Жупа)
- Ѓурумлук (Djurm luk),
- Коџаџик (Центар Жупа)
- Бутина - Гроб (Butina - Grob),
- Мал Парпадник (Центар Жупа)
- Јамбол (Jambol),
- Мал Парпадник (Центар Жупа)
- Калугерица (Kaludjerica),
- Мал Парпадник (Центар Жупа)
- Купчеи Дрва (Kupčei Drva),
- Мал Парпадник (Центар Жупа)
- Рамниште (Ramnište),
- Мал Парпадник (Центар Жупа)
- Бушаец – Парешки Костен (Bušaec – Pareški Kosten),
- Пареши (Центар Жупа)

Што се однесува до културниот живот на населението во овие области, големата количина на религиозни објекти (цркви и џамии) е особено важна.

На 1,200 метри надморска височина преку долината над селото Коџаџик, беа најдени основите на фамилијарната куќа на големиот Турски реформатор и државник Мустафа Кемал Ататурк. Во локацијата наречена Ташли населба се изградени две куќи засновани на автентична карактеристика-една на Али Риза Ефенди, а другата е фамилијарна куќа. Првата е

реконструирана како етнолошка кука со мебел кој го доловува поранешниот распоред. Фамилијарната кука ја покажува историјата на Коџаџик, со секција посветена на Ататурк:.

Тврдината Светиград (денешен Коџаџик) е сместена на територијата на општината Центар Жупа (на граница помеѓу Македонија и Албанија). Опсадата на Светиград има голема важност за Отоманската историја на Балканот. Султанот Мурат II извршил опсада на ѕидината на Светиград. Локалното население обрнува посебно внимание на религиозните празници кога ги посетува религиозните храмови. Освен религиозните празници, жителите на засегнатата општина исто така организираат и друг тип на манифестации кои го збогатуваат културниот живот на населението.

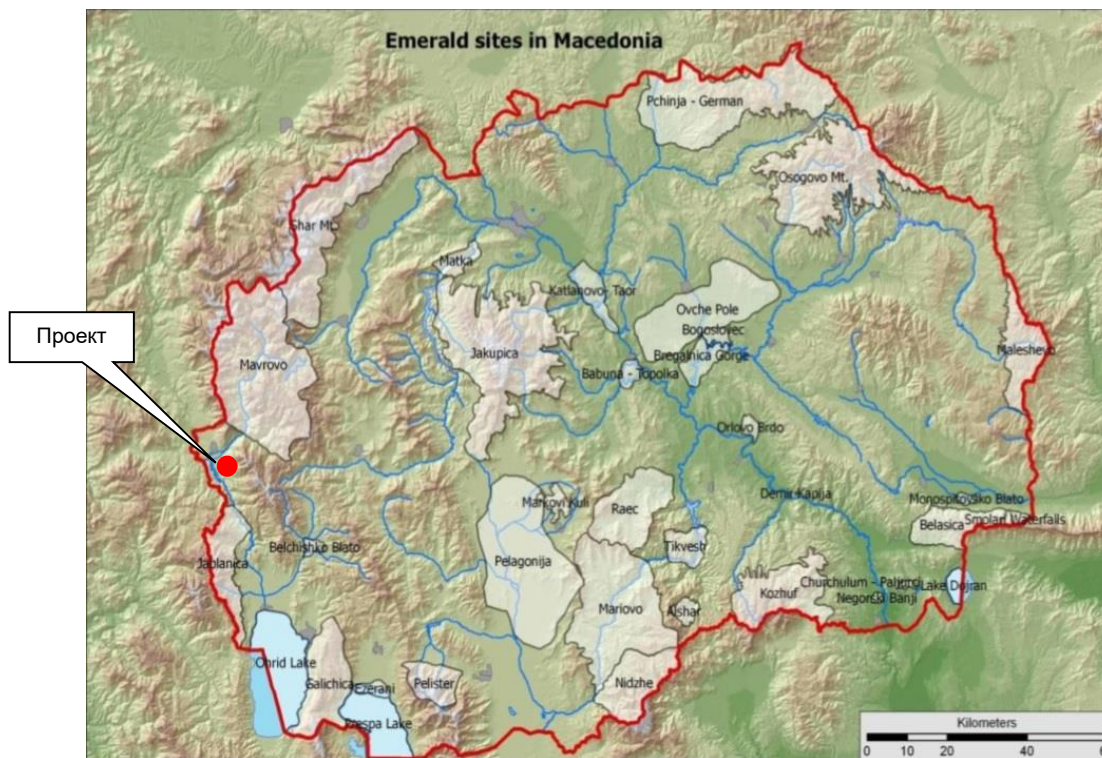
На подрачјето на катастарската општина Баланци, кое е предмет на анализа има евидентирани недвижни споменици на културата (Експертен елаборат):

1. Археолошки локалитет "Крчин", Баланци,
2. Археолошки локалитет "Над Еѓупци", Баланци, доцен среден век;
3. Археолошки локалитет "Тејупци", Баланци, доцен среден век;
4. Археолошки локалитет "Црква", Баланци, среден век;

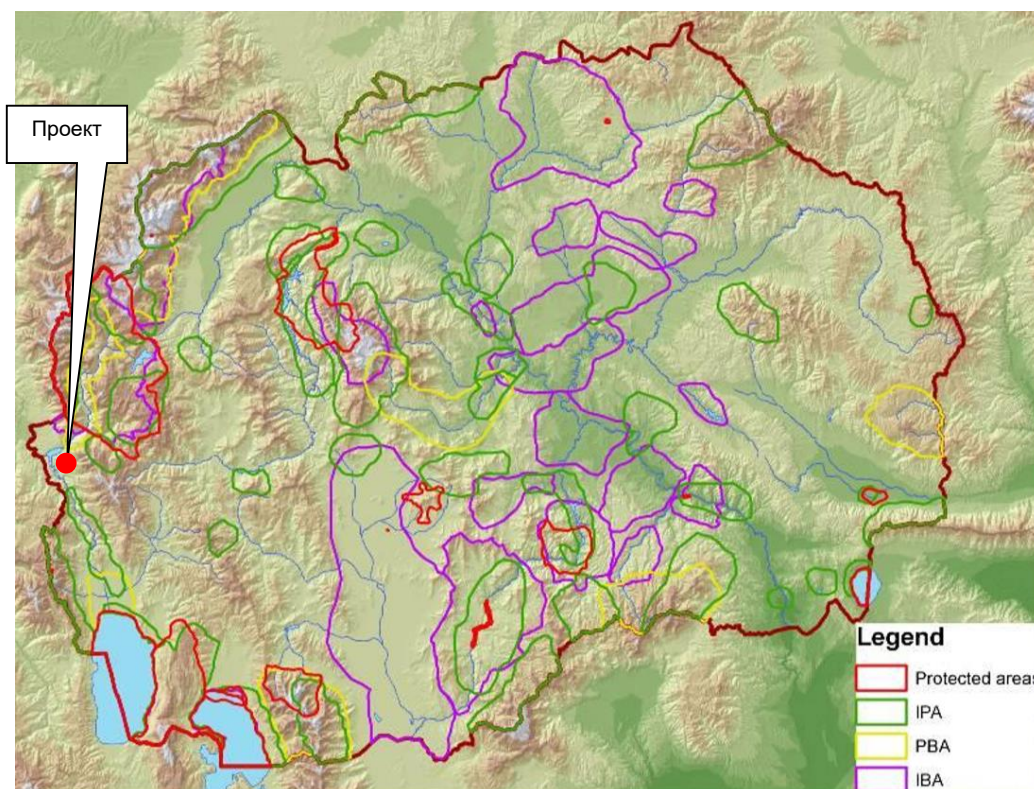
Во Археолошката карта на Република Македонија¹, која ги проучува предисториските и историските слоеви на човековата егзистенција, од најстарите времиња до доцниот среден век, на анализираното подрачје на катастарската општина Баланци, се евидентирани следните локалитети: КО Баланци – Црква, средновековна некропола; на југоисточниот дел од селото, веднаш од десната страна на патот за селото Голем Папрадник се среќаваат камени плочи од гробни конструкции.

4.2 | ОБЛАСТИ ШТО СЕ ОД ПОСЕБНО ЗНАЧЕЊЕ ЗА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА ОД АСПЕКТ НА ЗАШТИТА НА ДИВИТЕ ПТИЦИ И ХАБИТАТИ

Локацијата на проектот не засегнува заштитени подрачја, значајни подрачја за птици, значајни растителни подрачја, значајни подрачја за пеперутки, подрачја предложени за заштита и новоидентификувани подрачја за заштита, ниту Емералд подрачја (Слика 1 и 2).

Слика Локација на проектот во однос на Емералд подрачја

Слика

Локација на проектот во однос на заштитени подрачја, значајни подрачја за птици, значајни растителни подрачја, значајни подрачја за пеперутки

5 | ЦЕЛИ ЗА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

5.1 | ГЕНЕРАЛНИ ЦЕЛИ НА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Целите за заштита на животна средина се поставени во националното законодавство за животна средина претставени со законот за животна средина и останатите закони што произлегуваат од него. Покрај во законодавството, цели за заштита на животна средина се поставени и во стратешките документи за животна средина.

Во продолжение се дадени целите на заштита на животна средина на ниво на законодавство релевантно за планскиот документ, поединечно за секој медиум и аспект.

Заштита на животна средина – генерално

- Зачувување, заштита, обновување и унапредување на квалитетот на животната средина;
- Заштита на животот и на здравјето на луѓето;
- Заштита на биолошката разновидност;
- Рационално и одржливо користење на природните богатства и
- Спроведување и унапредување на мерките за решавање на регионалните и на глобалните проблеми на животната средина.

Заштита на воздухот

- Избегнување, спречување и намалување на штетните ефекти врз човековото здравје и животната средина како целина, вклучувајќи ги и биолошката разновидност, природното богатство и историското и културното наследство;
- Обезбедување на соодветна информација за квалитетот на амбиентниот воздух;
- Спречување и намалување на загадувањата кои предизвикуваат промена на климата и
- Одржување на квалитетот на амбиентниот воздух таму каде што е добар и подобрување во други случаи.

Управување и заштита на водите

- достапност до доволно количество квалитетна вода, во согласност со начелата за одржливо управување со водите за пиење и за производство на храна, за потребите на земјоделството, индустријата, хидроенергетските потреби, за потребите на парковите и други јавни површини, туризмот, пловидбата и за други потреби,
- заштита, зачувување и постојано подобрување на расположливите водни екосистеми и на екосистемите зависни од водата, заштита и унапредувањето на водната средина преку рационално и одржливо користење на водите, како и прогресивно намалување на штетните испуштања и постепено елиминирање на емисиите на опасни материји супстанции во водите,
- ублажување на последиците од штетното дејство на водите и од недостигот на вода и
- заштита и унапредување на животната средина и природата, на водните еко системи и на биолошката разновидност и заштита на здравјето на луѓето.

Заштита на почва

Со оглед на тоа што нема национално законодавство за почви, не постојат национални цели за заштита на почвите. Почвата се заштитува со почитување на останатото и целокупно законодавство за животна средина.

Управување со отпадот

Законот за управување со отпад ги поставува следните цели што истиот треба да ги обезбеди со негова имплементација:

- избегнување и, во најголема можна мера, намалување на количеството на создадениот отпад;
- искористување на употребливите состојки на отпадот;
- одржлив развој, преку зачувување и заштеда на природните ресурси;

- спречување на негативните влијанија на отпадот врз животната средина, животот и здравјето на луѓето;
- отстранување на отпадот, на начин што е прифатлив за животната средина и
- висок степен на заштита на животната средина, животот и здравјето на луѓето.

Заштита од бучава во животната средина

- создавање здрави услови за животот на луѓето и заштита на животната средина од бучава,
- преземање мерки и активности за избегнување, спречување или намалување на бучавата,
- преземање на мерки за заштита од бучава која е наметната од блиската средина и предизвикува непријатност и вознемирување,
- отстранување или намалување на штетните ефекти кои се последица од изложеноста на бучавата во медиумите и областите на животната средина и
- обезбедување на основа за развивање на мерки за намалување на бучавата што ја емитуваат поголемите извори, особено патните, железничките и водните превозни средства и инфраструктура, воздухопловите, опремата што се користи на отворен простор и во индустријата, како и мобилните механички средства за работа.

Заштита на биолошката и пределската разновидност и заштита на природното наследство

- Утврдување и следење на состојбата на природата;
- Зачувување и обновување на постојната биолошка и пределска разновидност во состојба на природна рамнотежа;
- Установување на мрежа на заштитени подрачја поради трајна заштита на својствата врз основа на кои го стекнале статусот на природно наследство;
- Обезбедување на одржливо користење на природно богатство во интерес на сегашниот и идниот развој, без значително оштетување на деловите на природата и со што помали нарушувања на природната рамнотежа;
- Спречување на штетните активности на физички и правни лица и нарушувања во природата како последица на технолошкиот развој и извршување на дејности, односно обезбедување на што поповолни услови за заштита и развој на природата и
- Обезбедување на правото на граѓаните на здрава животна средина.

Здравје на човекот

- Минимизирање на бучавата, вибрациите, емисиите од сообраќајот, индустриските процеси и експлоатацијата на сировини во некои индустриски гранки.

Материјални средства

- Избегнување на ризик од поплави или крајбрежна ерозија при избор на локацијата за инвестирање.

Културно наследство

Промовирање на заштита и зачувување на културното, вклучувајќи архитектонско и археолошко наследство.

5.2 | РЕЛЕВАНТНИ СОЖС ЦЕЛИ

Направена е идентификација на СОЖС цели релевантни за планскиот документ (Табела 15).

Табела 1 СОЖС цели за планскиот документ

Аспект	СОЖС цели
Институции, законодавство	• Зајакнување на капацитетот на општина Центар Жупа со цел доследно спроведување на законските обврски од областа на животна средина.

Аспект	СОЖС цели
	Идентификација и поставување на правни, финансиски, фискални и други можности за поттикнување и поддршка на имплементацијата на мерки и постигнување на целите.
Население, здравје	- Да се заштити здравјето на луѓето од потенцијалните негативни влијанија од активности за управување со отпадот, - Да се придонесе за подобро здравје и удобности на локалните заедници, - Да се заштитат условите за живот, квалитетот на животот и удобностите на локалните жители од можни негативни ефекти поврзани со емисии во воздух, вода, создавање отпад, вклучително и бучава, влијанија од вибрации, прашина, мирис и сообраќај.
Воздух	- Да се заштити квалитетот на воздухот од производни, преработувачки и согорувачки активности и активности за управување со отпад и / или да се намали загадување на воздухот до нивоа што не ја оштетуваат природната средина или човекот здравје, - Да се спречат до најмално можно ниво нивоата на емисии на загадувачките материи во воздухот од активности за управување со отпадот.
Клима	- Да се минимизираат емисиите на стакленички гасови поврзани со управување со отпад (вклучително и транспорт), - Да се промовира употреба на ефикасни и одржливи извори на енергија и употреба на обновлива енергија, - Да се промовира отпорност кон влијанија на климатските промени, - Да се прилагоди кон потенцијалните ефекти од климатските промени (ризик од поплавување, пораст температури, засилен ветер, поголем ризик од слегнување)
Води	- Да се користи водата рационално и ефикасно, - Да се заштити квалитетот на водата од влијанието на активностите, - Да се постави заштита од зголемен ризик од поплавување како резултат на управување со отпад активности, - Да се заштитат водните ресурси,
Почви	Да се заштитат квалитетот и квантитетот на почвата од активностите и да се намали контаминацијата на почвата,
Социјални аспекти	- Да се зголеми учеството на заедницата во донесувањето одлуки, - Да се промовира социјалното вклучување во активностите за управување со животна средина, - Да се заштити безбедноста и благосостојбата во заедницата, - Да се заштитат идните, како и сегашните генерации од влијанието на активностите, - Да биде правичен / фер во влијанието врз различните заедници / локации, - Да се компензираат заедниците кои се погодени од влијанието од активности.
Културно наследство	Да се минимизираат влијанијата од активностите при нови изградби и случајни пронаоѓања на објекти од историско, културно и археолошко значење
Економски аспекти	- Да се придонесе за можности за вработување, - Да се даде приоритет на локални заедници, - Да се помага околината и заедниците секогаш кога тоа е можно.

5.3 | Цели релевантни за планскиот документ на регионално и локално ниво

Програма за развој на Југозападниот плански регион (2020-2024)

Развој на на Регионот со цел да се подобри општествено-економска положба на ниво на РСМ, со заложба ЈЗПР да придонесува во унапредување на политиката на рамномерниот регионален развој, но и во просперитет на ЕЛС, што се во негови рамки. До 2025-та година ЈЗПР треба да биде просторна целина во која населението ќе има оптимален квалитет на живот, концепиран на одржливиот развој кој подразбира рационално искористување на расположивите ресурси. Со

балансирано управување, Регионот ќе стане препознатлива еколошка средина во национални и меѓународни рамки.

План на програми за развој на општина Центар Жупа 2021-2023

Создавање на предуслови за задоволување на потребите и услугите на граѓаните, подобрување на квалитетот на живот и заштита на животната средина.

6 | АНАЛИЗА НА АЛТЕРНАТИВИ

Подготовката на плански и програмски документи со кои се планира имплементација на плански документи, предвидува и разгледување на алтернативи. Разгледувањето на алтернативите може да се однесуваат на различни аспекти, од локација, опфат, обем итн. Алтернативите подразбираат разгледување и на аспекти како економска оправданост, финансиски можности и заштита на животната средина.

Согласно барањата на директивата за стратедиска оцена СОЖС извештајот за животната средина треба да ги земе во предвид "разумните алтернативи" и географскиот опсег на планот или програмата и ефектите врз животната средина од избраните алтернативи.

Колку е повисоко нивото на планот, толку повеќе стратешки се опциите кои најверојатно ќе бидат достапни. Спротивно на тоа, колку на пониско ниво е планот, стратешките опции се ограничени. Алтернативите треба да бидат реални и спроведливи и треба да вклучуваат различни приоди во рамки на законските и оперативните барања на одреден план.

За парцелираното земјиште се предвидуваат следните наменски употреби на земјиштето:

Г - Производство, рударство, енергетика и индустрија:

- **Г2** - Лесна преработувачка и помалку загадувачка индустрија;
- **Г3** - Индустрија за склопување на финални производи, сервисни услуги и производство на енергија од обновливи извори;
- **Г4** - Стоваришта, складови и отпади;

Д - Зеленило, рекреација и меморијални простори:

- **Д1** - Парковско и пејзажно зеленило

Е - Инфраструктури:

- **Е1** - Сообраќајни, линиски и други инфраструктури, односно
- **Е1.8** - Инфраструктури за пренос на електрична енергија: трансформаторска станица 20/0,4 kV.
- **Е2** - Згради и комплекси на инфраструктурните системи, односно
- **Е2.1** - Згради и комплекси на патниот сообраќај: бензинска пумпна станица.

Непарцелираното земјиште за општа употреба се предвидува како што следи:

- **Е1.1** - сообраќајна патна инфраструктура и
- **Д2** - заштитно и сообраќајно зеленило.

Предметниот плански документ не носи информации за разгледувани алтернативни локации и намени за развој во планскиот опфат. Алтернативи на ниво на активност произлезена од намената на планот, во смисла на техника и технологија и слично би биле разгледувани во фазата на подготовка на архитектонско урбанистички план, односно техничко технолошки проект.

7 | ВЕРОЈАТНО ЗНАЧАЈНИ ВЛИЈАНИЈА ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Извршена е анализа на влијанијата од имплементацијата на предвидениот плански документ. Анализата е направена согласно упатствата дадени во *Уредбата за критериумите врз основа на кои се донесуваат одлуките дали определени плански документи би можеле да имаат значително влијание врз животната средина и здравјето на луѓето*⁴. При извршената анализа земени се предвид сите релевантни влијанија и нивните карактеристики, како и целите и насоките од повисоките и поврзаните релевантни планови, и целите на животна средина релевантни за планскиот документ.

Имплементацијата на планскиот документ е во насока на просторно организирање на предметниот плански опфат, во насока на искористување на сите просторни можности на локацијата и нивно ставање во функција на локален и регионален економски развој.

Имајќи ја предвид главната намена на планскиот документ, имплементација на урбанистичката планска документација за вон населено место може да предизвика промени и влијанија врз животната средина, поради што во продолжение на ова поглавје се врши анализа на истите.

Имплементацијата на планскиот документ, онака како што е предвиден со сите негови цели, нема конфликти со постоечките поврзани и релевантни плански документи и документи од повисок ранг.

Подетално разгледување на влијанијата врз животната средина и планирање на соодветни мерки за спречување и контрола на загадувањето неопходно е да се направи на ниво на техничка и проектна документација при познати технички детали за намерата на инвеститорите.

Подетално разгледување на влијанијата врз животната средина и планирање на соодветни мерки за спречување и контрола на загадувањето и компензација, потребно е да се направи на ниво на имплементација на конкретната активност предвидена со намената на урбанистичкиот план, при услови на познати технички детали за активност. Тие детални анализи ќе бидат дел од идните документи за заштита и управување со животната средина на ниво на конкретна активност (елаборат/студија за оценка на влијанието врз животната средина, еколошки дозволи, планови/програми за управување со поедини прашања од аспект на животна средин итн.).

Заклучоците од овој извештај треба да бидат земени во предвид при сите идни анализи на влијанијата што ќе се прават на пониско и техничко ниво.

7.1 | ВЛИЈАНИЈА ВРЗ НАСЕЛЕНИЕ, ЧОВЕКОВО ЗДРАВЈЕ, ИНСТИТУЦИОНАЛНИ АСПЕКТИ

Имајќи предвид намената на планскиот документ, имплементацијата на планскиот документ не се очекува да има значителни влијанија од аспект на население и здравје, не сметајќи го тука социо – економскиот аспект, иако одредени влијанија би можеле да бидат поврзани за намената.

Интензивни влијанија врз животната средина не се очекуваат од опфатот, со оглед на предвидената намена и какви видови и по интензитет влијанија би можеле да бидат поврзани со таква намена. Имплементацијата на мерките поединечно наведени по аспект во продолжение на ова поглавје треба да обезбеди контрола на влијанијата и заштита на животната средина.

На локацијата веќе постојат стопански активности, но нови други дополнително се предвидени кои би зголемиле вкупниот товар врз таа локација, во смисла на поголема потрошувачка на вода и електрична енергија, создавање на отпадни води, бучава, отпад, поголем сообраќај.

Имајќи предвид дека оваа Стратешка оценка на влијанијата се превзема во раната фаза на планскиот процес, со примена на соодветни мерки и препораки може да се влијае да се спречат загадувањата и да се заштити здравјето на луѓето.

Детална анализа на влијанијата врз човековото здравје од поединечните проекти неопходно е да биде дел од соодветната документација за оценка на влијанието врз животната средина.

Според евиденцијата и анализите, општината не располага со подготвени и донесени локални стратешки документи од областа на животна средина (ЛЕАП, управување со води, управување со отпад итн.). Во однос на управувањето со животна средина, надлежности и спроведување на

⁴ „Службен весник на РМ“ бр. 144 од 30.11.2007 година

законодавство за животна средина, во рамките на општинската организација не постои посебно одделение за животна средина, надлежностите се во рамки на Одделение за урбанизам, градежништво и заштита на животна средина. Општината нема назначено локален овластен инспектор за животна средина, но има соработка со општина Македонски брод во делот на спроведување на надзор на животна средина.

7.2 | ВЛИЈАНИЈА ВРЗ СОЦИО-ЕКОНОМСКАТА СОСТОЈБА

Имплементацијата на планскиот документ е во насока на поддршка на стопанскиот и економскиот развој, како на локално така и на регионално ниво. Планскиот документ ќе овозможи поддршка за негов развој и модернизација да одговори на современите техничко-технолошки барања и потреби поврзани со индустријата, барањата на пазарот, но и на производните стандарди.

Имплементацијата се очекува да има долгорочно позитивно влијание врз социо-економскиот развој на општината и пошироко, и тоа претставено преку:

- Остварување на инвестиции,
- Овозможување на работа за локални фирми при развој и модернизација,
- Унапредување на состојбата со вработување во општината, преку отворање нови работни места во текот на фазата на градба и во текот на оперативната фаза на индустриската зона.
- Поттикнување на развојот на општината,
- Подобрување на локалната инфраструктура,
- Нови буџетски приливи во општината и државата,
- Позитивен сигнал за привлекување и остварување на други нови инвестиции во општината и државата.
- Интензивирање на економската активност во општината и подобрување на животниот стандард на лицата директно или индиректно инволвирани во активностите во индустриската зона.
- Позитивни сигнали за потенцијални инвеститори.
- Општо подобрување на социо-економските услови.

Имплементацијата на Планот се очекува да предизвика позитивни социо - економски ефекти врз целото непосредно окружување од аспект на повисока организација, инфраструктурна опременост и уреденост на просторот и се разбира економски ефекти.

7.3 | ВЛИЈАНИЈА ВРЗ КВАЛИТЕТОТ НА АМБИЕНТАЛНИОТ ВОЗДУХ

Со оглед на предвидените класи на намена, можно е имплементацијата на планскиот документ да има влијание врз квалитетот на амбиентниот воздух. Влијанијата од фазата на градба во планската документација би биле краткотрајни и ограничени на времетраењето на самата фаза, во смисла на воспоставување на потребната инфраструктура. Изградбата на секој објект во рамките на опфатот би значело краткорочно и ограничено обновување на влијанијата од оваа фаза.

Имајќи ја предвид намената во опфатот, влијанијата би можеле да бидат поврзани со користење на горива, енергија и промет со сировини и материјали.

Планирањето на опфатот, со оглед на неговата големина и намена, неопходно е да се разгледува во рамките на управувањето со воздухот во поширокото подрачје. За таа цел, планирањето треба да ги земе предвид целите на законот за амбиентен воздух:

- избегнување, спречување и намалување на штетните ефекти врз човековото здравје и животната средина како целина, вклучувајќи ги и биолошката разновидност, природното богатство и историското и културното наследство;
- обезбедување на соодветна информација за квалитетот на амбиентниот воздух;
- спречување и намалување на загадувањата кои предизвикуваат промена на климата, и
- одржување на квалитетот на амбиентниот воздух таму каде што е добар и подобрување во други случаи.

Во таа насока, планирањето треба да ги има предвид и начелата на управување со квалитетот на амбиентниот воздух и изворите на емисии, особено:

- Начело на внимателно и одговорно однесување - за време на активностите што би можеле да имаат влијание врз квалитетот на амбиентниот воздух, секој е должен да се однесува внимателно и одговорно за да се избегне и спречи загадувањето на амбиентниот воздух и штетните ефекти врз човековото здравје и животната средина во целина.
- Начело на претпазливост - надлежните органи се должни да ги преземаат сите неопходни мерки со цел да не дојде до надминување на граничните и целните вредности за загадувачките супстанции во амбиентниот воздух, согласно со членот 10 од овој закон, без притоа да создадат непотребни трошоци.

Влијанието на активностите од планскиот опфат врз квалитетот на амбиентниот воздух неопходно е да биде предмет на анализи и оценки на влијанија на ниво на поединечни проектни активности (технички проекти) во рамките на опфатот, во услови на познати технички детали за активностите. Во зависност од обемот на активност и други релевантни критериуми, тие би биле предмет на анализа и оценка на ниво на елаборат за животна средина (или евентуално студија на оцена на влијанието врз животната средина), а дополнително за истите може да биде потребно интегрирана еколошка дозвола. Во рамките на овие идни оценки неопходно е детално да се идентификуваат сите влијанија кои може да произлезат со имплементацијата на проектот и да се изврши оценка на влијанието врз квалитетот на амбиентниот воздух и здравјето на луѓето.

7.4 | ВЛИЈАНИЈА ВРЗ КВАЛИТЕТОТ НА ПОВРШИНСКИТЕ И ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ И ПОЧВАТА

Со оглед на видот на активностите предвидени со планскиот документ, имплементацијата може да има одредено влијание од аспект на води и почви.

Во текот на фазата на изградба, влијанијата не се очекува да бидат значителни, освен во случаи на инциденти со сировини и помошни материјали (горива, масла и сл.) што може да имаат потенцијал на загрозување на квалитетот на површинските и подземните води и квалитетот на почвата.

Неправилното управување со сировини, помошни материјали и отпад исто така може да доведе до потенцијално влијание врз квалитетот на површински и подземни отпадни води.

Снабдувањето со вода, според планскиот документ, предвидено е да се прави преку локалниот водовод. Имајќи ја предвид приоритизацијата на користењето на вода согласно законот за води, користењето на вода од локален водовод (подготвена за пиење) за стопански потреби би можел негативно да се одрази на вкупните потреби за пиење за населението (во зависност од потребите на стопанството) во општината и околу. Во овој момент не се знаат точните намени, но вкупните потреби за вода на сите активности (објекти) би можеле да бидат високи, а со тоа да влијаат на нормалните потреби за вода за населението.

Планирањето на користењето на води и нивно управување неопходно е да биде во согласност со целите⁵ за долгорочна заштита и одржливо користење, управувањето со водите од законодавството за води:

- достапност до доволно количество квалитетна вода, во согласност со начелата за одржливо управување со водите за пиење и за производство на храна, за потребите на земјоделството, индустријата, хидроенергетските потреби, за потребите на парковите и други јавни површини, туризмот, пловидбата и за други потреби,
- заштита, зачувување и постојано подобрување на расположливите водни ресурси, рационално и одржливо користење на водите, како и прогресивно намалување на штетните испуштања и постепено елиминирање на емисиите на опасни материји супстанции во водите.

⁵ Член 2 од Закон за води (Сл.весник на СРМ бр. 87/08, 6/09, 161/09, 51/11, 44/12, 163/13, 180/14, 52/16)

Притоа, задолжително се земаат во предвид начелата⁶ за одржливо управување со водите:

- Начело на претпазливост - доколку постои ризик дека одредена активност може да предизвика штетното дејство врз водите, но за тоа нема научни докази, се преземаат мерки засновани на соодветна процена на ризикот, неопходни за да се обезбеди високо ниво на заштита на водите и од водите, пред да стане достапен научниот доказ дека може да настане штетно дејство;
- Начело на превенција - неопходните мерки и активности за заштита на водите треба да се преземаат во раната фаза, спречувајќи да се појави ризик или да дојде до какви било штетни последици по водите, крајбрежното земјиште и водните живеалишта;
- Начело на минимизирање на употребата на ресурсите - при вршење на активности кои би можеле да имаат влијание врз водите и животот и здравјето на луѓето, секој е должен да се однесува внимателно и рационално да ги користи водите, да го спречи загадувањето на водите и да избегнува други негативни ефекти и ризици за животот и здравјето на луѓето и за животната средина;
- Начело "загадувачот плаќа" - загадувачот на водите ги надоместува трошоците за враќање во поранешна состојба на водите и крајбрежното земјиште;
- Начело на спречување на загадувањето на местото на настанување на загадувањето - емисијата на загадувачки материји и супстанции се спречува на местото на нивното настанување.

7.5 | ВЛИЈАНИЕ ПОВРЗАНО СО УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАДОТ

Имплементацијата на планскиот документ може да резултира со влијанија по однос на прашањето на отпад.

Во фазата на градба, најголем дел од отпадот би потекнал од активностите за расчистување на теренот со цел отпочнување на изградба на стопанската зона, расчистување на теренот и поставување на потребната инфраструктура, како и изградбата на поединечни објекти.

Имплементацијата на планскиот документ може да се очекува да донесе нови количини и видови комерцијален и индустриски неопасен и опасен отпад со изградбата на објектите во зоната, имајќи ја предвид намената во опфатот.

При планирањето на сите идни активности, неопходно е да се планира и управувањето со отпад за да се земат предвид соодветни мерки за заштита на животната средина. Во таа насока, планирањето на отпадот треба да биде усогласено со локалните и регионалните цели за управување со отпад, како и целите за управување со отпад од соодветното законодавство⁷:

- 1) избегнување и, во најголема можна мера, намалување на количеството на создадениот отпад;
- 2) искористување на употребливите состојки на отпадот;
- 3) одржлив развој, преку зачувување и заштеда на природните ресурси;
- 4) спречување на негативните влијанија на отпадот врз животната средина, животот и здравјето на луѓето;
- 5) отстранување на отпадот, на начин што е прифатлив за животната средина и
- 6) висок степен на заштита на животната средина, животот и здравјето на луѓето.

Притоа, задолжително треба се земаат во предвид начелата⁸ за управување со отпадот:

Приоритет при управувањето со отпадот:

Создавачите на отпад се должни, во најголема можна мера, да го избегнат создавањето отпад и да ги намалат штетните влијанија на отпадот врз животната средина, животот и здравјето на луѓето.

⁶ Член 5 од Законот за води (Сл.весник на СРМ бр. 87/08, 6/09, 161/09, 51/11, 44/12, 163/13, 180/14, 52/16)

⁷ Член 3 од Закон за управување со отпад (Сл.весник на СРМ бр. 68/04, 71/04, 107/07, 102/08, 134/08, 09/11, 51/11, 123/12, 163/13, 39/16, 32/20)

⁸ Член 5 од Закон за управување со отпад (Сл.весник на СРМ бр. 68/04, 71/04, 107/07, 102/08, 134/08, 09/11, 51/11, 123/12, 163/13, 39/16, 32/20)

Начело на заштита на животната средина при управувањето со отпадот:

- (1) При преземањето на одредени дејности и активности во врска со управувањето со отпадот, правните и физичките лица се должни да обезбедат висок степен на заштита на животната средина, животот и здравјето на луѓето.
- (2) Правните и физичките лица кои преземаат одредени активности во процесот на производството, се должни да употребуваат сировини со чија преработка се создава помалку отпад, да применуваат технологии кои обезбедуваат почисто производство и кои ги штедат природните ресурси, односно да произведуваат производи коишто, при нивното производство и употреба, не ја загадуваат животната средина или загадувањето да го сведат на најмала можна мера, во согласност со начелата за одржлив развој.
- (3) При преработката и отстранувањето на отпадот мора да се користат најдобрите достапни техники и технологии.

Начело на претпазливост:

Доколку, врз основа на современите научни и техничко-технолошки сознанија, се заклучи дека одредена активност или вршењето на одредена дејност при управувањето со отпадот би предизвикале штетни последици за животната средина, животот и за здравјето на луѓето, ќе се преземат соодветни мерки и активности за отстранување на опасноста, пред да се добијат научни докази дека би можело да дојде до штетни последици.

Начело на блискост

- (1) Отпадот треба првенствено да биде преработен на местото каде што е создаден.
- (2) Отпадот кој поради оправдани техничко-технолошки или економски причини не може да биде преработен на местото каде што е создаден, мора да биде пренесен на преработка или да биде отстранет во најблиските места определени за таа намена односно во регионот во кој е произведен.

Со оглед на непостоењето на интегриран систем за управување со отпадот (комунален, инертен, индустриски, неопасен, опасен) на територијата на општината, новите количини отпад би претставувале дополнителен товар и влијание за животната средина во општината. Во услови на непостоење на соодветни локации за финално отстранување на отпадот и недоволно развиен пазар на услуги за собирање, транспорт, преработка на различни видови отпад, ова прашање би било особено важно при изнаоѓањето на мерки за спречување и контрола.

Влијанието врз животната средина по ова прашање неопходно е биде соодветно анализирано и оценето во рамки на студија, односно елаборати за заштита на животната средина. Во нив треба да бидат детално анализирани процесите што ќе резултираат со создавање на отпад, да се определат сите можни видови отпад кои ќе биде веројатно да се создаваат, да се опишат карактеристиките, да се предвидат количините, како и да се предвиди соодветен систем за правилно управување во текот на сите фази. Покрај тоа, потребно да се анализираат можностите за повторно искористување на отпадот или нивно рециклирање и враќање во процесот. За оној отпад чија единствена опција е финално одлагање потребно е да се проценат годишните количини, да се предвидат начините и можните локации за финално одлагање.

7.6 | ВЛИЈАНИЕ ОД БУЧАВА

Имплементацијата на планскиот документ може да има влијание врз животната средина по однос на ова прашање.

Во рамки на фазата на изградба, појавата на бучава е поврзана со работата на градежна механизација и транспортни возила и истата во голем дел не може да се избегне. Влијанието се очекува да биде неконтинуирано, локално и временски ограничено на фазата на изградба.

При планирањето на сите идни активности за изведба на инфраструктура и градба на поединечни објекти, неопходно е да се планира и управувањето со амбиенталната бучава за да се земат предвид соодветни мерки за заштита на животната средина. Во таа насока, во планирањето и

управувањето со бучавата неопходно е да се земат предвид целите од соодветното законодавство⁹:

- создавање здрави услови за животот на луѓето и заштита на животната средина од бучава,
- преземање мерки и активности за избегнување, спречување или намалување на бучавата,
- преземање на мерки за заштита од бучава која е наметната од блиската средина и предизвикува непријатност и вознемирување,
- отстранување или намалување на штетните ефекти кои се последица од изложеноста на бучавата во медиумите и областите на животната средина и
- обезбедување на основа за развивање на мерки за намалување на бучавата што ја емитуваат поголемите извори, особено патните, железничките и водните превозни средства и инфраструктура, воздухопловите, опремата што се користи на отворен простор и во индустријата, како и мобилните механички средства за работа.

Со оглед на големината на опфатот и оддалеченоста на населените места во околината, имплементацијата на планскиот документ може да донесе дополнителен товар врз животната средина по однос на ова прашање.

7.7 | ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ПРИРОДНОТО НАСЛЕДСТВО, БИОЛОШКАТА И ПРЕДЕЛСКАТА РАЗНОВИДНОСТ

Прегледот на постоечките релевантни документи за природа и биодиверзитет и природните вредности во планскиот опфат и неговата околина не укажуваат на постоење на засегнати заштитени подрачја, поради што идната намена на овој простор, односно планскиот документ нема конфликт со планските и стратешки документи по однос на ова прашање.

7.8 | ВЛИЈАНИЕ ВРЗ КУЛТУРНО И ИСТОРИСКО НАСЛЕДСТВО

Согласно достапните податоци по однос на ова прашање, имплементацијата на планскиот документ не се очекува да има влијание врз културното и историско наследство. Согласно известувањето од Министерство за култура, Управа за заштита на културното наследство, со бр.17-3381/2 од 21.12.2020 година, во близина на подрачјето на предметниот плански опфат се евидентирани културни добра и тоа археолошки локалитети: Тејупци (некропола/доцен среден век), Над Еѓупци (населба/доцен среден век) - добра за кои основано се претпоставува дека претставуваат културно наследство.

Доколку при изведување на земјаните работи за изведба на инфраструктура поединечни објекти во опфатот, се најде на археолошки артефакти, односно дојде до откривање на материјални остатоци со културна историска вредност, ќе се постапи во согласност со член 65 од Законот за заштита на културно наследство (Сл.весник на РМ 20/04), односно веднаш да се запре со отпочнати градежни активности и да се извести надлежната институција за заштита на културно наследство во смисла на член 29 од Законот.

7.9 | ВЛИЈАНИЕ ОД НЕСРЕЌИ И ХАВАРИИ

Можните несреќи и хаварии, кои би можеле да настанат од имплементација на планскиот документ во текот на фазата на градба или оперативната фаза се неправилно управување со материји, појава на пожар, метеоролошки појави со карактеристики на елементарни непогоди, поплави, како и инциденти и хаварии предизвикани од најразлични дефекти. Покрај тоа, несреќи и хаварии може да бидат предизвикани од воени разурнувања и природни катастрофи.

Доколку се применат мерките дефинирани во нормативно-правната регулатива за заштита од природни хазарди и технолошки ризици, влијанијата од овој вид значително би се намалиле.

⁹ Член 2 од Законот за заштита од бучава во животната средина (Службен весник на СРМ бр. 79/2007, 124/10, 47/11, 163/13)

Во насока на превентивност и контрола на ризкот и влијанијата, неопходно е детално да се анализира овој тип на ризик од влијанија на ниво на конкретна активност, односно во текот на подготовката на идните студии, елаборати или еколошки дозволи.

7.10 | ПРЕКУГРАНИЧНО ВЛИЈАНИЕ

Имплементација на планскиот документ не се очекува да има прекугранични влијанија, ниту во фазата на изградба, ниту во оперативната фаза.

8 | ПРЕДВИДЕНИ МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА, НАМАЛУВАЊЕ И НЕУТРАЛИЗИРАЊЕ НА НЕГАТИВНИТЕ ВЛИЈАНИЈА

Идентификуваните влијанија врз специфичните медиуми и области на животната средина ќе бидат неутралилизирани или намалени доколку бидат доследно почитувани и имплементирани одредбите на Законот за животна средина и другите вертикални релевантни закони за секој медиум или област соодветно, и соодветните национални стратешки политики.

Примената на соодветни мерки уште во најраната фаза од планирањето, вклопени во процесот на урбанистичко планирање или архитектонско проектирање ќе придонесе кон спречување на загадувањата и заштита на здравјето на луѓето.

Дополнителна заштита на животната средина се постигнува со мерките за контрола вклучени во различни фази од процесите, а кои треба да бидат дел од успешна имплементација на системите на заштита и управување со животната средина предвидени за идните активности и тоа на ниво на елаборати, студии за оценка на влијание или интегрирани еколошки дозволи.

Постојаната комуникација со надлежниот орган и навременото известување за сите позначајни ризици или хаварији ќе доведат до правилно и навремено реагирање, односно спречување и контрола на влијанијата врз животната средина.

Анализите на влијанијата и мерките утврдени во овој документ неопходно е да бидат земени во предвид при спроведувањето на оценката на влијанието врз животната средина од проектот предвиден со планскиот документ и истите да претставуваат насоки при постигнувањето на целите на животната средина.

8.1 | МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЈА ВРЗ НАСЕЛЕНИЕ, ЧОВЕКОВО ЗДРАВЈЕ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ АСПЕКТИ

Примената на сите предложени мерки поодделно по различни влијанија, почнувајќи од фазата на планирање, преку фазата на проектирање и градење, па се до оперативната фаза, ќе овозможи спречување и контрола на идентификуваните можни влијанија, кои пак може да се рефлектираат на директен или индиректен начин врз населението и човековото здравје.

Предвидувањето и имплементацијата на мерки за редовна контрола, мониторинг и известување за работата и имплементацијата на мерките за заштита и контрола, исто така ќе придонесе кон намалување на сите влијанија и можните ризици.

Дополнително, неопходно е значително зајакнување на постоечките институционални капацитети за управување со животна средина и надзор над спроведувањето на законодавството, со цел ефикасно спроведување на поставените мерки и релевантните законски одредби.

Неопходно е зајакнување на институционалните капацитети на општината со цел спроведување на нејзините надлежности во делот на животна средина, а тоа подразбира зајакнување на човечките капацитет и донесување на потребни локални стратешки документи:

- Локален Еколошки Акционен План,
- План и Програма за управување со отпад,
- Локална агенда 21, како локален стратешки, плански и програмски документ за одржлив развој,
- Програма на мерки со цел за подобрување на квалитетот на водите за капење,
- Програма за заштита на водите во рамките на нивните речни сливови,
- Усвојување и имплементација на оперативни планови за заштита на загрозуени области од поплави.

Дополнително, со цел пренесување на обврските на идните инвеститори неопходно е идните одобрености за градење да содржат конкретни насоки и обврски во делот на управување со отпад, заштита на воздух, води и бучава.

8.2 | МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЈА ВРЗ СОЦИО-ЕКОНОМСКАТА СОСТОЈБА

Имплементацијата на планскиот документ ќе има значајно позитивно позитивно влијание на социо-економската состојба. Не е потребно да се предвидуваат мерки за намалување на влијанијата.

8.3 | МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЈА ВРЗ КВАЛИТЕТОТ НА АМБИЕНТАЛНИОТ ВОЗДУХ

Со цел контрола на влијанијата што би можеле да произлезат од фазата на градба, неопходно е да се почитуваат роковите за градба дадени од надлежниот орган, како и условите за безбедна работа и градба поставени во соодветните документи и регулатива што се однесуваат на фазата на изградба, заедно со примена на добра градежна пракса.

Доколку се утврди потреба во текот на фазата на градба, надлежниот орган може да побара и донесе рестриктивни мерки во форма на краткотрајни или долготрајни прекини на работата, наложување на примена на поефикасни мерки за контрола на влијанијата и слично.

Зелени површини

Според Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање, Д2 заштитно зеленило се дефинира како простор во кој спаѓаат уредени зелени површини чија основна намена е да ги изолираат зоните со инкомпатибилни намени и имаат улога на тампон зони. Функциите на урбаното зеленило¹⁰, во случајот заштитно зеленило, се:

- подобрување на квалитетот на воздухот,
- подобрување на здравјето на граѓаните,
- намалување на бучавата,
- намалување на загадувањето на почвата,
- естетско облагородување и декорација на теренот.

На локацијата предвидено е парковско и пејзажно зеленило - Д1, заштитно и сообраќајно зеленило - Д2 и партерно зеленило во склоп на градежните парцели. Парковското и пејзажно зеленило е предвидено како наменска зона со парк- шума и претставува зелен појас од околу 50 метри кој го дели селото Баланци со индустриската зона.

Покрај регионалниот пат на растојание од 5 метри лево и десно од крајната линија на патот се предвидува јавно заштитно зеленило.

Вегетацијата на сите слободни неизградени делови од градежната парцела како и делот од градежните парцели што го зафаќа заштитниот појас на регионалниот пат Р2249, што се надвор од просторот неопходен за функционирање на индустриската зона се предвидува да се задржи и дополнително да се посади со ниско и високо зеленило. Утврден е минимален процент на озеленетост за градежната парцела од 20% што е во согласност со тековниот Закон за зеленило.

Енергетска ефикасност и примена на обновливи извори

Намалување на притисокот врз квалитетот на амбиентниот воздух ќе се постигне преку намалување на потрошувачката на енергија, примена на обновливи извори на енергија и примена на мерки за енергетска ефикасност, согласно релевантните стратешки документи¹¹. Следните препораки треба да бидат земени во предвид од страна на инвеститорот при модернизација и изградба:

- Модернизација на енергетска инфраструктура,
- Диверзификација на снабдување со енергија,
- Употреба на метан како гориво, намалување на непродуктивна потрошувачка,
- Промоција и стимулација на енергетска ефикасност,
- Користење на обновлива енергија,
- Анализи за енергетска ефикасност како дел од проектирање,

¹⁰ Закон за урбано зеленило, Сл.весник на СРМ 11/2018 од 18.01.2018

¹¹ Акционен план за обновлива енергија на РМ до 2025 и визија до 2030 година, Трет акционен план за енергетска ефикасност на Р. Македонија

- Енергетски контроли,
- Подобро осветлување, подобрени системи за греење,
- Подобрување на технологиите, опремата и системите за контрола на процесите,
- Примена на ЕЕ мерки кај градежните објекти, процеси и опрема,
- Примена на најдобрите достапни технологии (НДТ) преку посебни процеси за лиценцирање (ИСКЗ и енергетски контроли на процесите) при вршењето на своите дејности,
- Комбинираното производство треба да добие приоритет кога се бара локално снабдување со енергија,
- Помошните системи и активности, како што се системите за греење, вентилација и климатизација, снабдувањето со компримиран воздух, контрола на електричните мотори, осветлување, итн. треба постепено да се подобруваат за да се постигне поефикасно искористување на енергијата,
- Помошните системи и активности, како што се системите за греење, вентилација и климатизација, снабдувањето со компримиран воздух, контрола на електричните мотори, осветлување, итн. треба постепено да се подобруваат за да се постигне поефикасно искористување на енергијата,
- Воведување ефикасни електрични мотори,
- Енергетско управување.

Дополнително, според Директивата за енергетска ефикасност и Законот за енергетска ефикасност претпријатијата што не се мали и средни се предмет на енергетска контрола спроведена на независен и економичен начин од страна на квалификувани и/ или акредитирани стручни лица: "Сите големи трговци се должни да спроведуваат енергетска контрола на секои четири години, согласно со одредбите на овој закон и Правилникот за енергетска контрола на големите трговци."

Во иста насока, законот воведува обврски за проверки на системи за греење и климатизација (со ефективна моќност поголема од 70kW), најмалку еднаш во четири години, со цел да се утврди степенот на корисност на котелот.

Во делот на извори на загадувачките материи и емитување, секоја идна техничка (проектна) документација за модернизација, надградба и проширување во смисла на избор на технологија, опрема, горива и опрема за контрола на емисии во воздух, да почива на планските документи за управување со воздух и законодавството за амбиентен воздух:

- Правните и физичките лица сопственици односно корисници на инсталациите што се извори на загадување на амбиентниот воздух должни се да ги применат и финансираат мерките за намалување на емисиите утврдени со релевантни плански документи (Член 28, Обврски на други субјекти).
- Се забранува испуштање на емисии на загадувачки супстанции над пропишаните гранични вредности пропишани со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, кои предизвикуваат штетни последици по здравјето на луѓето и животната средина (Член 53, Забрана).
- Емисија на загадувачки супстанции во амбиентниот воздух може да се врши само на начин којшто е пропишан со законот за квалитет на амбиентен воздух или со дозволите за усогласување со оперативен план или интегрираните еколошки дозволи издадени согласно со Законот за животната средина (О Член 54, Построга забрана).
- Постројките што може да имаат влијание се градат, опремуваат и одржуваат на начин со кој се спречува, намалува и контролира негативното влијание врз квалитетот на амбиентниот воздух
- Стационарните извори на емисии треба да ги испуштаат емисиите во амбиентниот воздух контролирано, преку соодветно конструирани постројки за испуст (Член 61, Постројки за испуст).
- Секое правно или физичко лице кое е сопственик или вршител на дејност во производствен процес (оператор), транспортен или систем за складирање во кој се присутни штетни и опасни супстанции, а кои можат веднаш или со одложено дејство да

иницираат сериозна опасност по човековото здравје, односно животната средина, во или надвор од системот, како резултат на испуштање на една или повеќе штетни и опасни супстанции во амбиентниот воздух, се должни во внатрешните планови за вонредни состојби, согласно со Законот за животната средина, да предвидат мерки што треба да се преземат за заштита на квалитетот на амбиентниот воздух при можни хаварии (Член 62, Заштита од хаварии).

Други конкретни мерки за намалување на влијанијата врз квалитетот на воздухот се очекува произлезат од оценката на влијанието за поединечните активности предвидени во планската документација.

Потенцијални специфичните влијанија ќе се спречат и контролираат преку почитување и имплементација на мерките поставени во соодветните документи за заштита на животната средина, односно мерките во согласност и поставени од страна на надлежните органи.

8.4 | МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЈА ВРЗ КВАЛИТЕТОТ НА ПОВРШИНСКИТЕ И ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ И ПОЧВАТА

За намалување на влијанијата врз квалитетот и квантитетот на водите што може да произлезат од оперативноста на активностите поврзани со имплементацијата на планскиот документ, се предлагаат следните мерки:

- доследна имплементација на мерките за управување со отпадните води предвидени во планската документација,
- спроведување на мерки за управување со атмосферски / поројни води согласно претходно спроведена соодветна анализа на теренот,
- рационално користење на водата за сите примени во рамки на опфатот;
- примена на мерки за повторна употреба на водата, секогаш кога тоа е можно;
- одвоено собирање и постапување со различни видови отпадни води;
- оцена на апсорпцискиот капацитет на животната средина;
- редовна контрола на квалитетот на подземните води и пречистената вода;
- испуштање на пречистена вода во најблискиот реципиент согласно пропишаните гранични вредности за емисија;
- соодветно управување со милта од системите за третман на отпадните води;
- соодветно управување со отпадот;
- правилно чување и складирање на сировини, масла, масти и др;
- соодветно складирање на опасни материји на места предвидени за таа намена.

Во делот на водоснабдувањето, неопходно е да се направи разграничување во смисла на потреба на вода. Снабдување на планскиот опфат со вода за пиење би требало да биде преку локалниот/регионалниот водовод. Но, оваа вода, подготвена (третирана) заради пиење не смее да се користи за стопански или други цели во опфатот и од страна на инвеститорите. За таа цел, во планскиот опфат треба да биде обезбедена техничка вода или инвеститорите истата да ја обезбедат преку зафати на вода или бушотини, за што ќе треба да обезбедат водно право, односно дозвола за користење на вода од надлежниот орган (МЖСПП).

Дополнителна заштита на водите и правилно управување со истите во оперативната фаза ќе се постигне со доследна имплементација на мерките предвидени со планскиот документ и обврските поврзани со законската документација поврзана со користење и испуштање на води, како и спроведување на соодветна проценка на еколошка одговорност и ризиците кои би можеле да се појават од спроведувањето на активностите и имплементација на мерките од истата.

Правилното управување со сите сировини, помошни материјали и отпад и воспоставување на систем од мерки за таа цел, како и почитувањето на обврските поставени од надлежниот орган во соодветните документи за заштита на животната средина, ќе допринесе кон спречување и контрола на влијанијата кои носат ризици за квалитетот на површинските и подземните води. Реискористување на водите секогаш кога е можно неопходно е да биде земено во предвид.

Редовната контрола на квалитетот и квантитетот на третираните отпадни води, подземните и површинските води, управувањето со отпадните води и создадениот отпад, како и редовна

комуникација со надлежните органи ќе доведе кон елиминирање или намалување на можните ризици за влијание врз квалитетот на површинските и подземните води. Со цел редовно следење на имплементацијата на планскиот документ, неопходно е спроведување на соодветна мониторинг програма на водите утврдена во согласност со потребите и фактичката состојба на теренот.

Снабдувањето на објектите со вода од постојната водоводна мрежа треба да биде единствено само за потребите на луѓето (вода за пиење и санитарни потреби). Потребите за техничка, технолошка и вода за ладење неопходно е да биде планирано и обезбедено од други алтернативни извори на вода (извор на техничка вода, дождовница, бунар, река итн.).

Атмосферските води неопходно е да бидат собрани одделно од комунални и индустриските отпадни води, бидејќи при обилни врнежи од дожд може да се преоптовари (комбинираниот) канализациониот систем и истиот да прелие во околина нанесувајќи штети и проблеми. Поради ризикот од контаминација на атмосферските води, нивното испуштање неопходно е да биде планирано, проектирано и изведено со уреди за контрола на влијанија (песок и масло фаќачи).

Создавање и испуштање на отпадни води треба да биде по соодветен третман на локација и согласно условите од дозволата за испуштање на отпадни води во реципиент издадена од надлежниот орган – МЖСПП. Оваа дозвола го регулира квалитетот на испуштените води како и фреквенцијата на следење на квалитетот. Секое испуштање на индустриски отпадни води¹², се врши на начин и под услови определени со дозволата за испуштање, односно интегрираната еколошка дозвола согласно со Закон за животната средина. Секое испуштање на индустриски отпадни води во системите за собирање и прочистување на урбани отпадни води треба да биде по соодветен потребен предтретман¹³.

При изборот на мерки за контрола, приоритет потребно е да се стави на мерки за намалување на потрошувачка на вода и намалување на создавање на отпадни води, како и мерки за третман на отпадните води на местото на создавање наместо нивно собирање заради превземање и третман надвор од локација.

Контрола на влијанијата врз квалитетот на почвите и нивна заштита ќе се постигне и со спроведување на соодветни мерки за спречување на појави на ерозија, спуштање на материји во почвата, онака како што е утврдена во релевантната техничка документација што се однесува на овие активности.

Дополнително, заштитни зони на извори за водоснабдување неопходно е да бидат картографски внесени во урбанистичките планови, согласно член 98 од Законот за води.

Со оглед на тоа со планот се предвидува испуштање на атмосферски води и пречиститени отпадни води во сливно подрачје што гравитира кон Дебарското езеро, согласно законските обврски неопходно е истото да биде земено во предвид во програмата на општината и мерките цел за подобрување на квалитетот на водите за капење со што категоризацијата на водите за капење би се подигнала на категорија добри или одлични (член 101).

Во однос на управувањето со атмосферските води и ризикот од поплави, општината како одговорна за заштита од поплави и други штетни ефекти од вода во урбани средини, има обврска да усвои Програма за заштита на водите во рамките на нивните речни сливови, како и усвојување и имплементација на оперативни планови за заштита на загрозуени области од поплави. Во таа насока, плановите за управување со атмосферските во рамките на опфатот би требало да бидат усогласени со оваа програма и мерки.

Во ист контекст, општините, односно советите имаат надлежност и обврски да:

- вршат проценка, еднаш годишно до крајот на септември, за тоа дали водотеците на подрачјето под нивна надлежност се во состојба да предизвикаат поплави на земјиштето и дали обезбедуваат непречен проток на водата, и дали прописите за контрола на поплави целосно се почитуваат (член 133),

¹² Член 115 од Закон за води

¹³ Член 116 од Закон за води

- да ги определат границите на ерозивното подрачје и подрачјето загрошено од ерозија и да ги утврдуваат мерките и работите за заштита на земјиштето од ерозија и уредувањето на пороите, врз основа на техничка документација,
- да ги преземат мерките за уредување на пороите што се наоѓаат на нивното подрачје,
- да ги преземат мерките за уредување на пороите што се наоѓаат на нивното подрачје.

Во насока на горесменатото, неопходно е сите планови/мерки од планскиот документ да бидат усогласени со плановите и мерките посочени погоре.

Намалувањето на влијанијата врз почвата зависи и од имплементацијата на директните мерки кои се однесуваат на правилно управување со води и отпадни води, отпад, ракување со сировини, помошни материјали, масла, масти, горива, со кои ќе се спречат или избегнат негативните влијанија врз почвата, а индиректно и на подземните води.

Доколку оценката на влијанието направена во рамки на студијата, односно елаборатите за заштита на животната средина идентификува потреба од дополнителни мерки за контрола и заштита, истите треба да бидат земени предвид во рамки на соодветната техничка документација за конкретните активности.

8.5 | МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕ ПОВРЗАНО СО УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАДОТ

Правилно управување со отпадот подразбира постоење на добар и ефикасен систем за управување со сите количини и видови отпад во општината и регионот.

Со оглед на тоа што во општината нема план и програма за управување со отпад¹⁴, неопходна е истите да бидат подготвени и донесени во краток рок, и истите да ги земат предвид новите видови и количини отпад што се очекуваат во рамките на индустриската зона. Програмата неопходно е да биде усогласена со локалните и регионалните цели за управување со отпад, за да се постигне изводливост на истата.

Дополнителни мерки за избегнување на влијанијата врз животната средина поврзани со управувањето со отпадот се очекуваат од примената на следните мерки што треба да бидат имплементирани како од страна на општината, така и од постоечките и идните инвеститори:

- рационално искористување на сировините,
- намалување на создавање на отпад,
- селектирање,
- собирање и обезбедување на соодветни услови за правилно привремено складирање на отпад,
- рециклирање
- превземање.

Со цел правилно управување со отпадот, неопходно е доносителот на планскиот документ врз основа на самиот документ и неговите идни намени да направи соодветни проценки на видовите и количините на отпад и истите да ги вклучи во локалните стратешки документи за управување со отпадот. Согласно усвоените и ажурирани стратешки насоки, треба да се одвива имплементацијата на мерките за правилно управување со отпадот во општината. Согласно одредбите од законот за управување со отпадот, локалната самоуправа е надлежна за управување со комуналниот и инертниот отпад за кој е потребно определување на соодветна локација за крајно отстранување.

Правните и физичките лица кои во вршењето на својата дејност во текот на една календарска година создаваат повеќе од 200 килограми опасен отпад и/или повеќе од 150 тони неопасен отпад се должни да изготват и реализираат програма за управување со отпад¹⁵. Тие се должни

¹⁴ Член 19 од Закон за управување со отпад (Сл. весник на СРМ бр. 68/04, 71/04, 107/07, 102/08, 134/08, 09/11, 51/11, 123/12, 163/13, 39/16, 32/20)

¹⁵ Член 19 од Закон за управување со отпад (Сл. весник на СРМ бр. 68/04, 71/04, 107/07, 102/08, 134/08, 09/11, 51/11, 123/12, 163/13, 39/16, 32/20)

да поднесуваат годишен извештај за спроведувањето на своите програми до градоначалникот на општината најдоцна до 31 јануари во тековната година, за програмата од претходната година.

Редовно следење на создавањето отпад и постапувањето со него е важно за да се обезбедат стандардите за животна средина и управување со отпад. Ова е обврска на создавачот на отпадот пред се, но и на локалниот и државниот инспекторат за животна средина.

8.6 | МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕ ОД БУЧАВА

Планирањето на заштитата од бучава на ниво на урбанистичко планирање е предвидување на мерки за заштита во смисла на појас на изолација или намалување на звукот. Во таа насока, планскиот документ предвидува заштитен зелен појас, а дополнителен треба да се предвиди на нивоа на градежни парцели во рамките на урбанистичкиот план. За бучавата важат заштитните мерки предвидени во делот на воздух, погоре опишани.

Други заштитни мерки од бучава се на ниво на проектирање и изведба и притоа инвеститорот треба да ги има предвид и спроведе следните мерки за заштита од бучава¹⁶:

- да одбира, набавува и употребува опрема, инсталации, уреди и средства за работа и превозни средства кои создаваат ниско ниво на бучава,
- да одбира, набавува и употребува производи на кои постои ознака за јачината на звукот кој го предаваат,
- да изведува градежни работи, како и да превзема заштитни мерки, на начини и со цел намалување на бучавата и нејзино доведување во рамките на граничните вредности на ниво на бучава,
- да изведува градби што ги задоволуваат стандардите за заштита од бучава што се однесуваат на вградување на соодветна звучна изолација на градбите со цел бучавата и изворите на бучава во работните простории и просториите за престојување на луѓе да се сведе во рамките на граничните вредности на ниво на бучава од соседството,
- да вгради или постави соодветна звучна изолација на градбите во кои постојат работни простории и простории за престојување на луѓе, а се јавуваат како извори на бучава,
- да ги извршува своите активности на начин што не дозволува предизвикување на бучава во животната средина над граничните вредности на ниво на бучава,
- да се воздржува од преземање на дејствија и активности што создаваат непријатност од бучава кај луѓето,
- мониторинг на бучавата согласно со интегрираните еколошки дозволи и
- да преземаат други мерки со цел за заштита од бучава.

Редовно следење на нивоата на бучава, како од страна на инвеститорите, така и од страна на надлежните органи, е една од мерките за контрола на влијанието од бучавата во оперативната фаза.

Доколку оценката на влијанието направена во рамки на студијата, односно елаборатите за заштита на животната средина идентификува потреба од дополнителни мерки за контрола и заштита, истите треба да бидат земени предвид во рамки на соодветната техничка документација за конкретните активности.

8.7 | МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ПРИРОДНОТО НАСЛЕДСТВО, БИОЛОШКАТА И ПРЕДЕЛСКАТА РАЗНОВИДНОСТ

Примената на сите предвидени мерки за спречување и контрола на влијанијата врз квалитетот на почвата, површинските и подземните води и правилното управување со отпадот ќе придонесе кон елиминирање или намалување на ризикот за индиректно влијание на активноста врз биолошката разновидност.

¹⁶ Член 19 од Закон за заштита од бучава во животната средина (Службен весник на СРМ бр. 79/2007, 124/10, 47/11, 163/13)

Доколку во текот на реализација или оперативната фаза се дојде до други поразлични сознанија во однос на ова прашањето, неопходно е навремено да се информира надлежниот орган и да се преземат соодветни мерки за спречување и контрола на влијанијата.

8.8 | МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕ ВРЗ КУЛТУРНО И ИСТОРИСКО НАСЛЕДСТВО

Доколку при изведување на земјаните работи за изведба на инфраструктура и поединечни објекти, се најде на археолошки артефакти, односно дојде до откривање на материјални остатоци со културна историска вредност, ќе се постапи во согласност со член 65 од Законот за заштита на културно наследство (Сл.весник на РМ 20/04), односно веднаш да се запре со отпочнати градежни активности и да се извести надлежната институција за заштита на културно наследство во смисла на член 29 од Законот.

8.9 | МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕ ОД НЕСРЕЌИ И ХАВАРИИ

Мерките за овој тип влијанија во најголем дел се инженерско проектантски, па поради тоа се очекува истите да произлезат во следната фаза на проектирање. Секако, истите треба да ги земат предвид заклучоците од овој извештај дадени во рамки на секое поглавје со цел интегриран пристап.

Доколку во фазата на изградба на опфатот се применат мерките дефинирани во нормативно-правната регулатива за заштита од земјотреси, поплави, воени разурнувања, заштита од пожар и други влијанија од природен карактер, значително би се намалиле влијанија кои би можеле да резултираат.

Во останатиот дел, мерките за заштита од несреќи и хаварии во најголем дел преставуваат урбанистички мерки пропишани со планскиот документ. Во рамки на овие мерки спаѓаат следните:

- Мерки за заштита и спасување
- Заштита и спасување од урнатини
- Мерки за заштита од поплави
- Мерки за заштита од пожар
- Мерки за заштита од технолошки катастрофи

Со цел навремено информирање и заштита, а во зависност од активностите што ќе бидат дел од зоната, потребно е да се разгледа потребата од изработка на соодветни планови и програми за заштита на населението и едукација и тренинг на персоналот во случај на евентуална техничка катастрофа.

Доколку во општината или во рамките на идната стопанска зона има субјекти што на било кој начин располагаат или управуваат со опасни супстанции присутни во количините определени со прописот од членот 145 став (2) од Законот за животна средина, истите имаат обврска да подготват внатрешен план за вонредни состојби, што ќе содржи мерки што треба да се преземат внатре во системот во случај на хаварија и планот да им го достави на општината, врз основа на кој општината е должна да изготви надворешен план за вонредни состојби. При изработката на просторните и урбанистичките планови треба да се земат предвид мерките и активностите за спречување на хавариите и за ограничување на нивните последици и да се води сметка за оддалеченоста.

8.10 | МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ПРЕКУГРАНИЧНО ВЛИЈАНИЕ

Имплементацијата на планскиот документ не се очекува да предизвика значајни прекугранични влијанија, не се препорачуваат мерки за намалување на влијанијата.

9 | ПЛАН ЗА МОНИТОРИНГ НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Целта на Планот за мониторинг на животната средина е следење на ефектите од спроведувањето на планскиот документ. Планот за мониторинг ги следи ефектите врз животната средина и врз здравјето на луѓето.

Согласно Законот за животна средина, Органот кој го подготвува планскиот документ е должен да ги следи ефектите врз животната средина и врз здравјето на луѓето од спроведувањето на планскиот документ, со цел во рана фаза да се согледаат непредвидените негативни ефекти и да се преземат соодветните дејствија за поправање на состојбата.

Планот треба да овозможи согледување на непредвидените негативни ефекти и превземање на соодветни дејствија за поправање на состојбата. Во случај на согледани негативни ефекти од спроведувањето на планскиот документ, органот кој го подготвува планскиот документ како и друго правно или физичко лице и здруженија на граѓани од областа на животната средина се должни за тоа да го известат органот на државна управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Основните цели и бенефитот од мониторингот на ефектите врз животната средина се:

- Следење на имплементацијата на активностите предвидени со планскиот документ;
- Следење на имплементацијата на мерките за контрола на влијанијата;
- Да се обезбедат податоци за понатамошно следење на состојбите во животната средина;
- Следење на состојбата во животната средина со цел навремено согледување на непредвидените влијанија од имплементацијата на Планот и управување со истите;
- Да се потврди дека со примена на мерките за ублажување се зголемуваат придобивките во однос на заштитата на животната средина;
- Утврдување кои активности треба да бидат превземени за редуцирање на влијанијата врз животната средина.

Со цел да се изврши мониторинг на ефективноста на планскиот документ, потребно е следење на поставените индикатори и нивниот развој со што ќе се потврдат целите на Планот. За следење на индикаторите потребно е да се земат во предвид и податоците за тековната состојба на животната средина.

Процесот на мониторинг треба да започне кога планскиот документ е донесен и треба, во принцип, да продолжи во текот на траењето на планот.

Планот за мониторинг ги содржи официјалните индикатори за животна средина предложени од МЖСПП и усвоени од Владата на РМ. Покрај официјалните државни индикатори за животна средина, Планот носи и погенерални индикатори со цел полесно следење на имплементацијата на предлог програмата и состојбата на животната средина од страна на органот задолжен за имплементација на планскиот документ.

Следењето на состојбата на животната средина ја потврдува оправданоста и примената на предложените мерки за ублажување и нивната функционалност, што претставува голема придобивка во однос на заштитата на животната средина.

Табела **План за мониторинг на животната средина**

СОЖС елемент	Поставени цели	Индикатори	Начин на мониторинг	Одговорен
Население, здравје, социо-економски аспекти	Заштита на здравјето на луѓето, подобрување на социо-економските прилики.	- Зголемен број на вработени; - Подобрена инфраструктура, - Зголемен прилив во општинскиот буџет - Зголемени општински инвестиции во инфраструктурата на територија на општината - Зголемени инвестиции во општината	- Извештаи од завод за статистика, - Финансиски извештаи	- Завод за статистика - Општина Центар Жупа
Воздух	- Контрола на влијанија врз воздух, - усогласеност со прописи, - Заштита на квалитетот на амбиентниот воздух	- Имплементација на мерките од елаборати/студии за оценка на влијание и еколошката дозвола, - Отсуство на надминувања на гранични вредности. - Финален процент на зеленило, - Имплементација на мерките од документи за животна средина - Примена на мерки за енергетска ефикасност, - Користење на природен гас, - Користење на обновливи извор на енергија.	- Следење на метеоролошки услови - Мониторинг над спроведување на мерките дефинирани во елаборати, студии и еколошки дозволи, - Мониторинг на емисии и квалитет на амбиентен воздух, - Мониторинг на спроведување на мерки, активности и планови од стратешки документи на општината	- Локален овластен инспектор за животна средина, - Општина Центар Жупа
Површински и подземни води, и почва	Рационално користење на води, Заштита на подземни и површински води и почва	- Одделно собирање на отпадни води, - Примена на техничка вода за технички потреби, - Песок и маслофаќачи на атмосферска канализација, - Регулирано водно право во однос на испуштање на црпење водии отпадни води (доколку е потребно),	- Мониторинг над спроведување на мерките дефинирани во студија и еколошка дозвола, - Мониторинг на спроведување на мерки, активности и планови од стратешки документи на општината, - Мониторинг на емисии, квалитет на површински и подземни води, - Мониторинг на квалитет на третирана отпадни води	- Локален овластен инспектор за животна средина, - Општина Центар Жупа - Државен инспекторат за животна средина

СОЖС елемент	Поставени цели	Индикатори	Начин на мониторинг	Одговорен
		- Запазени стандарди за квалитет на подземни и површински води, - Имплементација на мерки од студија/елаборати за жив.средина.		
Отпад	- Заштита на медиумите на животната средина, Правилно управување со отпад, - Усогласеност со законски барања	- Изработка и имплементација на План и програма за управување со отпад на општината, - Имплементација на програми за отпад на правни лица, - Количества на собран и транспортиран отпад - Квалитет на подземни и површински води и почва	- Степен на имплементација на мерки од елаборати/студии и еколошка дозвола, - Степен на имплементација на Плановите за управување со отпад, - Мониторинг на селектирање, собирање и транспорт на комунален отпад во општината, - Годишни извештаи за управување со отпад.	- Локален овластен инспектор за животна средина, - Општина Центар Жупа, - МЖСПП - Државен инспекторат за животна средина
Бучава	Намалување на бучава	- Имплементација на мерки за намалување на бучава - Вознемиреност на околното население	- Мониторинг на спроведување на мерки - Мониторинг на амбиентална бучава согласно услови од еколошки дозволи - Мониторинг на работа на извори на бучава	- Локален овластен инспектор за животна средина, - Општина Центар Жупа

10 | УЧЕСТВО НА ЈАВНОСТА ВО СОЖС

Вклучувањето на јавноста во постапката за стратегиска оцена на животна средина е задолжително и начинот на нејзиното учество е точно пропишан со законодавството за животна средина (член 65 од Законот за животна средина и Уредбата за учество на јавноста¹⁷). Практичното учество на јавноста се остварува преку: а) објавување на информациите пред јавноста; б) учество на јавноста, при што јавноста активно може да биде вклучена во јавните дискусии и писмено да ги поднесува своите мислења; в) преку механизмот за пристап до правдата, кога јавноста може да влијае врз донесувањето одлуки преку поднесување жалби.

Главните цели на учеството на јавноста се:

- да се добие локално и традиционално знаење што би можело да биде корисно при донесувањето на одлуките;
- да помогне во размислувањата за алтернативите и мерките за ублажување;
- да осигури дека главните влијанија не се занемарени, а придобивките се максимални;
- да го намали конфликтот преку рано идентификување на „проблематичните“ прашања;
- да ја подобри транспарентноста на целокупниот процес за СОЖС и да ја зголеми довербата на јавноста во целокупниот процес.

Учеството на јавноста во СОЖС може да помогне во утврдување на мислењето на јавноста во однос на дадената активност. Јавноста може да придонесе во воспоставувањето на целите на СОЖС, може и да не резултира со решенија/договори кои се однесуваат на животната средина/одржливиот развој, имајќи предвид дека јавноста се вклучува само тогаш кога се чувствува загрозувана, каде што доаѓа до израз пристапот "подалеку од мојот двор".

Јавноста може да учествува во СОЖС преку основни консултации - обезбедување на основни информации и можности за коментирање, па се до поголеми ангажмани, како што е член на тимот за подготовка на СОЖС и процесот на планирање, во зависност од големината и обемот на планскиот документ.

Методите за вклучување на јавноста што имаат поголема веројатност за добри резултати се оние кои што се насочени во вистинскиот правец и интензивни, кои по потреба вклучуваат организирање на работни групи и консултации помеѓу членовите на групите.

Пред започнувањето на постапката за донесување на планскиот документ, доносителот е должен да ја информира јавноста за изработката на планскиот документ, со цел да овозможи учество во неговата изработка. Во таа насока, одлуката за спроведување, односно спроведување на стратегиска оцена доносителот ја објавува на својата интернет страница и истите ги доставува до МЖСПП.

Советот на општина Центар Жупа ги достави СОЖС Формуларот и Одлуката до МЖСПП, врз основа на што МЖСПП го извести дека истите се прифатливи со потсетување дека неопходно е тие да бидат објавени на интернет страната на доносителот на планскиот документ.

За да овозможи учество на јавноста, доносителот ќе определи простор каде предлог планскиот документ и Извештајот за животна средина може да бидат разгледани – објава на интернет страна на доносителот со што истите се достапни за јавноста и може да се доставуваат забелешки, мислења и предлози. Јавниот увид на нацрт планскиот документ и на Извештајот за животна средина треба да трае најмалку 30 работни дена.

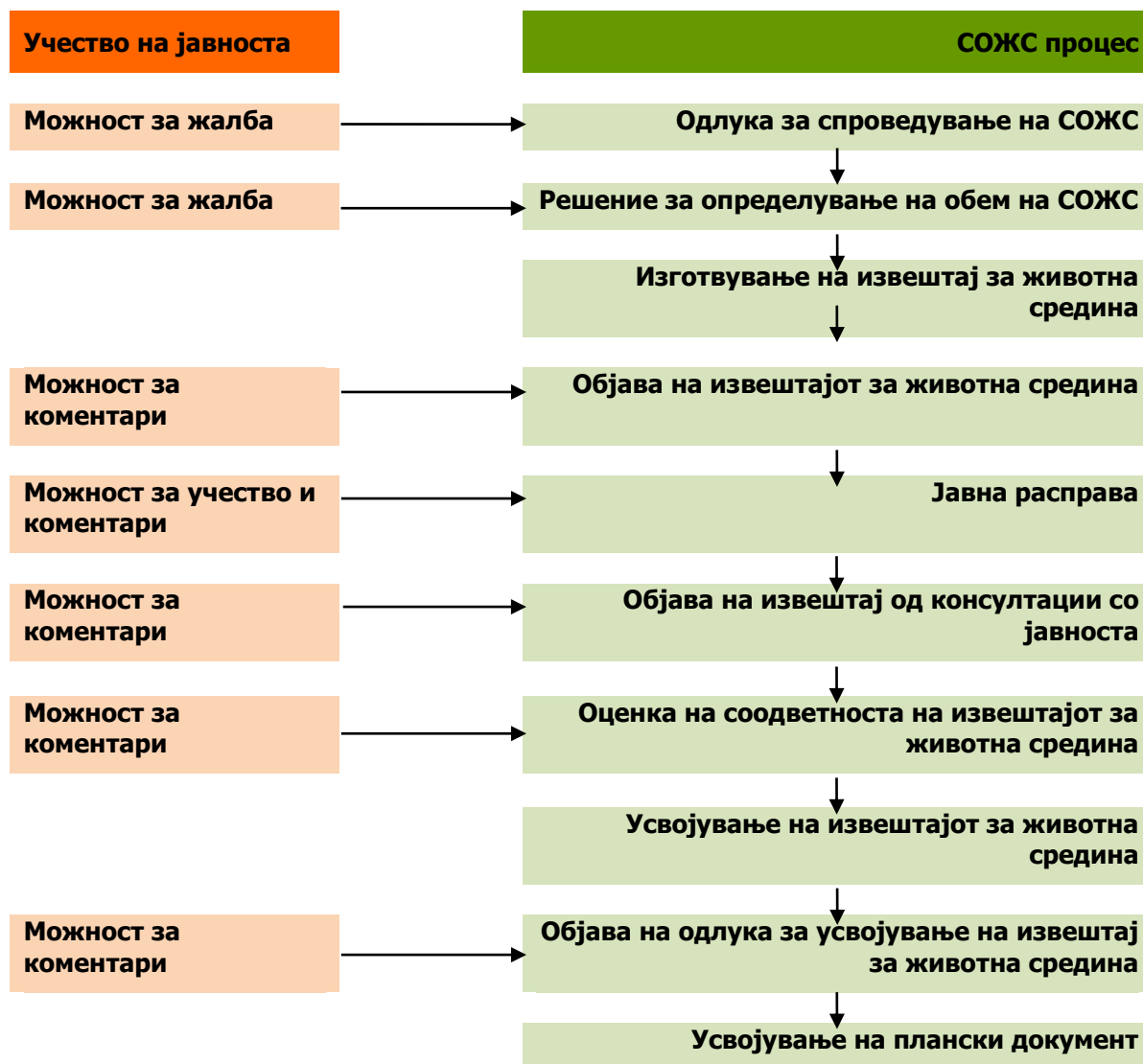
Согласно одредбите, доносителот на планскиот документ е должен да организира најмалку една јавна расправа, која се одржува најмалку 15 дена од денот на обезбедување на јавна достапност на предлог планскиот документ и на извештајот за животна средина, а најдоцна пет дена од денот на истекот на рокот за јавниот увид.

Донесителот на планскиот документ исто така нацртот на планскиот документ и извештајот за стратегиска оцена ги доставува на мислење до МЖСПП.

¹⁷ Уредбата за учество на јавноста во текот на изработката на прописи и други акти, како и планови и програми од областа на животната средина (Сл.весник на РМ бр.147/08)

МЖСПП, органите на централната и локалната власт, јавноста и други правни и физички лица имаат право да достават свое мислење до субјектот во рок од 30 дена од денот на објавување на нацрт/предлог плански документ и извештајот за стратедиска оцена.

Во следната табела е даден приказ на начинот на вклучувањето на јавноста во постапката за стратедиска оцена на животна средина.

Слика Вклучувањето на јавноста во СОЖС постапката

Општина Центар Жупа како орган надлежен за подготовка на планскиот документ, донесе одлука за спроведување на стратедиска оцена за животна средина за предметниот планскиот документ. Копија од одлуката е дадена во Прилог 1. Одлуката, заедно со формуларот за СОЖС на основ на кој е разгледано и донесена истата, се поднесени до министерство за животна средина и просторно планирање.

Одлуката и формуларот се објавени на интернет страната на општината. Министерство за животна средина и просторно планирање, како одговор на доставените СОЖС Одлука и Формулар достави мислење за прифаќање на истите. Мислењето е дадено во Прилог 2.

11 | ЗАКЛУЧНИ СОГЛЕДУВАЊА

Изработката на СОЖС извештајот за урбанистички план за вон населено место за изградба на индустриска зона, КО Баланци, општина Центар Жупа е согласно обврската на доносителот на планскиот документ за спроведување на СОЖС постапка согласно Законот за животна средина и донесената Одлука за спроведување на стратегиска оценка на животна средина.

Имплементацијата на планскиот документ е во функција на просторно организирање на дадената локација, во смисла на искористување на сите просторни можности на локацијата и нивно ставање во насока на економски развој на регионот. Планот дава широки можности за интензивирање на економскиот развој на локално и национално ниво, овозможува реални услови за создавање на нови работни места и намалување на степенот на невработеност во општината.

Целта на овој извештај е да изврши идентификација и анализа на можните влијанија врз животната средина од имплементацијата на предвидениот плански документ уште во фазата на неговата подготовка и да предложи соодветни мерки за спречување, контрола и/или компензација на влијанијата.

Според анализите на нацрт извештајот, оценка е дека не се утврдени забрани или специфични ограничувања за просторна урбанизација, имплементацијата на планскиот документ онака како што е предвиден со сите негови цели нема конфликти со постоечките поврзани и релевантни плански документи, не се наоѓа во заштитено подрачје и предел со високи вредности и истиот не претставува сериозна закана за животната средина и природата.

На основ на плановите на планскиот документ, извештајот носи и други препораки по однос на останатите прашања поврзани со реализацијата на планскиот документ дадени по поедини аспекти на животна средина што треба да бидат земени во предвид од страна на инвеститорот на планскиот документ во следните фази на проектирање.

Со цел следење на ефектите од спроведувањето на планскиот документ, извештајот носи соодветен План за мониторинг на животната средина, чија улога е согледување на непредвидените негативни ефекти и превземање соодветни дејствија за поправање на состојбата. Согласно Законот за животна средина, органот кој го подготвува планскиот документ е должен да ги следи ефектите врз животната средина врз основа на овој план.

Анализите на влијанијата и мерките утврдени во овој документ неопходно е да бидат земени во предвид при спроведувањето на оценката на влијанието врз животната средина за сите субјекти поединечно од проектот (пример, Студии и Елаборати за оценка на влијанијата за поедини активности од системот) и истите да претставуваат насоки при постигнувањето на целите на животната средина и постигнување на целите на одржливиот развој.

12 | НЕТЕХНИЧКО РЕЗИМЕ

Целта на постапката за стратегиска оцена на животната средина е идентификација и анализа на влијанијата врз животната средина, животот и здравјето на луѓето кои би произлегле со имплементација на планскиот документ. Постапката се спроведува уште во фазата на планирање со цел сите идентификувани влијанија, односно соодветните мерки за елиминирање или контрола на влијанијата да се предвидат во најраната фаза на подготовката на документот.

Постапката за стратегиска оцена на животната средина треба да обезбеди високо ниво на заштита на животната средина, спроведување на насоките од релевантни стратешки и плански документи и интегрирање на целите на животната средина во подготовката и усвојувањето на стратегии, планови и програми (плански документи), а во насока на промовирање на одржливиот развој.

Врз основа на одобрената Планска програма од член 44 од Законот за урбанистичко планирање (Сл. весник на РСМ бр. 32/2020), изработен е и донесен Урбанистички план за вон населено место за изградба на индустриска зона, КО Баланци, Општина Центар Жупа, согласно член 25, став 1 од истиот закон. При изработката на планот, основната класа на намена е усогласена со Правилникот за урбанистичко планирање (Сл. весник на РСМ бр.225/2020).

Предметната локација се наоѓа североисточно од населено место Баланци на надморска височина од 770-830 m. Планскиот опфат територијално зафаќа дел од општина Центар Жупа, во КО Баланци.

Според опишаните граници, периметарот на планскиот опфат изнесува 2524,15 m², а површината изнесува 302.608,22 m² (30,26 ha).

Врз основа на насоките од одобрената Планска програма, а согласно Правилникот за урбанистичко планирање, во УПВНМ во границите на планскиот опфат земјиштето е категоризирано како парцелирано земјиште (градежни парцели и наменски зони) и земјиште за општа употреба (сообраќајници и заштитно зеленило).

За парцелираното земјиште се предвидуваат следните наменски употреби на земјиштето:

Г - Производство, рударство, енергетика и индустрија:

- **Г2** - Лесна преработувачка и помалку загадувачка индустрија;
- **Г3** - Индустрија за склопување на финални производи, сервисни услуги и производство на енергија од обновливи извори;
- **Г4** - Стоваришта, складови и отпади;

Д - Зеленило, рекреација и меморијални простори:

- **Д1** - Парковско и пејзажно зеленило

Е - Инфраструктури:

- **Е1** - Сообраќајни, линиски и други инфраструктури, односно
- **Е1.8** - Инфраструктури за пренос на електрична енергија: трансформаторска станица 20/0,4 kV.
- **Е2** - Згради и комплекси на инфраструктурните системи, односно
- **Е2.1** - Згради и комплекси на патниот сообраќај: бензинска пумпна станица.

Непарцелираното земјиште за општа употреба се предвидува како што следи:

- **Е1.1** - сообраќајна патна инфраструктура и
- **Д2** - заштитно и сообраќајно зеленило.

Имплементацијата на планската документација ќе има ефекти врз целото непосредно опкружување од аспект на повисока организација, инфраструктурна опременост и уредување на просторот, како и на економски ефекти манифестирани преку привлекување на нова работна сила и вработување.

Со самата реализација ќе се придонесе за развој на подрачјето, како и привлекување на нови инвестиции. Со тоа директно ќе се поддржи и поттикне економскиот развој на општина Центар Жупа.

Во насока на анализа на врската на имплементацијата на планскиот документ со други повисоки и поврзани стратешки документи, анализирани се повеќе релевантни планови и програми на локално, регионално и национално ниво. Имплементацијата на планскиот документ, онака како што е предвиден со сите негови цели, нема конфликти со постоечките поврзани и релевантни плански документи и документи од повисок ранг. Истиот е усогласен со целите на локалните, регионални и национални стратешки плански документи.

Состојбата без имплементација на планскиот документ подразбира иднина на подрачјето на планскиот документ без имплементација на планираните активности од планскиот документ, односно продолжување на актуелната состојба онаква каква што е сега во моментот. Нереализацијата на планскиот документ може да резултира со:

- ограничување на развој на општините;
- успорување на економскиот развој на територијата на општината;
- послаба атрактивност за инвестиции;
- намалени општински буџетски приходи, а со тоа стагнација во однос на општинските инвестиции во инфраструктурата;
- недостаток од нови работни места, помали економски и финансиски придобивки од вработувања, набавка на опрема и слично за потребите при имплементацијата на планираната активност, намалување на интересот на идни потенцијални инвеститори и отсуство на финансиски вложувања, успорен одржлив развој, стагнација на животниот стандард, гледано во микроуслови, помали инфраструктурни потенцијали на општината во делот на образованието, губење на придобивки од идни потенцијални инвестиции директно или индиректно поврзани со планираната активност.

Планскиот концепт е поставен врз основа анализата на просторот, анализата на можностите за просторен развој и планската програма и потребите на концесионерот. Планскиот концепт е во директна зависност од природните фактори, посебно од конфигурацијата на теренот и од можностите за просторна композиција, односно естетско обликување на просторот согласно намената. Планскиот концепт е условен и од мерките за заштита и спасување.

Во подготовката на извештајот земени се предвид целите на заштита на животната средина одредени на национално, како и локално ниво, а кои се релевантни за планскиот документ. Постапката за стратеска оцена бара идентификација само на оние цели кои се релевантни за планскиот документ па според тоа неопходна е селекција. Целите треба да бидат адаптирани на локалните услови во животната средина.

Извршена е анализа на влијанијата од имплементацијата на предвидениот плански документ. Анализата е направена согласно упатствата дадени во Уредбата за содржината на извештајот за стратеска оцена. При извршената анализа земени се предвид сите релевантни влијанија и нивните карактеристики, како и целите и насоките од повисоките и поврзаните релевантни планови, и целите на животна средина релевантни за планскиот документ.

Имплементацијата на планскиот документ е во функција на просторно организирање на предметниот плански опфат, во насока на искористување на сите просторни можности на локацијата и нивно ставање во функција на локален и регионален економски развој.

СОЖС Извештајот има за цел да посочи на можните значајни влијанија врз животната средина од имплементација на планскиот документ, како и на можноста од формирање на индиректни, синергистички или кумулативни влијанија.

Имплементацијата на планскиот документ, онака како што е предвиден со сите негови цели, нема конфликти со постоечките поврзани и релевантни плански документи и документи од повисок ранг.

Заклучоците од овој извештај треба да бидат земени во предвид при сите идни анализи на влијанијата што ќе се прават на пониско и техничко ниво.

Идентификуваните влијанија врз специфичните медиуми и области на животната средина ќе бидат неутрализирани или намалени доколку бидат доследно почитувани и имплементирани одредбите на Законот за животна средина и другите вертикални релевантни закони за секој медиум или област соодветно, и соодветните национални стратешки политики.

Примената на соодветни мерки уште во најраната фаза од планирањето, вклопени во процесот на урбанистичко планирање или архитектонско проектирање ќе придонесе кон спречување на загадувањата и заштита на здравјето на луѓето.

Дополнителна заштита на животната средина се постигнува со мерките за контрола вклучени во различни фази од процесите, а кои треба да бидат дел од успешна имплементација на системите на заштита и управување со животната средина предвидени за идните активности и тоа на ниво на елаборати, студии за оценка на влијание или интегрирани еколошки дозволи.

Постојаната комуникација со надлежниот орган и навременото известување за сите позначајни ризици или хаварији ќе доведат до правилно и навремено реагирање, односно спречување и контрола на влијанијата врз животната средина.

Имплементацијата на планскиот документ е во функција на просторно организирање на дадената локација, во смисла на искористување на сите просторни можности на локацијата и нивно ставање во насока на економски развој на регионот. Извештајот има за цел да посочи на можните значителни влијанија од имплементација на планскиот документ и можноста од формирање на кумулативни влијанија.

Подетално разгледување на влијанијата врз животната средина и планирање на соодветни мерки за спречување и контрола на загадувањето и компензација потребно е да се направи на ниво на имплементација на конкретни активности предвидени со намената на урбанистичкиот план.

Планскиот документ не носи информации за разгледувани алтернативни локации за планскиот опфат. Алтернативи на ниво на активност произлезена од намената на планот, во смисла на технологија и слично ќе бидат разгледувани во фазата на подготовка на архитектонско урбанистички план, односно техничко технолошки проекти.

Анализите на влијанијата и мерките утврдени во овој документ неопходно е да бидат земени во предвид при спроведувањето на оценката на влијанието врз животната средина од проектот предвиден со планскиот документ и истите да претставуваат насоки при постигнувањето на целите на животната средина.

Целта на Планот за мониторинг на животната средина е следење на ефектите од спроведувањето на планскиот документ. Планот за мониторинг ги следи ефектите врз животната средина и врз здравјето на луѓето.

Планот треба да овозможи согледување на непредвидените негативни ефекти и превземање на соодветни дејствија за поправање на состојбата. Во случај на согледани негативни ефекти од спроведувањето на планскиот документ, органот кој го подготвува планскиот документ како и друго правно или физичко лице и здруженија на граѓани од областа на животната средина се должни за тоа да го известат органот на државна управа надлежен за работите од областа на животната средина. Со цел да се изврши мониторинг на ефективност на Планот, потребно е следење на поставените индикатори и нивниот развој со што ќе се потврдат целите на Планот. За следење на индикаторите потребно е да се земат во предвид и податоците за тековната состојба на животната средина. Следењето на состојбата на животната средина ја потврдува оправданоста и примената на предложените мерки за ублажување и нивната функционалност, што претставува голема придобивка во однос на заштитата на животната средина.

Согласно Законот за животна средина, Органот кој го подготвува планскиот документ е должен да ги следи ефектите врз животната средина и врз здравјето на луѓето од спроведувањето на планскиот документ, со цел во рана фаза да се согледаат непредвидените негативни ефекти и да се преземат соодветните дејствија за поправање на состојбата.

13 | КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

1. Предлог планска програма за изработка на урбанистички план за вон населено место за изградба на индустриска зона, КО Баланци, општина Центар Жупа, Квадар ДОО Скопје, Јануари 2021
2. Услови за планирање на просторот за изработка на урбанистички план за вон населено место за изградба на индустриска зона, КО Баланци, општина Центар Жупа, кои произлегуваат од Просторниот план на Република Македонија, Агенција за планирање на просторот, Јануари 2021
3. Риболовна основа за слив на Црн Дрим, за период 2016-2022, УКИМ, институт за сточарство, Скопје 2016
4. Просторниот план на Република Македонија
5. Стратегијата за заштита на природата на РМ (2017-2027)
6. Стратегијата за биолошка разновидност
7. Стратегија за регионален развој на Република Македонија 2009 – 2019
8. Национална стратегија за управување со отпад на Република Македонија (2008-2020)
9. Национален план за управување со отпад на Република Македонија (2009-2015)
10. Национална стратегија за води на Република Македонија (2012-2042)
11. Национален план за заштита на амбиентен воздух на Република Македонија (2013 – 2018)
12. Национална стратегија за биолошка разновидност со акциски план
13. Стратегија за рурален развој на општина Центар Жупа 2011-2015

ПРИЛОЗИ

Прилог 1 Одлука за спроведување на стратедиска оценка

Прилог 2 Мислење од МЖСПП по однос на СОЖС Одлука

Прилог 3 Местоположба на локацијата и ружа на ветрови

Прилог 4 Граници на планскиот опфат — документациона основа

Прилог 5 Ажурирана геодетска подлога

Прилог 6 Градениот фонд, зеленилото и вкупната физичка супраструктура

Прилог 7 Сообраќајно опкружување

Прилог 8 Комунална инфраструктура

Прилог 9 План на намена на земјиште

Прилог 10 Регулационен и планот на парцелација

Прилог 11 План на зеленило и површини за градење

Прилог 12 Сообраќаен и нивелмански план

Прилог 13 Инфраструктурен план

Прилог 14 Синтезен план

Прилог 1 Одлука за спроведување на стратедиска оцена

Врз основа на член 65, став (6) од Законот за животната средина („Службен весник на Република Македонија“ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15 и 39/16), Општина Центар Жупа, на ден 16.02.2021 година, донесе:

Одлука за спроведување на стратедиска оцена

1. За планскиот документ **Урбанистички план за вон населено место за изградба на индустриска зона, КО Баланци, општина Центар Жупа**, што го донесува општина Центар Жупа, потребно е да се спроведе стратедиска оцена на влијанието врз животната средина, во согласност со член 65 од Законот за животната средина.
2. Како органи засегнати од имплементацијата на планскиот документ **Урбанистички план за вон населено место за изградба на индустриска зона, КО Баланци, општина Центар Жупа** се определуваат: општина Центар Жупа, локални комунални претпријатија, Министерство за животна средина и просторно планирање, Министерство за економија, Дирекција за технолошки индустриски развојни зони, Југозападен плански регион, државни, јавни и приватни претпријатија, локални месни заедници, невладини организации.
3. За планскиот документ **Урбанистички план за вон населено место за изградба на индустриска зона, КО Баланци, општина Центар Жупа**, за чија изработка е одговорна општина Центар Жупа (понатаму доверено на КВАДАР ДОО Скопје), а го донесува советот на општина Центар Жупа, донесувањето на планскиот документ, **Урбанистички план за вон населено место за изградба на индустриска зона, КО Баланци, општина Центар Жупа** ќе има влијание врз животната средина.
4. Обемот на Извештајот за стратедиска оцена треба да ги опфати следните аспекти: заштита на медиумите на животната средина (почва, води, воздух), управување со квалитет на амбиентен воздух, површински и подземни води, заштита на почви, заштита од бучава, употреба на земјиштето, управување со отпад, биолошка и пределска разновидност, социо-економски развој на општина Центар Жупа, население и човековото здравје.
5. Одлуката заедно со формуларот за определување на потребата од спроведување на стратедиска оцена се објавува на интернет страната на општина Центар Жупа на следната веб адреса: <https://merkezjupa.gov.mk/>.
6. Против оваа одлука јавноста има право на жалба до Министерството за животна средина и просторно планирање во рок од 15 дена од денот на објавување на одлуката на веб страната.

Датум: 16-02-2021 год.

Бр. 03-84/1

Место: Центар Жупа

Општина Центар Жупа

Градоначалник

М-р Аријан Ибраим

Прилог 2 Мислење од МЖСПП по однос на СОЖС Одлука

Република Северна Македонија
Министерство за животна средина
и просторно планирање

Republika e Maqedonisë së Veriut
Ministria e Mjedisit Jetësor
dhe Planifikimit Hapësinor

СЕКТОР ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

Архивски број УП1-15-492/2021

Дата: 12-04-2021

ДО: Општина Центар Жупа
С. Центар Жупа
1258 Центар Жупа
Република Северна Македонија

ПРЕДМЕТ: Известување

Врска: Ваш бр. УП1-09-84/3 од 01.04.2021 година

Почитувани,

Во врска со Вашето барање на мислење доставено до Министерството за животна средина и просторно планирање – Сектор за просторно планирање под бр. УП1-15-492/2021 од 07.04.2021 година поврзано со постапката за носење на планската документација за УПВНМ за изградба на индустриска зона, КО Баланци – Општина Центар Жупа, Ве известуваме дека согласно Законот за животната средина („Службен весник“ бр: 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 183/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16 и 99/18) Вашата Одлука за спроведување на Стратегиска оцена за влијание на животната средина, Министерството за животна средина и просторно планирање ги прифаќа. Одлуката заедно со формуларите задолжително се објавуваат на веб страната на органот кој го подготвува и носи планскиот документ.

Со почит,

Изработил: Милева Тагасовска

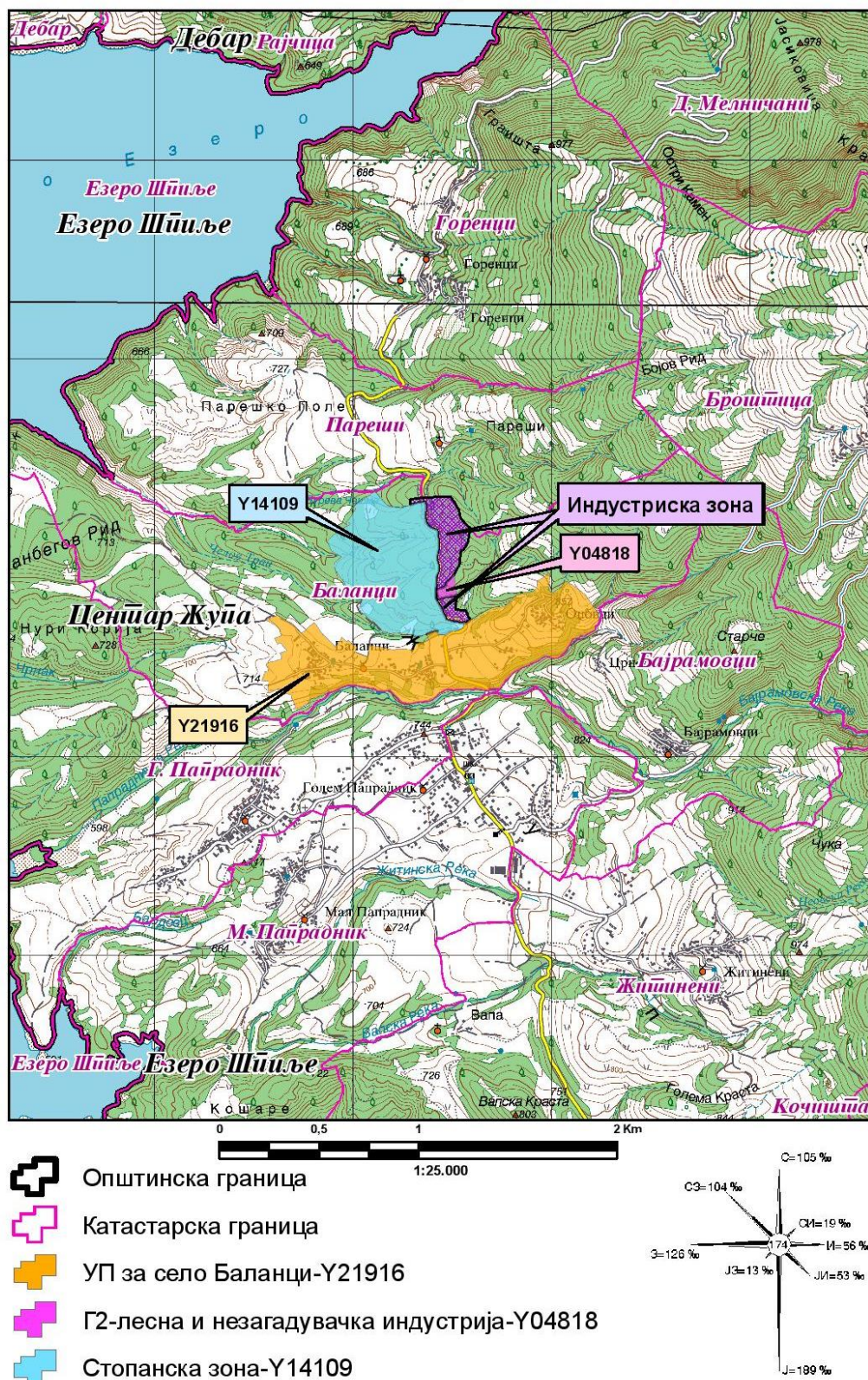
Контролирал: Сашо Апостолов

Одобрил: Неби Реџеми

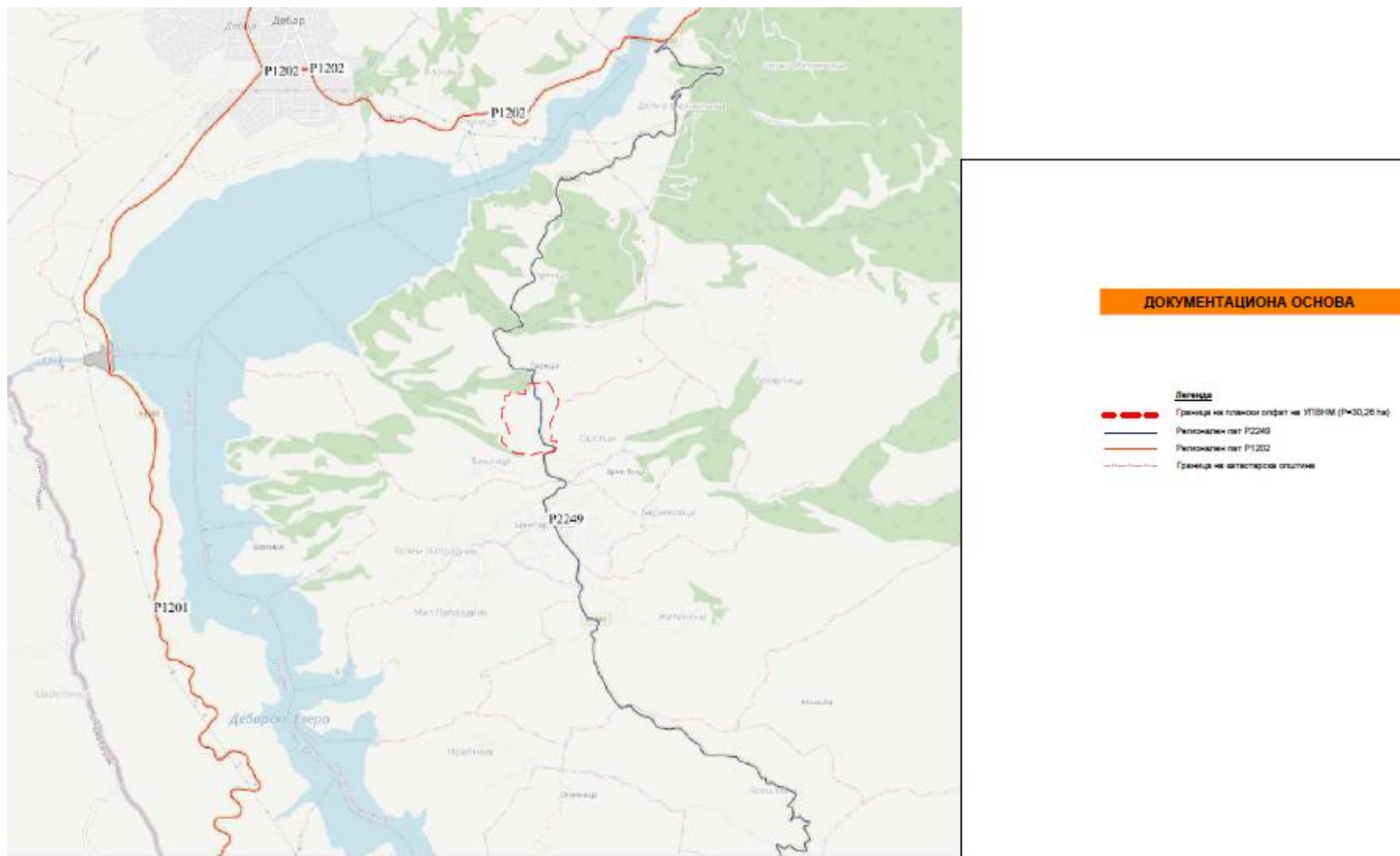

ЗАМЕНИК МИНИСТЕР
д-р Христина Оцаклиеска

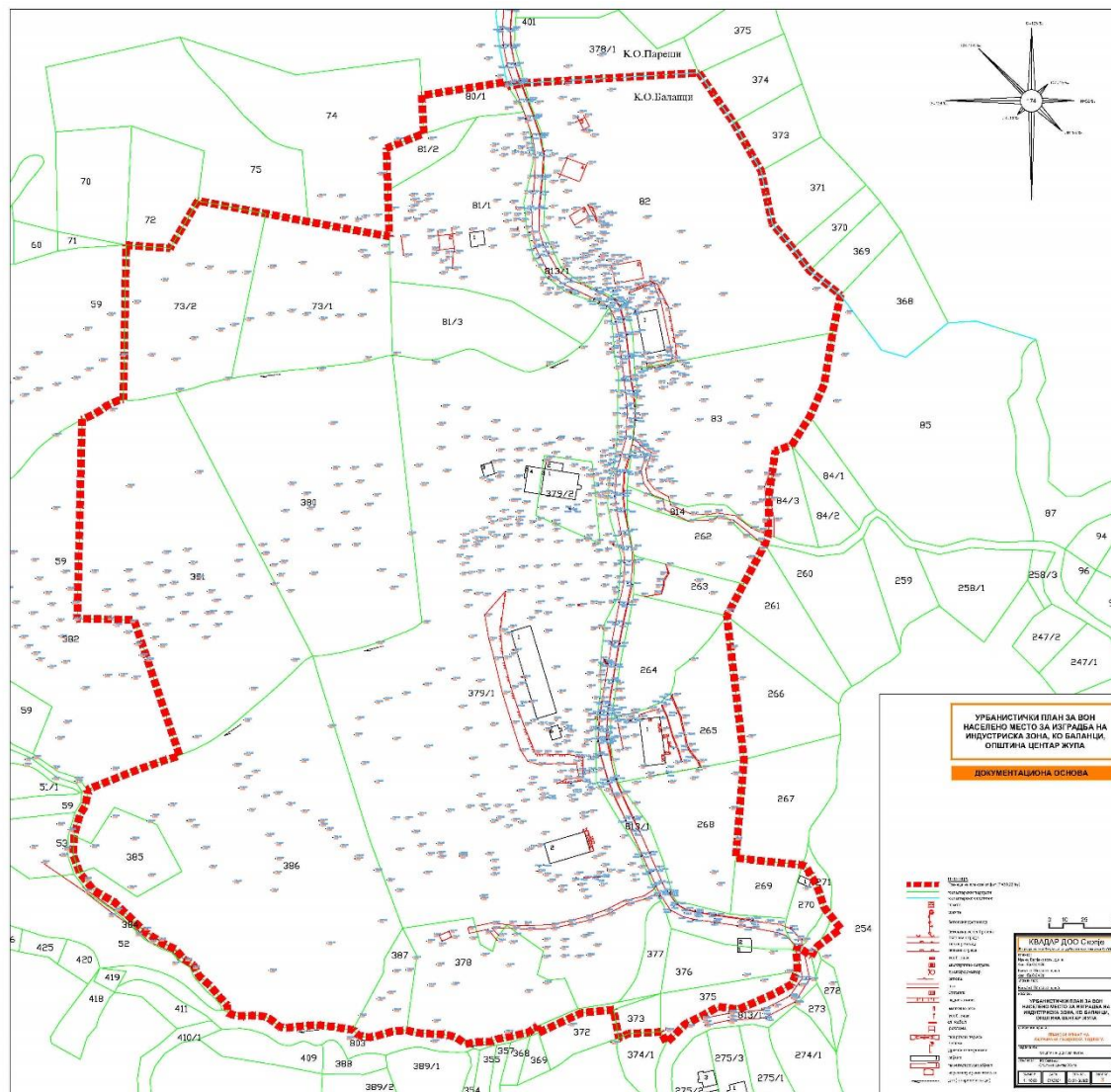
ПРИЛОГ 3 МЕСТОПОЛОЖБА НА ЛОКАЦИЈАТА И РУЖА НА ВЕТРОВИ

Прилог 4 Граници на планскиот опфат – документациона основа

Прилог 5 Ажурирана геодетска подлога

Прилог 14 Синтезен план

